

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

**ΑΜΕΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ – ΜΕΘΟΔΟΙ
ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗΣ ΣΕ ΚΡΑΤΗ ΤΑ ΟΠΟΙΑ ΑΝΕΡΧΟΝΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ**

ΛΕΝΑΚΟΥ ΑΣΗΜΙΝΑ (Α.Μ. ΜΕΑ/12007)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΛΙΑΡΓΚΟΒΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΤΡΙΠΟΛΗ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	6
---------------	---

Κεφάλαιο 1: Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ):

Θεωρητική προσέγγιση και η σημασία της ανάπτυξης των ΑΞΕ

1.1 Ορισμός Άμεσων Ξένων Επενδύσεων.....	8
1.2 Μορφές και Τύποι των ΑΞΕ.....	10
1.3 Στόχοι και λόγοι ΑΞΕ.....	16
1.3.1 Για τη χώρα υποδοχής.....	16
1.3.2 Για τη χώρα προέλευσης.....	17
1.4 Ο ρόλος των πολυεθνικών επιχειρήσεων και των ξένων επενδύσεων.....	18
1.5 Προσδιοριστικοί παράγοντες των ΑΞΕ.....	19
1.5.1 Παράγοντες που σχετίζονται με τη χώρα προέλευσης.....	19
1.5.2 Παράγοντες που σχετίζονται με τη χώρα υποδοχής.....	20
1.6 Επιπτώσεις ΑΞΕ στην ανάπτυξη.....	21
1.6.1 Επιδράσεις στις χώρες υποδοχής.....	21
1.6.2 Επιδράσεις για τις επενδύτριες χώρες.....	23
1.7 Τρόποι χρηματοδότησης των ΑΞΕ.....	24

Κεφάλαιο 2: Μέθοδοι-Κίνητρα προσέλκυσης των ΑΞΕ

2.1 Εισαγωγή.....	30
2.2 Κίνητρα Προσέλκυσης ΑΞΕ.....	33
2.2.1 Τα Δημοσιονομικά Κίνητρα.....	34
2.2.2 Τα Χρηματοδοτικά Κίνητρα (financial incentives).....	35
2.2.3 Τα Ρυθμιστικά Κίνητρα.....	35
2.2.4 Τα Μακροοικονομικά Κίνητρα.....	36

2.2.5 Άλλες Μορφές Κινήτρων - One stop shop.....	36
2.3 Η πολιτική προσέλκυσης και προώθησης των ΑΞΕ.....	43
2.3.1 Οι θέσεις των 27 της ΕΕ για τις ΑΞΕ.....	43
2.3.2 Ο ρόλος της EBRD (European Bank of Reconstruction and Development).....	44
2.3.3 Η φορολογική πολιτική στα πλαίσια της Στρατηγικής της Λισαβόνας.....	44
2.3.4 Οι πολυμερείς κανόνες για τις ΑΞΕ.....	46
2.3.5 Ο ρόλος του ΠΟΕ και του ΟΟΣΑ.....	47
2.4 Φορολογικά κίνητρα - Είδη φορολογικών κινήτρων.....	50
2.4.1 Η φορολογική Περίοδος Χάριτος	52
2.4.2 Οι Φορολογικές Επιδοτήσεις Επενδύσεων.....	54
2.4.3 Οι Φορολογικές Ελαφρύνσεις.....	56
2.5 Συμπέρασμα.....	59

Κεφάλαιο 3: Εφαρμοσμένες μεθόδους προσέλκυσης των ΑΞΕ – Case studies

3.1 Εισαγωγή.....	61
3.2 Το Επενδυτικό πλαίσιο στην Ελλάδα.....	64
3.2.1 Ιστορικό.....	64
3.2.2 Ρυθμιστικές Πρωτοβουλίες της Ελλάδας.....	68
3.2.3 Επενδυτικά Κίνητρα.....	70
3.3 Το Επενδυτικό πλαίσιο στη Γερμανία.....	72
3.3.1 Ιστορικό.....	72
3.3.2 Επενδυτικά Κίνητρα.....	74
3.3.3 Πίνακες εισροών-εκροών των ΑΞΕ για την Γερμανία.....	78
3.4 Το Επενδυτικό πλαίσιο στην Αργεντινή.....	79
3.4.1 Ιστορικό.....	79
3.4.2 Επενδυτικά Κίνητρα.....	81
3.4.3 Πίνακες εισροών-εκροών των ΑΞΕ για την Αργεντινή.....	88

3.5 Το Επενδυτικό πλαίσιο στην Ιρλανδία.....	89
3.5.1 Ιστορικό.....	89
3.5.2 Επενδυτικά Κίνητρα.....	91
3.5.3 Πίνακες εισροών-εκροών των ΑΞΕ για την Ιρλανδία.....	97
3.6 Το Επενδυτικό πλαίσιο στην Λετονία.....	98
3.6.1 Ιστορικό.....	98
3.6.2 Επενδυτικά Κίνητρα.....	99
3.6.3 Πίνακες εισροών-εκροών των ΑΞΕ για την Λετονία.....	102
3.7 Αξιολόγηση του επενδυτικού πλαισίου της Ελλάδα για τις ΑΞΕ.....	102
Συμπέρασμα.....	106
Βιβλιογραφία.....	109

Συντομογραφίες

ΑΕΠ	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
ΑΞΕ	Άμεσες Ξένες Επενδύσεις
ΓΕΜΗ	Γενικό Εμπορικό Μητρώο
ΔΝΤ	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
Ε & Α	Έρευνα & Ανάπτυξη
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΚΕΣ	Εταιρείες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών
ΕΤΠ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας & Ανάπτυξης
ΟΠΕ	Οργανισμός Προώθησης Επενδύσεων
ΠΕ	Πολυεθνικές Επιχειρήσεις
ΠΟΕ	Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου
EBRD	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης
ECOFIN	Συμβούλιο Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών
FDI	Foreign Direct Investment
GATS	Γενική Συμφωνία Συναλλαγών στον Τομέα Υπηρεσιών
GATT	Γενική Συμφωνία Δασμών & Εμπορίου
IDA	Industrial Development Agency
IP	Intellectual Property
IPA	Investment Promotion Agency

METR	Οριακός Αποτελεσματικός Φορολογικός Συντελεστής
OECD	Organization for Economic Co – Operation and Development
UNCTAD	Σύσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για Εμπόριο και Επενδύσεις
WAIPA	World Association of Investment Agencies
WTO	World Trade Organization

Εισαγωγή

Η ανοδική πορεία των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ) σε παγκόσμιο επίπεδο, έχει απασχολήσει πολλούς ερευνητές αλλά και κυβερνήσεις. Η σημασία αλλά και ο ρόλος τους αυξήθηκε οδηγώντας σε διεθνοποίηση της παγκόσμιας οικονομίας, με αποτέλεσμα πολλές χώρες να αναζητούν κίνητρα ώστε να προσελκύσουν νέες επενδύσεις. Λόγω του δυναμικού ρόλου που οι ΑΞΕ μπορούν να παίξουν στην επιτάχυνση του ρυθμού ανάπτυξης και την μεταστροφή της οικονομίας, πολλές αναπτυσσόμενες χώρες αναζητούν τέτοιου είδους επενδύσεις που θα δρούσαν πολλαπλασιαστικά στις προσπάθειες ανάπτυξης της οικονομίας τους. Κατά συνέπεια, οι ΑΞΕ έγιναν μια σημαντική πηγή εξωτερικής ιδιωτικής χρηματοδότησης για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Παρόλα αυτά, υπάρχουν γνωστοί παράγοντες που επηρεάζουν τις ΑΞΕ, όπως οι οικονομικοί και οι πολιτικοί παράγοντες.

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονείται με απώτερο σκοπό την ανάλυση των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων και ειδικότερα, τις μεθόδους προσέλκυσης σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο. Στη συνέχεια επικεντρώνεται στις μεθόδους προσέλκυσης σε κράτη τα οποία ανέρχονται από την οικονομική κρίση και σε διάφορα case studies όσων αφορά την Γερμανία, Αργεντινή, Ιρλανδία και την Λετονία καθώς γίνεται μια σύγκριση και εξετάζεται κατά πόσο θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν αυτοί οι μέθοδοι στην Ελλάδα.

Συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρείται η θεωρητική προσέγγιση των ΑΞΕ και διερευνάται το φαινόμενο των ΑΞΕ σε σχέση με τις μορφές και τους τύπους, τους στόχους και τους λόγους υλοποίησης, το ρόλο, τους παράγοντες και τις επιπτώσεις που επηρεάζουν αποφάσεις για την υλοποίησή τους. Στη συνέχεια, η ανάλυση ειδικεύεται σε σχέση με τους τρόπους χρηματοδότησης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, η ανάλυση επικεντρώνεται στα κίνητρα προσέλκυσης, στη πολιτική προσέλκυσης και προώθησης των ΑΞΕ, καθώς και σε οικονομικό επίπεδο προσέλκυσης, ειδικότερα εξετάζεται στις φορολογικές μεθόδους και τα φορολογικά είδη κινήτρων.

Στο τρίτο κεφάλαιο, αναλύονται οι μέθοδοι προσέλκυσης σε κράτη τα οποία ανέρχονται από την οικονομική κρίση. Ειδικότερα, από διάφορα case studies όσων αφορά την Γερμανία, Αργεντινή, Ιρλανδία και την Λετονία γίνεται μια συγκριτική

παρουσίαση και εξετάζεται κατά πόσο θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν αυτές οι μέθοδοι στην Ελλάδα.

Τέλος, διατυπώνονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τη συγκεκριμένη διπλωματική εργασία.

Κεφάλαιο 1: Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ):

Θεωρητική προσέγγιση και η σημασία της ανάπτυξης των ΑΞΕ

1.1 Ορισμός Άμεσων Ξένων Επενδύσεων

Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ, Foreign Direct Investments-FDI), αποτελούν βασικό παράγοντα διεθνοποίησης της οικονομίας και συμβάλλουν στην οικονομική ενοποίηση των χωρών του πλανήτη. Ο ορισμός, όμως, των ΑΞΕ εμφανίζεται πολλές φορές στη βιβλιογραφία με επιμέρους διαφοροποιήσεις. Σύμφωνα με τον Κυρκιλή (2002) ως ΑΞΕ ορίζεται η μεταφορά στο εξωτερικό διακριτών αλλά ταυτόχρονα συμπληρωματικών εισροών της παραγωγικής διαδικασίας, όπως το χρηματικό κεφάλαιο, η τεχνολογία, η επιχειρηματικότητα χωρίς παρεμβολή κάποιας συναλλαγής μέσω της αγοράς.

Οι Krugman & Obstfeld (1995) μελετώντας τη διεθνή κίνηση κεφαλαίων, ορίζουν ως ΑΞΕ τις διεθνείς ροές κεφαλαίων με τις οποίες μια επιχείρηση σε μια χώρα δημιουργεί ή επεκτείνει μια θυγατρική της σε μια άλλη χώρα. Επιπλέον, ορίζεται ότι διακριτικό γνώρισμα μιας ΑΞΕ είναι πώς δε σημαίνει μόνο μια μεταβίβαση πόρων αλλά και την απόκτηση ελέγχου αφού η θυγατρική αποτελεί τμήμα της ίδιας οργανωτικής δομής με τη μητρική εταιρεία. Σύμφωνα με τον ορισμό του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ, International Monetary Fund, 1993), ως ΑΞΕ ορίζεται η μακροχρόνια επένδυση με την οποία αποκτάται σημαντικό μερίδιο μιας επιχείρησης (πλειοψηφικό ή μειοψηφικό), που συνήθως αποκαλείται θυγατρική εταιρεία, από μια εταιρεία του εξωτερικού, τη μητρική εταιρεία.

Επομένως, οι ΑΞΕ περιλαμβάνουν τη μεταφορά, πέραν των εθνικών συνόρων, ενός πακέτου ή αλλιώς μιας «δέσμης» παραγωγικών πόρων – εισροών (Dunning J., 1993b). Οι εισροές αυτές είναι είτε υλικές (μετοχικό κεφάλαιο, εξοπλισμός, μηχανήματα, πρώτες και ενδιάμεσες ύλες, κλπ.), είτε άυλες (τεχνογνωσία, ικανότητα οργάνωσης της παραγωγής, διοικητικές δεξιότητες, επιχειρηματικότητα, ποιοτικός έλεγχος, μάρκετινγκ, κλπ.). Η μεταφορά αυτών των περιουσιακών στοιχείων – εισροών δεν πραγματοποιείται μέσω της παρέμβασης της αγοράς, δηλαδή δεν έχει την μορφή μιας εμπορικής συναλλαγής (trade transaction) ή συμφωνίας (agreement) μεταξύ δύο ανεξάρτητων επιχειρηματικών μονάδων, παρά συμβαίνει μεταξύ δύο

επιχειρήσεων οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους με σχέση ιδιοκτησίας. Είναι γεγονός ότι η συγκεκριμένη μορφή διεθνούς επιχειρηματικής δραστηριότητας διαφοροποιείται από κάθε άλλου είδους επένδυση. Κι αυτό, επειδή η θυγατρική αποτελεί μέρος της οργανωτικής δομής της μητρικής επιχείρησης και καθίσταται υπό τον έλεγχο αυτής. Με άλλα λόγια, η μητρική επιχείρηση επηρεάζει τη διαδικασία και τα κριτήρια λήψης των αποφάσεων της θυγατρικής, δηλαδή καθορίζει τη συμπεριφορά αυτής σε μια σειρά από ζητήματα, όπως είναι η επιλογή της τεχνολογίας, οι σχέσεις με τις εθνικές κυβερνήσεις, οι εργασιακές σχέσεις, η επενδυτική πολιτική, οι πηγές πρώτων υλών, αγαθών και υπηρεσιών.

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ, Organization for Economic Cooperation and Development-OECD, 1996) αναφέρεται ότι «Η ΑΞΕ δείχνει τον αντικειμενικό σκοπό απόκτησης τελικού ενδιαφέροντος από μια οντότητα (φυσική ή νομική) μιας χώρας (άμεσος επενδυτής) σε μια οντότητα η οποία ανήκει σε μια διαφορετική χώρα. Το τελικό ενδιαφέρον συνεπάγεται την ύπαρξη μιας μακροχρόνιας σχέσης μεταξύ του άμεσου επενδυτή και της επιχείρησης και ενός σημαντικού βαθμού επίδρασης στη διοίκηση της επιχείρησης». Ο ορισμός αυτός θεωρείται αρκετά γενικός και για το λόγο αυτό ο ΟΟΣΑ αναφέρει ότι ο ξένος άμεσος επενδυτής πρέπει να κατέχει ποσοστό μεγαλύτερο του 10% των κοινών μετοχών, άποψη που ενστερνίζονται και οι ΗΠΑ ενώ στη Γαλλία ως ελάχιστο ποσοστό ορίζεται το 20% των δικαιωμάτων ψήφου σε μια επιχείρηση.

Έτσι, φορείς των ΑΞΕ είναι πολυεθνικές, διεθνείς, υπερεθνικές ή διεθνικές εταιρίες, που διαχωρίζονται ανάλογα με την έδρα τους, το ιδιοκτησιακό καθεστώς, τη γεωγραφική κατανομή του ενεργητικού και παθητικού, τον τόπο οικονομικής δραστηριότητας και την εθνικότητα του προσωπικού της γενικής διεύθυνσης (Ρουμελιώτης, 1978).

Τέλος, η πραγματοποίηση ΑΞΕ, έναντι άλλων μορφών κεφαλαίου, χαρακτηρίζεται από ανθεκτικότητα, ιδιαίτερα σε περιόδους χρηματοοικονομικών κρίσεων. Ενδεικτικά παραδείγματα κρίσεων, όπου οι ΑΞΕ δεν πλήχθηκαν και διατήρησαν την παραγωγική τους δραστηριότητα, αποτελούν η κρίση στην Ανατολική Ασία την περίοδο 1997 – 1998, η κρίση στο Μεξικό το 1994 – 1995 καθώς και η κρίση χρέους στη Λατινική Αμερική τη δεκαετία του 1980. Αυτή η ανθεκτικότητα, μεταξύ άλλων πλεονεκτημάτων – προνομίων, καθιστά αρκετές χώρες

και ιδιαίτερα τις αναπτυσσόμενες να προτιμούν ΑΞΕ από οποιαδήποτε άλλη μορφή διεθνούς επιχειρηματικής δραστηριότητας (Prakash & Assaf, 2001, Hausmann & Fernandez – Arias, 2000, Dadush et al., 2000, Lipsey, 2001).

1.2 Μορφές και Τύποι των ΑΞΕ

Ο τρόπος πραγματοποίησης των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων λαμβάνει διάφορες μορφές. Οι επικρατέστερες από αυτές παρουσιάζονται και αναλύονται λεπτομερώς παρακάτω ως εξής:

I. Θυγατρική Αποκλειστικής Ιδιοκτησίας (wholly- owned subsidiary)

Η μορφή αυτή αναφέρεται στην ίδρυση μιας νέας επιχείρησης σε ξένη χώρα από μια Πολυεθνική Επιχείρηση και αποτελεί το μοναδικό μέτοχο σε αυτή. Η θυγατρική μπορεί να είναι είτε μια νέα επιχείρηση (Greenfield strategy), είτε μια επιχείρηση την οποία εξαγόρασε (Acquisition strategy) (Kokkinou A.& Psycharis I., 2004).

Τα κυριότερα πλεονεκτήματα αυτής της μορφής ΑΞΕ είναι τα ακόλουθα:

- Η μητρική εταιρεία έχει τον αποκλειστικό διοικητικό έλεγχο της θυγατρικής με όλα τα πλεονεκτήματα που συνεπάγεται αυτό προκειμένου να εφαρμόσει τη δική της στρατηγική σε παγκόσμιο επίπεδο. Η στρατηγική της θυγατρικής επιχείρησης αποτελεί ενσωματωμένο μέρος της ευρύτερης στρατηγικής της Πολυεθνικής Επιχείρησης (ΠΕ).
- Τα κέρδη της θυγατρικής τα καρπώνεται η μητρική επιχείρηση.
- Επιτυγχάνονται οικονομίες κλίμακας λόγω της αύξησης τους συνολικού όγκου παραγωγής του ομίλου.
- Η ΠΕ έχοντας μια δική της επιχείρηση σε μια ξένη χώρα έχει τη δυνατότητα να εξειδικεύσει τις υπηρεσίες της και τα προϊόντα της ανάλογα με την κουλτούρα και τις ανάγκες των εν δυνάμει πελατών της. Με αυτό τον τρόπο η μητρική επιχείρηση αποκτά στρατηγικό πλεονέκτημα στην προσπάθεια της να διεισδύσει σε νέες αγορές στο εξωτερικό.

Μειονεκτήματα αυτής της μορφής είναι τα ακόλουθα:

- Η μητρική επιχείρηση εκτός από το σύνολο των κερδών της θυγατρικής επιβαρύνεται και με το σύνολο του οικονομικού κόστους και τον κίνδυνο που επιφέρει ένα νέο επιχειρηματικό εγχείρημα.

- Η θυγατρική αυτή θα χαρακτηρίζεται από την εγχώρια αγορά ως «ξένη», και αυτό μπορεί να προδιαθέσει αρνητικά την κοινή γνώμη, την κυβέρνηση και τις δημόσιες υπηρεσίες.

II. Κοινοπραξία (joint ventures)

Η μορφή αυτή είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας μιας ή περισσότερων ξένων επιχειρήσεων με μία ή περισσότερες τοπικές επιχειρήσεις για τη δημιουργία μιας νέας επιχείρησης ή για την εξαγορά μιας υπάρχουσας επιχείρησης (Kokkinou A.& Psycharis I., 2004). Οι εταίροι συμβάλλουν σε κεφάλαιο, ανθρώπινο δυναμικό, τεχνογνωσία και τεχνολογία. Συνηθέστερα, κάθε επιχείρηση συνεισφέρει με τον παραγωγικό συντελεστή που υπερτερούν σε σχέση με τους άλλους εταίρους.

Τα κυριότερα πλεονεκτήματα αυτής της μορφής ΑΞΕ είναι τα ακόλουθα:

- Η επιχείρηση αποκτά τουλάχιστον ένα εταίρο που γνωρίζει το περιβάλλον, την κουλτούρα και τα πολιτιστικά χαρακτηριστικά της χώρας, καθώς γνωρίζει και την τοπική αγορά.
- Τόσο το κόστος όσο και ο κίνδυνος του νέου εγχειρήματος επιμερίζονται.
- Η νομοθεσία πολλών χωρών δίνει σημαντικά κίνητρα στις κοινοπραξίες με δυνατότητα η ίδρυση της θυγατρικής επιχείρησης να συνεπάγεται διαφυγόντα κέρδη.
- Διευρύνονται οι χρηματοδοτικές δυνατότητες.
- Μειώνεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων, αντιμετωπίζεται από κοινού ο κίνδυνος και αποτρέπεται η είσοδος νέων ανταγωνιστών στην αγορά.
- Συμβάλλει στη βελτίωση των αποτελεσμάτων συνέργειας των εταίρων διότι μειώνεται το κόστος που προκύπτει από τη συνεργασία δύο πρώην ανεξάρτητων επιχειρηματικών μονάδων και αποφεύγεται η επανάληψη παρόμοιων ενεργειών.

Μειονεκτήματα αυτής της μορφής είναι τα ακόλουθα:

- Η νέα επιχείρηση δεν ελέγχεται απόλυτα από τη διοίκηση της εκάστοτε επιχείρησης και κατά συνέπεια δεν εντάσσεται στο στρατηγικό σχεδιασμό της μητρικής.

- Υπάρχουν περιπτώσεις του παρελθόντος που μεταξύ των ΠΕ εμφανίζονται διαφορές και διαφωνίες μεταξύ των εταίρων σχετικά με τους στόχους και τη στρατηγική της κοινοπραξίας.

II. Μερική Εξαγορά (partial acquisition)

Η μερική εξαγορά αφορά στην απόκτηση μέρους των μετοχών μιας τοπικής επιχείρησης με την οποία συνεργάζεται η ΠΕ μέσω της μεταφοράς τεχνογνωσίας, τεχνολογίας αλλά και αμοιβαίας διανομής των προϊόντων. Τόσο τα πλεονεκτήματα όσο και τα μειονεκτήματα είναι κοινά με αυτά στην περίπτωση της κοινοπραξίας με κάποιες διαφοροποιήσεις. Ωστόσο, η μορφή αυτή είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη διότι συνδυάζει πολλά από τα πλεονεκτήματα των άλλων μορφών ΑΞΕ ενώ δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα μειονεκτήματα (Kokkinou A.& Psycharis I., 2004).

Όσον αφορά τους τύπους των ΑΞΕ αυτοί διακρίνονται ανάλογα με τον τρόπο οργάνωσης των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, και με βάση τους στόχους και τα κίνητρα.

Συνεπώς οι ΑΞΕ διακρίνονται στους ακόλουθους τύπους¹:

Ο Dunning (1988), ο οποίος μελέτησε και ανέλυσε εις βάθος ζητήματα αναφορικά με τις Άμεσες Ξένες Επενδύσεις, προσδιόρισε, αρχικά, τρεις κύριους τύπους ΑΞΕ με βάση το κίνητρο της επένδυσης: (i) τις ΑΞΕ προς αναζήτηση πλουτοπαραγωγικών πόρων (resource seeking F.D.I), (ii) τις ΑΞΕ προς αναζήτηση αγορών (market seeking F.D.I.) και (iii) τις ΑΞΕ προς αναζήτηση αποδοτικότητας (efficiency seeking F.D.I.). Ύστερα από πέντε χρόνια (έτος 1993), ο Dunning ενσωμάτωσε και έναν τέταρτο τύπο ΑΞΕ, γνωστό και ως ΑΞΕ προς αναζήτηση στρατηγικών πόρων ή ικανοτήτων (strategic asset seeking) (Dunning, 1993b). Συνολικά, οι τύποι ΑΞΕ αναφορικά με το κίνητρο της επένδυσης διακρίνονται στις εξής τέσσερις κατηγορίες:

¹ Αυτοί οι τύποι των ΑΞΕ προκύπτουν από την ανάλυση του UNCTC (1991) και ακολουθείται από την πλειοψηφία των ερευνητών όπως ο Peter Dicken, ο Π. Λιαργκόβας και PSycharis & Kokkinou.

I. Βάση Κινήτρου²

i) ΑΞΕ προς αναζήτηση πλουτοπαραγωγικών πόρων (resource seeking)

Η πραγματοποίηση αυτού του τύπου ΑΞΕ αποσκοπεί στην απόκτηση συγκεκριμένων πλουτοπαραγωγικών πόρων με χαμηλό κόστος από αυτό στη χώρα προέλευσης ή πιο παραγωγικών συντελεστών. Παράδειγμα για τον συγκεκριμένο τύπο αποτελεί η αναζήτηση φθηνού εργατικού δυναμικού στην Ανατολική Ευρώπη και Ασία (Dunning, 1993).

Πιο συγκεκριμένα, διακρίνουμε τρεις τύπους πλουτοπαραγωγικών πόρων:

- Φυσικοί Πόροι όπως πετρέλαιο, χαλκός, αγροτικά προϊόντα κλπ. που απαιτούν υψηλές επενδύσεις σε υποδομή.
- Φτηνό ανειδίκευτο ή μερικώς ειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Ο τύπος αυτός εμφανίζεται στην περίπτωση που πολλές ΠΕ από ανεπτυγμένες χώρες με υψηλό εργατικό κόστος αναζητούν φτηνό εργατικό δυναμικό σε λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες.
- Τεχνολογικές και διαχειριστικές ικανότητες. Η κατηγορία αυτή εμπεριέχει τον τομέα των υπηρεσιών και συνδέονται με τη χώρα υποδοχής.

ii) ΑΞΕ αναζήτησης αγορών (market seeking)

Αυτός ο τύπος επένδυσης αφορά στις επενδύσεις που έχουν ως στόχο, είτε τη διεξόδου σε νέες αγορές, είτε στη διατήρηση του μεριδίου στην ήδη υπάρχουσα αγορά. Επιπλέον, αποτελούν και αμυντική στρατηγική αφού ο τύπος αυτός ενέχει μικρό κίνδυνο (Psycharis & Kokkinou, 2004).

Οι ΑΞΕ αυτής της μορφής έχουν ως στόχο την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών για την αγορά της χώρας υποδοχής και των γειτονικών αγορών (Dunning, 1993). Ο τύπος αυτός προσφέρει τέσσερα βασικά κίνητρα στις επιχειρήσεις:

- Δυνατότητα προσαρμογής των προϊόντων στα εγχώρια καταναλωτικά πρότυπα και τις συνθήκες παραγωγής.
- Η αγορά στόχο έχει προμηθευτές ή πελάτες της ΠΕ.
- Στην αγορά στόχο έχουν να εγκατασταθούν κύριοι ανταγωνιστές της ΠΕ.
- Η εξυπηρέτηση μιας αγοράς μέσω ΑΞΕ μπορεί είναι πιο συμφέρουσα από ότι μέσω μιας επιχείρησης που εδρεύει σε άλλη χώρα.

² United Nations Centre on Transnational Corporations - UNCTC, (1991).

iii) ΑΞΕ προς αναζήτηση αποδοτικότητας (efficiency seeking):

Οι ΠΕ αφού κατοχυρώσουν τους πλουτοπαραγωγικούς πόρους και τις αγορές επιδιώκουν να εξασφαλίσουν τη μέγιστη αποδοτικότητα επωφελούμενες από τα πλεονεκτήματα των οικονομιών κλίμακας. Στόχος της επιχείρησης είναι η εκμετάλλευση ευνοϊκών παραγόντων της χώρας υποδοχής όπως το χαμηλό εργατικό κόστος, για να μπορέσει να γίνει πιο αποτελεσματική και να δημιουργηθούν έτσι διάφορα οφέλη όπως οικονομίες κλίμακας, μείωση του κινδύνου και του ρίσκου, νέα γνώση και γενικά πλεονεκτήματα που δημιουργούνται λόγω διαφορετικής κουλτούρας και διαφορών στις πολιτικές και την δομή της αγοράς σύμφωνα με τον Dunning (1993).

iv) ΑΞΕ προς αναζήτηση στρατηγικών πόρων ή ικανοτήτων (strategic asset seeking)

Ο τύπος αυτός περιλαμβάνει ΠΕ που στοχεύουν στη διατήρηση και βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας τους με την εξαγορά των πλουτοπαραγωγικών πόρων άλλων επιχειρήσεων. Ο τύπος αυτός συναντάται κυρίως σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας.

II. Βάση Οργάνωσης Δραστηριοτήτων

i) Οριζόντιες ΑΞΕ

Περιλαμβάνουν την παραγωγή στην χώρα υποδοχής ακριβώς των ίδιων προϊόντων που παράγονται στην χώρα που κάνει την επένδυση. Η επιλογή ενός τέτοιου τύπου επένδυσης οφείλεται στην αποτελεσματικότητα της παραγωγής των προϊόντων στην χώρα υποδοχής σε σχέση με την εξαγωγή τους όπως επίσης και στην εκμετάλλευση διαφόρων πλεονεκτημάτων όπως πατέντες ή διαφοροποιημένα προϊόντα (Λιαργκόβας, 2007).

ii) Κάθετες ΑΞΕ

Περιλαμβάνουν την παραγωγή στο εξωτερικό προϊόντων που βρίσκονται ένα ή περισσότερα στάδια πίσω στην παραγωγική διαδικασία προς τις πηγές πρώτων υλών (Backward Vertical FDI) ή βρίσκονται ένα ή περισσότερα στάδια πιο κοντά στον καταναλωτή πουλώντας του τα προϊόντα της εγχώριας επιχείρησης (Forward Vertical FDI). Ένας τέτοιος τύπος επένδυσης λαμβάνει χώρα κυρίως για την διασφάλιση

φθηνότερων και καλύτερης ποιότητας πρώτων υλών αλλά και για την μείωση του διεθνούς κόστους παραγωγής της επιχείρησης (Dunning, 1993).

III. Βάση Στόχου

i) ΑΞΕ για τη δημιουργία νέων θυγατρικών επιχειρήσεων (Greenfield strategy)

Ο τύπος αυτός αφορά στις άμεσες επενδύσεις σε νέες εγκαταστάσεις ή στην επέκταση εγκαταστάσεων που προϋπήρχαν. Από τον τύπο αυτής της ΑΞΕ επωφελείται και ο κρατικός τομέας μιας οικονομίας αφού αυξάνονται οι θέσεις εργασίας, δημιουργούνται νέες δυνατότητες παραγωγής και μεταφέρεται τεχνολογία και τεχνογνωσία στη χώρα υποδοχής. Σύμφωνα με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD), ο τύπος αυτός δίνει τη δυνατότητα για αύξηση της απασχόλησης, αύξηση των επενδύσεων σε έρευνα και ανάπτυξη και κεφαλαιακές επενδύσεις. Όσον αφορά την κριτική που δέχεται ο τύπος αυτός, εστιάζεται στην απώλεια του μεριδίου της αγοράς από τις εγχώριες επιχειρήσεις και στο γεγονός ότι τα κέρδη δεν παραμένουν στην χώρα υποδοχής αλλά επιστρέφουν στη χώρα προέλευσης.

ii) Εξαγορές και συγχωνεύσεις

Ο τύπος αυτός αποτελεί τον κυριότερο τύπο ΑΞΕ και αναφέρεται στη μεταφορά των περιουσιακών στοιχείων από τις εγχώριες εταιρείες σε ξένες εταιρείες. Σύμφωνα με τους Psycharis & Kokkinou (2004) οι εκτός συνόρων συγχωνεύσεις γίνονται όταν τα περιουσιακά στοιχεία δυο διαφορετικών επιχειρήσεων από διαφορετικές χώρες ενώνονται για να δημιουργήσουν μια ενιαία νομική οντότητα. Στην περίπτωση των εξαγορών, ο έλεγχος και η λειτουργία των επιχειρήσεων μεταφέρεται από την εγχώρια εταιρεία σε μια ξένη μετατρέποντας την εγχώρια σε θυγατρική εταιρεία. Πρέπει να αναφερθεί ότι οι εξαγορές δεν παρέχουν πλεονεκτήματα στην τοπική κοινωνία και αγορά.

iii) ΑΞΕ αύξησης εξαγωγών

Γίνονται κυρίως σε εξαγωγικούς κλάδους της οικονομίας και αφορούν την παραγωγή εξαρτημάτων ή τελικών προϊόντων. Τα εξαρτήματα μεταφέρονται είτε στην χώρα που κάνει την επένδυση είτε σε μία άλλη χώρα για να ενσωματωθούν στα τελικά προϊόντα. Τα τελικά προϊόντα εξάγονται τόσο στην χώρα που κάνει την επένδυση όσο και σε διάφορες άλλες αγορές. Βασικό κίνητρο για μία τέτοια

επένδυση αποτελεί η ενοποίηση όλων των επιχειρήσεων που διαθέτει η μητρική επιχείρηση διεθνώς με στόχο την μεγιστοποίηση των συνολικών κερδών (Petrochilos, 1989).

Συμπερασματικά, μια επιχείρηση προκειμένου να πραγματοποιήσει μια ΑΞΕ εξετάζει τόσο το στόχο της όσο και τα κίνητρα που έχει για την πραγματοποίηση αυτής αλλά και τον τρόπο που είναι οργανωμένες οι δραστηριότητες της. Οι στρατηγικές αποφάσεις για τη διοίκηση της κάθε επιχείρησης ποικίλουν σύμφωνα με τα παραπάνω, αλλά και από τις συνθήκες του οικονομικού και νομικού περιβάλλοντος τόσο της χώρας προέλευσης όσο και της χώρας υποδοχής-εγκατάστασης των ΑΞΕ.

1.3 Στόχοι και λόγοι ΑΞΕ

1.3.1 Για τη χώρα υποδοχής

Ο διεθνής ανταγωνισμός προσελκύει τις ΑΞΕ και εντείνει την οριζόντια και κάθετη επέκταση των επενδυτικών κινήτρων, τόσο ως προς την ποσότητα αυτών όσο και ως προς την ποιοτική αναβάθμιση των υπαρχόντων.

Οι επιδιωκόμενοι στόχοι ποικίλλουν ανάλογα με τη χώρα και μεταβάλλονται διαχρονικά. Ενδεικτικά αφορούν:

- Την αύξηση της παραγωγής.
- Τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.
- Την εισαγωγή τεχνολογίας-τεχνογνωσίας.
- Τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.
- Την αύξηση γνώσεων του εργατικού δυναμικού.
- Την εξεύρεση επικουρικών πηγών για την κάλυψη του ελλείμματος του ισοζυγίου πληρωμών (έμμεσος στόχος).

Αν το σύστημα κινήτρων σε μία χώρα υποδοχής είναι ελκυστικό, το διοικητικό σύστημα της χώρας προσδίδει τα απαραίτητα στοιχεία του συντονισμού σ' αυτό το σύστημα για την εξασφάλιση της μακροπρόθεσμης επίτευξης των στόχων (Χαζάκης, 2000).

Οι στόχοι των ΑΞΕ εξετάζονται ευρέως στο πλαίσιο των επιπτώσεών τους στην οικονομία της χώρας υποδοχής, δηλαδή στην ευημερία και αποτελεσματικότητα.

1.3.2 Για τη χώρα προέλευσης

Από την πλευρά της χώρας προέλευσης, οι ΑΞΕ υπερτερούν των άλλων μεθόδων διείσδυσης σε μία ξένη αγορά (όπως είναι οι εξαγωγές, και η πώληση δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας), επειδή οι ΑΞΕ έχουν μακροπρόθεσμη προοπτική, μπορούν να δημιουργήσουν οικονομίες κλίμακας και είναι ο τρόπος της άμεσης επιτόπιας παρουσίας και του πλήρους διαχειριστικού ελέγχου.

Οι λόγοι ή και η στόχευση της διείσδυσης αυτής είναι:

- Η διεύρυνση της αγοράς των προϊόντων της εταιρίας, με την έννοια της εκμετάλλευσης της δυναμικής και της μεγέθυνσης της χώρας υποδοχής, (προώθηση εξαγωγών, διατήρηση ή αύξηση μεριδίου στη διεθνή αγορά, εύκολη πρόσβαση προϊόντων στον πελάτη, χρήση της χώρας υποδοχής ως χώρας-βάση για προώθηση των εξαγωγών και σε άλλες χώρες).
- Η όμοια τάση των ανταγωνιστών.
- Η διασπορά των πελατών στο εξωτερικό.
- Η αποφυγή των εμποδίων στο εμπόριο και των απορρυθμίσεων απ' το άνοιγμα των αγορών.
- Η αποφυγή δασμολογικών εμποδίων των εγχώριων επιχειρήσεων.
- Η μείωση των δαπανών παραγωγής και η βελτίωση της αποτελεσματικότητας (εύκολη πρόσβαση στις πηγές προμήθειας φθηνών και κατάλληλων πόρων, διαθέσιμο κατάλληλο εργατικό δυναμικό, διαθέσιμο κεφάλαιο/τεχνολογία, δυνατότητα ανάπτυξης ενδοεπιχειρησιακού εμπορίου, εκμετάλλευση φθηνού μεταφορικού κόστους κλπ.).
- Η εκμετάλλευση του κατάλληλου επιχειρηματικού περιβάλλοντος της χώρας υποδοχής (επιχειρηματικό κλίμα, πολιτική σταθερότητα, καθεστώς ιδιοκτησίας, κόστος χρηματοδότησης, ρυθμίσεις για το συνάλλαγμα, νομισματική σταθερότητα, φορολογικό καθεστώς κα.).

1.4 Ο ρόλος των πολυεθνικών επιχειρήσεων και των ξένων επενδύσεων

Οι βασικοί φορείς προώθησης της διεθνούς παραγωγής αποτελούν πλέον οι ΠΕ, των οποίων η δράση είναι σημαντική καθώς μεταφέρουν, «διασπούν» και οργανώνουν παραγωγικές διαδικασίες στη βάση όλου του παγκόσμιου χώρου (Λιαργκόβας, 2007). Η σειρά των επιτυχημένων και κερδοφόρων δραστηριοτήτων τους βασίζεται κυρίως στη αξιοποίηση των ειδικών ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων που διαθέτουν, όπως η προσφορά διαφοροποιημένων προϊόντων, η τεχνολογική υπεροχή, η ικανότητα μετατροπής επιστημονικών γνώσεων σε νέα κερδοφόρα αγαθά, οι οικονομίες κλίμακας και η ύπαρξη εξειδικευμένων στελεχών.

Στα πλαίσια της πολιτικής, τα πολυεθνικά συγκροτήματα με σκοπό τη μεγιστοποίηση των κερδών τους αναπτύσσουν διεθνώς ενδοεταιρικά συστήματα ανταλλαγής προϊόντων και τεχνογνωσίας, τα οποία υποκαθιστούν τους παραδοσιακούς μηχανισμούς της αγοράς (Ρουμελιώτης, 1999). Η προώθηση ιεραρχικών δομών και συστημάτων σε ατελείς αγορές εξασφαλίζει επιπλέον καλύτερο έλεγχο των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων και προσφέρει οικονομικά πλεονεκτήματα έναντι των συναλλαγών που πραγματοποιούνται. Έτσι, η εξάπλωση της διεθνούς παραγωγής μέσω των διαδικασιών εσωτερικευσης είχε αποτέλεσμα τη ραγδαία ανάπτυξη του ενδοεπιχειρησιακού εμπορίου, δηλαδή την ανταλλαγή μιας σειράς εισροών με διαφορετικό επίπεδο τεχνολογικής έντασης και προστιθέμενης αξίας ανάμεσα στις συγγενικές εταιρίες ενός πολυεθνικού συγκροτήματος.

Η αναγκαιότητα επένδυσης από τις εγχώριες επιχειρήσεις όχι μόνο στο εσωτερικό μιας χώρας αλλά και προς ξένες μέσω των πολυεθνικών εξηγείται με βάση τριών αλληλοεπιδρώντων παραγόντων που χαρακτηρίζουν τις πολυεθνικές: (i) η επιχείρηση κατέχει κεφάλαια τα οποία μπορούν επικερδώς να εκμεταλλευτούν σε συγκριτικά μεγάλη κλίμακα περιλαμβάνοντας την πνευματική ιδιοκτησία, τις δεξιότητες οργάνωσης και διαχείρισης, και τα δίκτυα αγοράς, (ii) είναι περισσότερο επικερδής η χρησιμοποίηση αυτών των κεφαλαίων για τη οργάνωση παραγωγική διαδικασία σε ξένες χώρες παρά η εκμετάλλευση των κεφαλαίων στην εγχώρια αγορά και η εξαγωγή των προϊόντων στο εξωτερικό, (iii) τα πιθανά οφέλη της «εσωτερικευμένης» εκμετάλλευσης των κεφαλαίων είναι σημαντικά με την έννοια ότι μειώνουν το κόστος διαχείρισης του γεωγραφικά διασπαρμένου οργανισμού που στηρίζεται στην εσωτερική δικτύωση των δόμων του (WTO 1996).

Όσον αφορά τον ρόλο των ΠΕ είναι σε κάθε περίπτωση διαφορετικός, ορισμένες πολυεθνικές τείνουν να δίνουν έμφαση στις κάθετες ΑΞΕ, δηλαδή σε επενδύσεις στις οποίες η επιχείρηση χωροθετεί διαφορετικά στάδια της παραγωγής σε διαφορετικές χώρες με σκοπό να εκμεταλλευτεί τις υπάρχουσες διαφορές μεταξύ των χωρών ως προς το κόστος των συντελεστών παραγωγής. Διαφορετικού χαρακτήρα πολυεθνικές αποτελούν εκείνες που αναπτύσσουν οριζόντιες ΑΞΕ δηλαδή παρόμοιους τύπους παραγωγικών δραστηριοτήτων σε διαφορετικές χώρες.

Τέλος, ένα ακόμη χαρακτηριστικό των πολυεθνικών αποτελεί το γεγονός ότι αναλαμβάνουν την παραγωγική διαδικασία εξ' ολοκλήρου μόνες τους αν και πολλά άυλα κεφάλαια τους (όπως τεχνογνωσία, brand name) θα μπορούσαν να δοθούν προς εκμετάλλευση σε ξένες επιχειρήσεις (license) (UNCTAD, 2007). Η «εσωτερίκευση» αυτής της χρήσης των κεφαλαίων οφείλεται στην αποφυγή οικονομικών επιβαρύνσεων σε σχέση με το κόστος των συμβολαίων και την εγγύηση της ποιότητας (που προϋποθέτει μια συμφωνία με προμηθευτές κατά την διαδικασία της έγκρισης).

1.5 Προσδιοριστικοί παράγοντες των ΑΞΕ

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι παράγοντες που οδηγούν την επιχείρηση να προχωρήσει σε μια ξένη επένδυση.

1.5.1 Παράγοντες που σχετίζονται με τη χώρα προέλευσης

- Η οικονομική μακροοικονομική και πολιτική σταθερότητα: Καμία επιχείρηση δεν επενδύει σε μια χώρα που ενδέχεται αργότερα να κρατικοποιήσει τις ιδιωτικές επιχειρήσεις ή που τα μακροοικονομικά τους μεγέθη (π.χ. πληθωρισμός, κόστος δανεισμού) δεν ευνοούν σταθερότητα (Sethi D. et al, 2003).
- Οι υπάρχουσες υποδομές: Η ύπαρξη σύγχρονων και εκτεταμένων υποδομών οι οποίες μειώνουν τα κόστη μεταφοράς και μετέπειτα ευνοούν εξαγωγές σε γειτονικές χώρες επηρεάζουν σε σημαντικό βαθμό την προσέλκυση ΑΞΕ (Nabende, A et al, 2001).

- Η τοπική διακυβέρνηση και το εύρος της διαφθοράς: Η χώρα θα πρέπει να είναι σε θέση να εγγυηθεί ότι θα παρέχει ίση μεταχείριση προς όλες τις επιχειρήσεις και οι τελευταίες θα τυγχάνουν ουδέτερης (αν όχι ευνοϊκής) συμπεριφοράς από τους κυβερνητικούς φορείς (Nabende, A et al, 2002).
- Ιδιωτικοποιήσεις και επενδυτικό περιβάλλον: Η δημιουργία ενός ελκυστικού επενδυτικού περιβάλλοντος με μειωμένη φορολογία για τα πρώτα χρόνια της επένδυσης, χαλαρούς εργατικούς νόμους κ.α. έχει διπλό χαρακτήρα, αφενός υποστηρίζει την πορεία των ιδιωτικοποιήσεων και αφετέρου προσελκύει επιπλέον επενδυτικά κεφαλαία (De Mello, 1997).
- Εργατικό δυναμικό: Ισχυρότατο πλεονέκτημα θεωρείται είτε η ύπαρξη χαμηλού κόστους εργατικού δυναμικού είτε η ύπαρξη υψηλού μορφωτικού επιπέδου και εξειδίκευσης.
- Υποτιμημένο νόμισμα: Αν και ένα νόμισμα δεν παραμένει υποτιμημένο για μεγάλα διαστήματα, παρόλα αυτά συνεπάγεται για τις εξαγωγικού χαρακτήρα ΑΞΕ ανταγωνιστικότερα προϊόντα προς εξαγωγή.
- Βαθμός απελευθέρωσης εμπορίου: Από τη μια μεριά όταν το εμπόριο υπόκειται σε περιοριστικούς δασμούς προσελκύονται ΑΞΕ που στοχεύουν στη διεύρυνση εντός της προστατευμένης αγοράς. Από την άλλη πλευρά όμως, η πορεία προς την απελευθέρωση του εμπορίου αφενός προσφέρει ευνοϊκότερα μακροοικονομικά στοιχεία αφετέρου προσελκύει ΑΞΕ εξαγωγικού χαρακτήρα (Galan J. and Benito J., 2001).
- Οι ήδη υπάρχουσες ΑΞΕ: Στην περίπτωση αυτή το ρίσκο επένδυσης είναι μικρότερο με βάση τις πληροφορίες που αντλούνται από τις προγενέστερες ΑΞΕ στην περιοχή.

Εύλογο θεωρείται πως για την προσέλκυση επένδυσης δεν απαιτείται η ταυτόχρονη ύπαρξη όλων των παραγόντων, αλλά αρκεί έστω και ένα τμήμα αυτών ή ακόμα και ένας παράγοντας.

1.5.2 Παράγοντες που σχετίζονται με τη χώρα υποδοχής

- Αγορά της οικονομίας υποδοχής: Το μέγεθος της αγοράς, το κατά κεφαλήν εισόδημα, ο ρυθμός μεγέθυνσης, ο ανταγωνισμός, οι φραγμοί στις εισαγωγές, οι προτιμήσεις των καταναλωτών και η διασύνδεση με περιφερειακές και διεθνείς αγορές.

- Παράγοντας κόστους: Κόστος παραγωγής, κόστος και ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού, κόστος των πρώτων υλών, κόστος των μεταφορών και επικοινωνιών, οικονομίες συγκέντρωσης (γνωστές και ως εξωτερικές οικονομίες κλίμακος / agglomeration economies), φορολογικές επιβαρύνσεις, η παράμετρος της συναλλαγματικής ισοτιμίας.
- Αφθονία των φυσικών πόρων που ενδιαφέρουν την επιχείρηση.
- Υποδομές: φυσικές, τεχνολογικές, βιομηχανικές, εκπαιδευτικές, Έρευνα και Ανάπτυξη.
- Πλαίσιο των δημοσίων πολιτικών που επηρεάζουν την οικονομική δραστηριότητα: Η οικονομική, πολιτική και κοινωνική σταθερότητα, η πολιτική αποκρατικοποιήσεων, τα επενδυτικά κίνητρα και αντικίνητρα, η διάρθρωση και λειτουργία των κύριων αγορών, η εφαρμογή διεθνών συμφωνιών, η ύπαρξη διμερών συμφωνιών και η νομοθεσία στους τομείς του ανταγωνισμού, των εργασιακών σχέσεων και της φορολογίας.
- Δραστηριότητες προώθησης επενδύσεων και επιχειρηματικής υποστήριξης: Η πληροφόρηση των επενδυτών, οι παρεχόμενες υπηρεσίες υποστήριξής τους, τα προγράμματα προώθησης επενδύσεων.

1.6 Επιπτώσεις ΑΞΕ στην ανάπτυξη

1.6.1 Επιδράσεις στις χώρες υποδοχής

Για το θέμα των επιδράσεων των ΑΞΕ στις χώρες υποδοχής, υπάρχει οπωσδήποτε ένα θετικό αποτέλεσμα στο ισοζύγιο πληρωμών. Παράλληλα, υπάρχει το θέμα της μεταφοράς τεχνολογίας - τεχνογνωσίας και επίσης άμεσες και έμμεσες επιδράσεις στην απασχόληση. Σύμφωνα με μελέτες, όταν υπάρχει και η επανεπένδυση των κερδών των ΑΞΕ, μειώνεται ο μακροοικονομικός κίνδυνος στα ισοζύγια πληρωμών.

Η σύνδεση των ΑΞΕ με τα αποτελέσματα στην οικονομική ανάπτυξη μίας χώρας βασίζεται σε εξέταση αποτελεσμάτων οικονομικών ροών, όπως αυτές καταγράφονται στα ισοζύγια πληρωμών και σε εθνικούς λογαριασμούς. Αντίθετα, οι θεωρίες περί βελτίωσης της ανάπτυξης μέσω ΑΞΕ βασίζονται στις επιδράσεις που έχει η δραστηριότητα των ξένων πολυεθνικών σε μία χώρα, που πιθανώς αυξάνει την

ανταγωνιστικότητα της τοπικής οικονομίας, εισάγει προηγμένη τεχνολογία και στις άλλες εγχώριες επιχειρήσεις, εκπαιδεύει τους εργαζόμενους σε πιο προηγμένες μεθόδους παραγωγής κλπ.

Το ερώτημα παραμένει αν το ισοζύγιο πληρωμών και οι εθνικοί λογαριασμοί γενικά είναι καλοί δείκτες της επέκτασης της παραγωγής ΑΞΕ, των αποθεμάτων κεφαλαίου και της απασχόλησης σε μία χώρα. Γενικά, φαίνεται ότι είναι πολύ χονδρικές οι ενδείξεις, αλλά όχι και εντελώς ανακριβείς, για τη μέτρηση της παραγωγής ΑΞΕ, της απασχόλησης κλπ. σε δεδομένη χρονική στιγμή, αλλά πολύ φτωχοί οι δείκτες μέτρησης των διαχρονικών αλλαγών. Υπάρχουν μελετητές που υποστηρίζουν ότι τα αναπτυξιακά αποτελέσματα δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι οφείλονται στις ΑΞΕ αποκλειστικά, αλλά εξαρτώνται κι από άλλους αναπτυξιακούς παράγοντες (Liebscher et al., 2007).

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα των εισροών ΑΞΕ μπορούν να είναι θετικά ως προς το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της χώρας που τις φιλοξενεί, θετικά για το βαθμό ανοίγματος της οικονομίας, θετικά για το λόγο των μισθών, λόγω του χαμηλότερου εργατικού κόστους και θετικά για το βαθμό ελευθέρωσης της οικονομίας και των ιδιωτικοποιήσεων, μεταβλητές που εισάγουν το στοιχείο της μετάβασης στην οικονομία της αγοράς (Λιαργκόβας, 2007).

Οι ευρωπαϊκές χώρες που κατάφεραν να προσελκύσουν ΑΞΕ επωφελήθηκαν ως προς τον ανταγωνισμό, αναβαθμίσθηκε το ανθρώπινο δυναμικό τους, καταγράφηκε εισροή τεχνογνωσίας και μειώθηκαν οι περιφερειακές τους ανισότητες, ενώ οι ΑΞΕ συνέβαλαν στην αύξηση του ΑΕΠ (Σταμπόγλης, 2008).

Μεταξύ των επιδράσεων των ΑΞΕ στις χώρες της Κεντρικής και ΝΑ Ευρώπης αναφέρονται:

- Η αύξηση των κεφαλαιακών αποθεμάτων, στις χώρες όπου αυτός ο συντελεστής παραγωγής είναι σε ανεπάρκεια: Σύμφωνα με το νεοκλασικό μοντέλο ανάπτυξης, η αύξηση του δείκτη κεφαλαίου/εργασίας αυξάνει το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.
- Η υψηλότερη παραγωγικότητα: Μέσω των ΑΞΕ, η αυξημένη παραγωγικότητα που εμφανίζεται συνήθως στις ξένες επιχειρήσεις σε σχέση με τις εγχώριες (κυρίως λόγω της εισαγόμενης ξένης τεχνολογίας, τις καλύτερες

διαχειριστικές στρατηγικές, τα δίκτυα διανομών κλπ.), αυξάνει τελικά και τη συνολική παραγωγικότητα στη χώρα υποδοχής.

- Τα θετικά πλεονεκτήματα που μπορούν να διοχετευθούν μέσω της μεταφοράς τεχνογνωσίας απ' τους εργαζόμενους των πολυεθνικών όταν εργασθούν σε εγχώριες επιχειρήσεις ή μέσω συμφωνιών που έχουν οι πολυεθνικές με συνεργαζόμενες τοπικές επιχειρήσεις ή μέσω της εισαγωγής των ξένων επιχειρήσεων σε προηγουμένως «κλειστές» αγορές.
- Η σύνδεση μεταξύ αύξησης μισθών και παραγωγικότητας στις χώρες με χαμηλό εργατικό κόστος, με τη διευκρίνιση ότι αυτή η σύνδεση είναι θετική κυρίως στις επιχειρήσεις που είναι λιγότερο εκτεθειμένες στο διεθνή ανταγωνισμό.

Για τα νέα μέλη της ΕΕ υπάρχει πάντα ο κίνδυνος για την οικονομική τους σταθερότητα στις περιπτώσεις που θεωρητικά θα υπάρξει επαναπατρισμός των κερδών των ΑΞΕ. Το ΕΤΠ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής) δηλώνει ότι δεν υπάρχουν γενικά τέτοιες τάσεις, αλλά αντίθετα υπάρχει ενδιαφέρον για νέες ΑΞΕ στις ίδιες αυτές χώρες. Οι θετικές αλλαγές που γίνονται στις χώρες αυτές, έχουν «ανοίξει» τις χρηματοδοτικές ευκαιρίες και επέτρεψαν στις χρηματοοικονομικές αγορές να παίξουν έναν πολύ μεγαλύτερο απ' το συνηθισμένο τους ρόλο. Λόγω των επενδύσεων των ξένων τραπεζών και της μεγέθυνσης της ΕΕ, οι χώρες της Κεντρικής και ΝΑ Ευρώπης έγιναν ελκυστικός στόχος για ΑΞΕ και ανάπτυξη.

Οι ΑΞΕ μπορούν να υποβοηθήσουν μία χώρα να καταφέρει ό,τι της επιτρέπει το ανταγωνιστικό της πλεονέκτημα πιο αποτελεσματικά, με τη μόχλευση της παραγωγής από ένα επίπεδο σ' ένα άλλο πιο αναπτυγμένο. Ενδεικτικά παραδείγματα ο Μαυρίκιος με το ρουχισμό, η Ουκρανία με γεωργικά προϊόντα, η Κόστα Ρίκα, που παρήγε μπανάνες και καφέ, αλλά μέσω των ΑΞΕ έφτασε αρχικά στην παραγωγή ρουχισμού και υποδημάτων και πρόσφατα στην παραγωγή ηλεκτρονικών, ιατρικών και φαρμακευτικών προϊόντων και διαχειριστικών υπηρεσιών, με τις εξαγωγές της να υπερβαίνουν ετησίως τα 5 δισ. δολάρια (στοιχεία 2005). Στη Σλοβακία υπήρξε αντίστοιχη εξέλιξη πρόσφατα (Liebscher et al., 2007).

1.6.2. Επιδράσεις για τις επενδύτριες χώρες

Υπάρχουν πολλές έρευνες και μελέτες για τις επιπτώσεις των εισροών ΑΞΕ στις χώρες υποδοχής, αλλά πολύ λιγότερο ξεκάθαρη εικόνα για τις επιπτώσεις των

εκροών ΑΞΕ για τις επενδύτριες χώρες. Κατ' αρχήν, η ίδρυση μίας θυγατρικής σε μία άλλη χώρα μπορεί κάλλιστα να επηρεάσει θετικά μία πολυεθνική στη χώρα της έδρας της μέσω διάφορων τρόπων: (i) Μέσω ενός νέου καναλιού διάδοσης της διεθνούς γνώσης (συμπεριλαμβανομένης της τεχνογνωσίας, της διαχειριστικής πολιτικής, των γνώσεων της αγοράς, μάρκετινγκ κλπ.), (ii) εκμεταλλευόμενη τις οικονομίες κλίμακας, (iii) αλλάζοντας τη σύνθεση των συντελεστών παραγωγής και εκμεταλλευόμενη τη διεθνή κατανομή της εργασίας. Θετικές επιρροές μπορούν να υπάρξουν και για τις άλλες επιχειρήσεις της επενδύτριας χώρας, κυρίως για τις πολυεθνικές, προς αύξηση της παραγωγικότητάς τους, ακολουθώντας το παράδειγμα όσων επένδυσαν σε άλλες χώρες με ΑΞΕ και ωφελήθηκαν.

Γενικά, φαίνεται ότι τόσο οι εισροές όσο και οι εκροές ΑΞΕ επηρεάζουν θετικά την παραγωγικότητα, τόσο στη χώρα εισροών όσο και στην επενδύτρια χώρα. Παρ' όλα αυτά, οι επιδράσεις των ΑΞΕ είναι σίγουρα πολύ διαφορετικές για τις χώρες, όσον αφορά τους κλάδους της οικονομίας και τις διαφορετικές χρονικές περιόδους και κυρίως εξαρτώνται απ' τον τύπο της ΑΞΕ (Liebscher et al., 2007).

1.7 Τρόποι Χρηματοδότησης ΑΞΕ

Οι δυνητικοί επενδυτές αφού μελετήσουν τις διαθέσιμες αγορές, τα κίνητρα που δίνονται από τις κυβερνήσεις και τους διάφορους εξωγενείς παράγοντες, αναζητούν, επιπλέον, τους κατάλληλους τρόπους χρηματοδότησης για να ξεκινήσουν το νέο τους εγχείρημα. Οι τρόποι χρηματοδότησης των ΑΞΕ είναι:

- I. Ο Τραπεζικός Δανεισμός
- II. Τα Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Venture Capital).
- III. Η Πρακτόρευση Απαιτήσεων (Factoring).
- IV. Οι Ιδιώτες Επενδυτές (Business Angels).
- V. Οι Θερμοκοιτίδες Επιχειρήσεων (Business Incubators).
- VI. Η Χρηματοδοτική Μίσθωση (Leasing).

I. Ο Τραπεζικός Δανεισμός

Ο Τραπεζικός Δανεισμός είναι σήμερα ο πιο συνηθισμένος τρόπος στον οποίο καταφεύγουν οι επιχειρήσεις για να βρουν χρηματοδότηση. Οι τράπεζες προσφέρουν

δύο μεγάλες κατηγορίες δανείων προς τις επιχειρήσεις: Τα δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης και τα Μακροπρόθεσμα δάνεια (Τακόπουλος, 2012).

Τα Μακροπρόθεσμα δάνεια μπορεί να είναι είτε δάνεια για επαγγελματική στέγη είτε δάνεια για αγορά πάγιου εξοπλισμού.

Τα δάνεια επαγγελματικής στέγης μπορεί να χρηματοδοτήσουν μέχρι και το 100% της αξίας του ακινήτου και η διάρκειά τους κυμαίνεται από 3 μέχρι 30 χρόνια ανάλογα με την τράπεζα και τον πελάτη, με επιτόκιο περίπου 8,50% + spread κυμαινόμενο.

Για τους νέους επιχειρηματίες οι τράπεζες παρέχουν συνήθως περίοδο χάριτος δώδεκα μήνες, διάστημα κατά το οποίο οι νέοι επιχειρηματίες καλούνται να πληρώσουν μόνο τους τόκους ή μικρότερες δόσεις.

Τα δάνεια για την αγορά παγίου εξοπλισμού χορηγούνται για την αγορά παγίου εξοπλισμού (έπιπλα, μηχανήματα κλπ.). Η διάρκεια αποπληρωμής των δανείων αυτών φτάνει τα 8 χρόνια με επιτόκιο περίπου 8,50%. Η χρηματοδότηση μπορεί να καλύψει ολόκληρη την επένδυση της αγοράς του παγίου εξοπλισμού, ενώ η εκταμίευση μπορεί να γίνεται είτε εφ' άπαξ, είτε σταδιακά ανάλογα με την εξέλιξη των αγορών.

II. Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Venture Capital)

Οι Εταιρείες Κεφαλαίων Επιχειρηματικών Συμμετοχών (Ε.Κ.Ε.Σ), είναι γνωστές διεθνώς με τον όρο Venture Capital Firms και αποτέλεσαν, από το 1960 και μετά, μοχλό ανάπτυξης αμερικάνικων και ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

Λόγω της σημαντικότητας των ΕΚΕΣ, η προώθηση τους περιλήφθηκε μεταξύ των ευρύτερων στόχων που καθορίστηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβόνας (Μάρτιος, 2000).

Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση Εταιριών Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών (European Venture Capital Association, 2012) το κεφάλαιο επιχειρηματικών συμμετοχών αποτελεί «μετοχική επένδυση σε επιχειρήσεις με προοπτική μεγέθυνσης, συνοδευόμενη από δραστηριότητες εκ μέρους των επενδυτών που αυξάνουν την αξία της επιχείρησης με πρώτιστο στόχο τα κεφαλαιακά κέρδη».

Η χρηματοδότηση των επιχειρήσεων συνήθως γίνεται με τη συμμετοχή στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης ή με την εξαγορά μετοχών ή με

την παροχή ομολογιακού δανείου ή τέλος, με συνδυασμό αυτών (Παπαγεωργίου, Χιόνης, 2003). Οι ΕΚΕΣ, επενδύουν με μακροπρόθεσμη προοπτική κερδών προκειμένου η χρηματοδοτούμενη επιχείρηση να καταστεί σε κυρίαρχη θέση στην αγορά. Στη συνέχεια, οι ΕΚΕΣ ρευστοποιούν τη συμμετοχή τους με προσυμφωνημένο χρόνο και τρόπο αποκτώντας σημαντικά κέρδη από την υπεραξία των μετοχών που δημιουργήθηκε κατά τη συνεργασία ΕΚΕΣ και επιχείρησης.

Τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που αποτελούν πηγές κεφαλαίων των ΕΚΕΣ χωρίζονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

- Ιδιώτες οι οποίοι αποτέλεσαν την πρώτη πηγή επιχειρηματικών κεφαλαίων.
- Ιδιωτικές επενδυτικές κοινοπραξίες και εταιρείες.
- Εταιρείες ΕΚΕΣ, οι οποίες χρησιμοποιούν κρατική χρηματοδότηση μέσω επιδοτήσεων.

Όσον αφορά τις εταιρείες ΕΚΕΣ που χρησιμοποιούν κρατική χρηματοδότηση μέσω επιδοτήσεων, θα πρέπει να αναφερθεί ότι υπάρχουν δύο μορφές Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών τα «funds» και τα «schemes». Τα «funds» έχουν συγκεκριμένο ύψος χρηματοδότησης και προκαθορισμένη χρονική διάρκεια ενώ τα «schemes» είναι ειδικές μορφές αμοιβαίων κεφαλαίων μεγάλης χρονικής διάρκειας.

Η χρηματοδότηση των ΕΚΕΣ ανάλογα με τα στάδια λειτουργίας που βρίσκεται η χρηματοδοτούμενη επιχείρηση χωρίζεται στα εξής στάδια:

- Το στάδιο της αρχικής δημιουργίας που ονομάζεται «χρηματοδότηση σποράς» ή διεθνώς «Seed money stage». Στη φάση αυτή υπάρχει η επιχειρηματική ιδέα αλλά η επιχείρηση δεν έχει ακόμη δημιουργηθεί.
- Χρηματοδότηση εκκίνησης ή «Start up finance». Στη φάση αυτή η επιχείρηση βρίσκεται στη διαδικασία οργάνωσης ή δεν έχει αποδώσει ακόμη κέρδη.
- Χρηματοδότηση επέκτασης ή «expansion finance». Στη φάση αυτή η επιχείρηση ήδη λειτουργεί αλλά δεν παρουσιάζει έσοδα και απαιτούνται κεφάλαια για την κάλυψη των πάγιων αναγκών της.
- Χρηματοδότηση γέφυρας ή «bridging finance». Στο στάδιο αυτό χρηματοδοτείται η εισαγωγή της επιχείρησης στο χρηματιστήριο.
- Χρηματοδότηση στροφής ή «Turn around finance». Η χρηματοδότηση αυτή χωρίζεται σε δύο κατηγορίες τη MBO (management by out) και MBI (management by in). Η πρώτη κατηγορία αναφέρεται στην περίπτωση κατά

την οποία η επιχείρηση εξαγοράζεται από μια ομάδα διευθυντικών στελεχών της ενώ η δεύτερη αναφέρεται στην περίπτωση όπου η επιχείρηση εξαγοράζεται από ομάδα διευθυντικών στελεχών άλλης επιχείρησης.

III. Πρακτόρευση Απαιτήσεων (Factoring)

Η πρακτόρευση επιχειρηματικών απαιτήσεων (Τακόπουλος, 2012) εφαρμόζεται από τις τράπεζες και τις ανώνυμες εταιρείες που έχουν ως αποκλειστικό σκοπό αυτή τη δραστηριότητα. Η πρακτόρευση απαιτήσεων αφορά τη σύναψη σύμβασης μεταξύ του προμηθευτή και του πράκτορα (τράπεζα ή εταιρεία factoring) βάση της οποίας ο προμηθευτής εκχωρεί στον πράκτορα τις απαιτήσεις του έναντι πελατών – οφειλετών του.

Ο πράκτορας αναλαμβάνει τη διαχείριση, είσπραξη, προεξόφληση, πιστωτικό έλεγχο και κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου των απαιτήσεων του προμηθευτή. Το χρηματοδοτικό ίδρυμα συνήθως αποδίδει άμεσα στην επιχείρηση το 80% περίπου των οφειλών. Χρεώνει επίσης την εταιρεία 0,5 έως 2% του ποσού που αντιστοιχεί στις απαιτήσεις προς πελάτες για τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου.

Η Πρακτόρευση Απαιτήσεων ως τρόπος χρηματοδότησης είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος χρηματοδότησης κεφαλαίου κίνησης και αποτελεί έναν εύκολο και γρήγορο τρόπο βελτίωσης της ρευστότητας μιας επιχείρησης ενώ παράλληλα μειώνεται το λειτουργικό κόστος και αυξάνεται η παραγωγική ικανότητα των επιχειρήσεων καθώς οι διαδικασίες διαχείρισης, λογιστικής παρακολούθησης και είσπραξης των απαιτήσεων μιας επιχείρησης ανατίθενται στο πιστωτικό ίδρυμα που λειτουργεί ως πράκτορας.

Οι επιχειρήσεις καταφεύγουν σε αυτόν τον τρόπο της χρηματοδότησης στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- Προκειμένου να χρηματοδοτηθούν άμεσα για τις τρέχουσες ανάγκες τους όταν δεν έχουν εμπράγματα εγγυήσεις.
- Όταν έχουν μια αυξημένη ζήτηση προϊόντων ή υπηρεσιών και δεν μπορούν να ανταποκριθούν παρά μόνο με ασύμφορους όρους προς τους προμηθευτές τους.
- Όταν οι διαδικασίες είσπραξης των απαιτήσεών τους είναι εξαιρετικά δαπανηρές.
- Όταν έχουν μεγάλες ζημιές από αφερέγγυους πελάτες.

IV. Ιδιώτες Επενδυτές (Business Angels)

Με τον όρο αυτό εννοούνται ιδιώτες επενδυτές οι οποίοι διαθέτουν κεφάλαια και επαγγελματική εμπειρία σε ένα συγκεκριμένο χώρο τα οποία και διαθέτουν σε νέους επιχειρηματίες με τη μορφή μακροπρόθεσμης επένδυσης.

Στην Ελλάδα η χρηματοδότηση με τον τρόπο αυτόν δεν είναι ούτε θεσμοθετημένη ούτε ιδιαίτερα διαδεδομένη όπως είναι διεθνώς και περιορίζεται συνήθως στην χρηματοδότηση από συγγενικά πρόσωπα.

V. Θερμοκοιτίδες Επιχειρήσεων³ (Business Incubator)

Παγκοσμίως με τον όρο Θερμοκοιτίδα Επιχειρήσεων (Business Incubator ή απλά Incubator) εννοείται μία εταιρεία η οποία παρέχει σε νέο-ιδρυόμενες και με προοπτικές γρήγορης ανάπτυξης εταιρείες χρηματοδότηση (σε μικρότερη έκταση από την αντίστοιχη που προσφέρουν τα VCs), χώρους και εξοπλισμό (όπως κτιριακές εγκαταστάσεις, έπιπλα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, τηλεφωνικές συσκευές, πρόσβαση στο internet, κλπ.), υπηρεσίες γραμματειακής υποστήριξης, συμβουλευτικές υπηρεσίες και υποστήριξη (όπως σε θέματα φοροτεχνικά, λογιστικά, νομικά, πληροφορικής, εξεύρεσης προσωπικού, κλπ.), αλλά και ένα δίκτυο επαφών με πελάτες και προμηθευτές και σε αντάλλαγμα παίρνει ένα ποσοστό του μετοχικού κεφαλαίου και / ή πληρωμές από την νέο ιδρυόμενη εταιρεία.

Γενικά, η αποστολή του Incubator είναι να ιδρύσει και να μεγαλώσει την νέα εταιρεία τόσο ώστε αυτή να φτάσει με επιτυχία ως την πόρτα του VC για να ζητήσει πλέον, με σωστή υποδομή και επαγγελματική προετοιμασία, την πρώτη ευμεγέθη επένδυση που θα της επιτρέψει να αναπτυχθεί και να επιβληθεί στην αγορά. Η χρονική διάρκεια της επένδυσης του Incubator κυμαίνεται συνήθως μεταξύ των 6 και 18 μηνών.

Τα κριτήρια αξιολόγησης των νέων επιχειρήσεων-υποψηφίων Incubates για τους περισσότερους incubators είναι κοινά και περιλαμβάνουν:

- Τα προσόντα της διοικητικής ομάδας (όπως η σχετική εμπειρία, η αποφασιστικότητα και η αφοσίωση, η ποιότητα και τα ηγετικά προσόντα ως στοιχεία του χαρακτήρα, κλπ.).

³ Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου, (2012).

- Το επιχειρηματικό μοντέλο και προϊόν / υπηρεσία (όπως τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, η ανάγκη της αγοράς για το συγκεκριμένο προϊόν/ υπηρεσία, η βιωσιμότητα του επιχειρηματικού μοντέλου, το κεφάλαιο κίνησης και επενδυτικές ανάγκες, η δυνατότητα επέκτασης σε άλλες αγορές, το επίπεδο του υφιστάμενου ανταγωνισμού, τα εμπόδια στην είσοδο νέων ανταγωνιστών, οι ενδεχόμενες συνεργασίες, το κόστος και η βιωσιμότητα των προτεινόμενων δραστηριοτήτων μάρκετινγκ, οι ενδεχόμενες συνεργασίες με άλλες εταιρείες που συμμετέχουν στη θερμοκοιτίδα, το προτεινόμενο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του επιχειρηματικού σχεδίου, οι επιχειρηματικοί κίνδυνοι, κλπ.).
- Άλλα επενδυτικά - χρηματοοικονομικά κριτήρια (όπως οι ανάγκες χρηματοδότησης έναντι προσφερόμενης εταιρικής συμμετοχής, το στάδιο της επένδυσης, η διάρθρωση της συμφωνίας μετόχων, η συμβατότητα με τους υφιστάμενους incubates, η διαθεσιμότητα των μελών της διοικητικής ομάδας για υποστήριξη της εταιρείας, κλπ.).

VI. Χρηματοδοτική Μίσθωση (leasing)

Σύμφωνα με το Νόμο 1664/1986 η Χρηματοδοτική Μίσθωση είναι ένας ολοκληρωμένος χρηματοδοτικός μηχανισμός που δίνει τη δυνατότητα σε μια επιχείρηση να δημιουργήσει ή να επεκτείνει τον παραγωγικό εξοπλισμό της χωρίς να διαθέσει τα δικά της κεφάλαια.

Τα απαιτούμενα κεφάλαια διατίθενται από την εταιρεία Χρηματοδοτικής Μίσθωσης η οποία αγοράζει τον εξοπλισμό σύμφωνα με τις οδηγίες της επιχείρησης. Στην συνέχεια εκμισθώνει τον εξοπλισμό αυτόν στην επιχείρηση για προκαθορισμένο χρονικό διάστημα και για συγκεκριμένο μίσθωμα.

Με την λήξη της σύμβασης η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να αγοράσει τον εξοπλισμό καταβάλλοντας ένα μικρό ποσό το οποίο δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% της αξίας του εξοπλισμού. Μπορεί εναλλακτικά να επιστρέψει τον εξοπλισμό στην εταιρεία Χρηματοδοτικής Μίσθωσης ή να συνεχίσει τη μίσθωση.

Οι δόσεις της μίσθωσης καταβάλλονται μηνιαία, ανά τρίμηνο ή ανά εξάμηνο. Το επιτόκιο για τον υπολογισμό των δόσεων είναι λίγο πιο υψηλό από το αντίστοιχο επιτόκιο δανεισμού. Η επιχείρηση θα κληθεί επίσης να καταβάλλει εφάπαξ και ένα ποσό 0,1% έως 1% επί της αξίας της επένδυσης για το διαχειριστικό κόστος. Η

περίοδος αποπληρωμής είναι από 3 έως 5 χρόνια, ή δε χρηματοδότηση μπορεί να φτάσει μέχρι και το 100% της αξίας του εξοπλισμού.

Η Χρηματοδοτική Μίσθωση ως μορφή χρηματοδότησης παρουσιάζει πολλά πλεονεκτήματα ιδιαίτερα για τις νέες επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα η επιχείρηση:

- Δεν χρειάζεται να καταβάλλει αμέσως τα ποσά που απαιτούνται για την αγορά του αναγκαίου. Δεν αναγκάζεται να καταφύγει σε υπέρμετρο δανεισμό. Έχει την επιλογή μετά το πέρας της μίσθωσης να αγοράσει τον εξοπλισμό, να τερματίσει ή να ανανεώσει τη σύμβαση.
- Απαλλάσσεται από τον φόρο για τον εξοπλισμό που μισθώνει αφού το σύνολο των δόσεων αναγνωρίζεται σαν λειτουργική δαπάνη.
- Εμφανίζει καλύτερη εικόνα στις οικονομικές της καταστάσεις καθώς δεν επηρεάζονται αρνητικά ορισμένοι χρηματοοικονομικοί δείκτες.

Οι τρόποι της χρηματοδότησης των ΑΞΕ, που αναλύθηκαν προηγούμενα, είναι σαφές ότι δημιουργούν στους δυνητικούς επενδυτές τις προϋποθέσεις να επιλέξουν εκείνο το χρηματοδοτικό σχήμα, που θα τους οδηγήσει, τόσο στην υλοποίηση των σχεδιαζόμενων ΑΞΕ, όσο και στην πραγματοποίηση των στόχων τους.

Κεφάλαιο 2: Μέθοδοι-Κίνητρα προσέλκυσης των ΑΞΕ

2.1 Εισαγωγή

Πολιτικές προσέλκυσης διεθνών μετακινούμενων επενδυτών έχουν μερικές φορές επισήμως κινητοποιήσει στοχευμένες ενέργειες όσον αφορά την βελτίωση του περιβάλλοντος στις χώρες υποδοχής. Μερικές χώρες, για παράδειγμα, έχουν θεσπίσει συγκεκριμένα χαμηλή εταιρική κλίμακα φορολόγησης για να προσελκύσουν ξένη εταιρική παρουσία (και για να προσελκύσουν εγχώριες ιδιωτικές επιχειρήσεις να παραμείνουν). Μια ποικιλία από άλλες στρατηγικές περιλαμβάνει, ευνοϊκά δασμολογικά καθεστάτα, μείωση της γραφειοκρατίας, εντατικοποίηση των επενδύσεων σε υποδομές και εκπαιδευτικά μέτρα.

Παρόλο που πολλές στρατηγικές βασίζουν την επιτυχία τους στον βαθμό της ξένης συμμετοχής, δεν μπορούν να ταξινομηθούν σαν κίνητρα για ΑΞΕ. Τα κίνητρα για ΑΞΕ με την έννοια ότι στοχεύουν ή ότι μεταχειρίζονται ευνοϊκά ξένους επενδυτές είναι εκ φύσεως μεροληπτικά.

Ο ορισμός των κινήτρων ΑΞΕ είναι ο ακόλουθος: Μέτρα τα οποία είναι σχεδιασμένα να επηρεάζουν το μέγεθος, την τοποθεσία ή την επιμέλεια ενός επενδυτικού σχεδίου επιδρώντας στο σχετικό κόστος ή τροποποιώντας τους κινδύνους που εγκυμονεί μέσω κινήτρων που δεν είναι διαθέσιμα σε άλλους εφάμιλλους εγχώριους επενδυτές.

Δύο κατηγορίες μέτρων πιστοποιούν αυτόν τον ορισμό. Οι προσεγγίσεις βάσει κανόνων που βασίζονται στον διαχωρισμό (σύμφωνα με την εθνικότητα) των επενδυτών που ορίζονται από τον νόμο, και συγκεκριμένες προσεγγίσεις που προκαλούν κίνητρα σε ατομικούς ξένους επενδυτές ή σε επενδυτικά πλαίσια.

Συγκεκριμένες προσεγγίσεις από την άλλη πλευρά παράγουν πληθώρα από διαφορετικά κίνητρα, συμπεριλαμβανομένων και ειδικών διαπραγματεύσεων σε φορολογικές παρεκκλίσεις, επιχορηγήσεις και δάνεια με ευνοϊκούς όρους, παραχώρηση γης, εκπαίδευση για την εργασία, χρηματοδοτήσεις σε απασχόληση και δομές, αύξηση της παραγωγής, της ερευνητικής προόδου και εξαιρέσεις καθώς και παρεκκλίσεις από τους κανονισμούς όσον αφορά αυτό. Η διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στις δύο κατηγορίες είναι, ωστόσο, στην πράξη είναι ασαφής.

Συνιστάται μια συνεκτική και περιεκτική πολιτική να αναπτύσσεται σε κάθε δικαιοδοσία. Αφού οι νομοθέτες έχουν καταλήξει σε προτιμώμενες πολιτικές για ΑΞΕ ο σχεδιασμός των κατάλληλων πολιτικών επιβάλλει μια γκάμα από περίπλοκες πολιτικές.

Οι ακόλουθες υποενότητες απαριθμούν μερικές από τις κρισιμότερες πολιτικές επιλογές και προτείνουν τα λειτουργικά κριτήρια ενάντια στα οποία η σχετικότητα, η ποιότητα και η συνοχή ενός πολιτικού πλαισίου μπορούν να αξιολογηθούν⁴. Τα κριτήρια χωρίζονται σε έξι κατηγορίες:

- I. Η θέληση και η καταλληλότητα προσφοράς κινήτρων για ΑΞΕ.
- II. Πλαίσια για σχεδιασμό και εφαρμογή πολιτικής.
- III. Κατάλληλη επιλογή στρατηγικών και πολιτικών.
- IV. Σχεδιασμός και διαχείριση ατομικών προγραμμάτων.
- V. Διαφάνεια των διαδικασιών (αξιολόγηση, επίβλεψη, και παρακολούθηση).
- VI. Αξιολόγηση των επιπλέον συνεπειών της δικαιοδοσίας των στρατηγικών για ΑΞΕ.

⁴ <http://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/2506900.pdf>

I. Η θέληση και η καταλληλότητα των κινήτρων για ΑΞΕ

Τα κίνητρα δεν είναι ποτέ σχεδόν η πρώτη επιλογή. Αξιοσημείωτες βελτιώσεις του περιβάλλοντος για επενδύσεις (π.χ. με την απαλοιφή γραφειοκρατικών κολλημάτων και βελτίωση στο κανονιστικό πλαίσιο) μπορεί να γίνουν εφικτές με χαμηλό κόστος και πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψιν.

II. Πλαίσια για σχεδιασμό και εισαγωγή μιας πολιτικής

Οι σχετικές αρχές πρέπει να καθορίσουν τι ακριβώς σκοπεύουν να επιτύχουν τα κίνητρα για ΑΞΕ και πώς. Η απουσία διαύγειας όπως και η απουσία αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των πολιτικών είναι αδύνατη. Θα πρέπει να γίνει σαφές σε κάθε δικαιοδοσία ποιος είναι αποκλειστικά υπεύθυνος για την διαμόρφωση πολιτικών. Άλλοι δημόσιοι φορείς που αναμειγνύονται στον σχεδιασμό και στην εισαγωγή κινήτρων για ΑΞΕ θα πρέπει πρώτα να λογοδοτήσουν σε αυτή την αρχή.

Ο ανταγωνισμός ανάμεσα στις δικαιοδοσίες μπορεί να οδηγήσει σε βελτιώσεις της αποτελεσματικότητας, όταν όμως βασίζεται σε πραγματικές προσπάθειες για να βελτιωθεί το επιχειρηματικό κλίμα. Ωστόσο η αμιγώς ανταγωνιστική επιδότηση των επιχειρήσεων έχει συχνά το αντίθετο αποτέλεσμα. Στην τελευταία περίπτωση οι κεντρικές αρχές μπορεί να έχουν την επιλογή να ενθαρρύνουν τις συνεργασίες ανάμεσα στις δικαιοδοσίες.

III. Η καταλληλότητα των στρατηγικών και των εργαλείων

Μια σειρά από πολιτικές φέρουν περιφερειακές και τομειακές εξελίξεις. Είναι σημαντικό λοιπόν να διαβεβαιώσουμε ότι τα κίνητρα για ΑΞΕ δεν διασφαλίζονται με τρόπο που έρχεται αντιμέτωπος με άλλες πολιτικές.

Η επιλογή των νομοθετών καθορίζεται από μια συνεκτική εξέταση των οφελών των κινήτρων για ΑΞΕ σε άλλες πηγές επένδυσης ή όταν η αποδοτικότητα χάνει από τον διαχωρισμό και το κόστος της μη-διαφοροποίησης.

Για παράδειγμα μια δικαιοδοσία με μειωμένες πηγές μπορεί να προσελκύσει επενδύσεις μέσω δημοσιονομικών μέτρων. Πρέπει να ληφθεί υπόψιν ότι τέτοια κίνητρα δεν ταιριάζουν στην απόκτηση συγκεκριμένων οικονομικών ή τοπικών στρατηγικών. Υπάρχει ρίσκο στο να βασιστούμε μόνο σε κίνητρα τα οποία έχουν

μικρή άμεση χρηματική απόδοση και να παραμελήσουμε τις μακροπρόθεσμες επιδράσεις όπως και το οικονομικό κόστος από τα πιο κανονιστικά κίνητρα.

IV. Διαφάνεια και αξιολόγηση

Η ανάλυση του κόστους θα πρέπει να εφαρμόζεται όχι μόνο σε ατομικές εργασίες αλλά και να λαμβάνει υπόψιν ένα γενικότερο πλαίσιο πολιτικών για ΑΞΕ. Μια γενικώς αποδεκτή μεθοδολογία για την ανάλυση των οφελών κόστους θα πρέπει να ιδρυθεί και να εφαρμοστεί ως το τέλος ή να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικές μέθοδοι βασιζόμενες σε τοπικές ή τομεακές σταθερές. Κοινές βάσεις θα πρέπει να εφαρμοστούν για την αξιολόγηση των κοστών και των οφελών εκτός προϋπολογισμού. Η ανάλυση για το όφελος κόστους θα πρέπει να διεξαχθεί και πριν από τα επενδυτικά σχέδια και μετά από κάποια περίοδο. Για να διασφαλιστεί η αξιοπιστία πρέπει να επιβληθούν επίσημες αναφορές.

Ένα πλήθος εθνικών στρατηγικών προσέκλυσης ΑΞΕ δικαιολογούνται επισήμως από την παρουσία μη μετρήσιμων οφελών. Εάν οι στρατηγικές διατηρούνται στο χρόνο τότε οι αρχές θα πρέπει να είναι ικανές να παρέχουν αποδείξεις γι' αυτά τα οφέλη. Η ανάλυση θα πρέπει να περιλαμβάνει μια μεγάλη κλίμακα από δείγματα όπως η πιθανότητα συνδέσεων με ντόπιες επιχειρήσεις, την επίδραση σε κερδοφόρες αλυσίδες και την ποιότητα εργασίας.

Εκτελεστικές αρχές έχουν κίνητρα για υποβελτιστοποίηση, για παράδειγμα να μετρούν την επιτυχία με τον αριθμό των επενδυτικών σχεδίων που προσελκύουν, έτσι ένας επαρκής βαθμός διαφάνειας γύρω από τις δραστηριότητες θα πρέπει να διασφαλιστεί. Μέσα από τα εθνικά δικαστήρια ελέγχου, οι ακαδημαϊκοί και η ίδια η βιομηχανία θα πρέπει να αναμειχθούν για να αυξηθεί η δημόσια και η πολιτική γνώση.

2.2 Κίνητρα Προσέλκυσης ΑΞΕ

Όπως ήδη έχει αναφέρει, οι ΑΞΕ θεωρείται ότι δίνουν μεγάλες δυνατότητες στις χώρες υποδοχής ώστε να αναπτυχθούν και να ενισχύσουν τη διεθνή επιχειρηματική τους παρουσία. Πολλές φορές παρατηρείται κυβερνήσεις χωρών τόσο ανεπτυγμένων όσο και υπό ανάπτυξη να προσφέρουν ένα σημαντικό πακέτο κινήτρων προκειμένου να προσελκύσουν Πολυεθνικές Επιχειρήσεις (ΠΕ) να

επενδύσουν στις χώρες αυτές. Τα τελευταία χρόνια, σύμφωνα με τον Wolff (2006), οι κυβερνήσεις προσπαθούν να προσφέρουν όλο και πιο ελκυστικά κίνητρα προκειμένου οι ΠΕ να προτιμήσουν τη χώρα τους φοβούμενες και τις άλλες αγορές που μπορεί να προσφέρουν πιο ελκυστικά επενδυτικά κίνητρα.

Τόσο οι μορφές όσο και οι τύποι των ΑΞΕ φανερώνουν ότι οι ΑΞΕ πραγματοποιούνται για διάφορους λόγους σύμφωνα και με τη στρατηγική της επιχείρησης έτσι, οι κυβερνήσεις καλούνται να σχεδιάσουν κίνητρα προκειμένου να προσελκύσουν όλο και περισσότερες ΠΕ. Σύμφωνα με τον James (2009) τα επενδυτικά κίνητρα αποτελούν μετρήσιμα οικονομικά πλεονεκτήματα, τα οποία οι κυβερνήσεις παρέχουν σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή ομίλους επιχειρήσεων, με στόχο τις επενδύσεις σε καθορισμένους τομείς ή περιοχές. Αυτά τα πλεονεκτήματα μπορούν να είναι είτε δημοσιονομικά (φορολογικές μειώσεις) είτε μη δημοσιονομικά (χορηγήσεις, δάνεια, εκπτώσεις για τη στήριξη της επιχειρηματικής ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας). Φορολογικά ή μη κίνητρα χρησιμοποιούνται ευρέως για την προώθηση των επενδύσεων. Τα κίνητρα αυτά είναι:

2.2.1 Τα Δημοσιονομικά Κίνητρα

Όπως αυτά περιγράφονται από τον Habash (2007), περιλαμβάνουν:

i) Τη Μειωμένη Άμεση Εταιρική Φορολόγηση: Τα μέτρα αυτά έχουν ως στόχο την επίτευξη χαμηλού επιπέδου φορολογικού βάρους σύμφωνα με τον Wolff (2006). Πιο συγκεκριμένα, οι κυβερνήσεις θεσμοθετούν μειωμένους συντελεστές εταιρικών φόρων, φορολογικές απαλλαγές ή ειδικές ζώνες φορολογικών προνομίων.

ii) Τα Κίνητρα για σχηματισμό κεφαλαίου (Capital Formation): Ο Wolff (2006) θεωρεί έως τέτοια τα μέτρα που συνδέουν τη χαμηλή φορολόγηση με τις εταιρικές επενδύσεις. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση κυβερνήσεων που προσφέρουν φορολογικές μειώσεις για τις επενδύσεις που πραγματοποιούνται στη χώρα υποδοχής και αφορούν στον σχηματισμό του αποθέματος κεφαλαίου.

iii) Τα Μειωμένα εμπόδια στη διασυνοριακή λειτουργία: Οι ΠΕ επιλέγουν περιοχές που τους επιτρέπουν να ελαχιστοποιήσουν τα κόστη σχετικά με το εργατικό δυναμικό, τα αγαθά και τις υπηρεσίες. Τα μέτρα αυτά μπορεί να είναι, παρακρατούμενοι φόροι, φορολόγηση διεθνούς εμπορίου ή φορολόγηση εργαζομένων. Αναφορικά με τους παρακρατούμενους φόρους αναφέρονται στη

δυνατότητα κάποιων κυβερνήσεων να προσφέρουν χαμηλούς συντελεστές παρακράτησης φόρου στα εμβάσματα προς τη χώρα προέλευσης.

2.2.2 Τα Χρηματοδοτικά Κίνητρα (financial incentives)

Τα χρηματοδοτικά κίνητρα είναι τα κίνητρα που προσφέρουν οι χώρες για την προσέλκυση ΑΞΕ διότι:

i) Οι κυβερνήσεις προσπαθούν να ισχυροποιήσουν τη θέση τους ανάμεσα στις διάφορες πολιτικές προσέλκυσης ΑΞΕ των άλλων χωρών. Για το λόγο αυτό οδηγούνται σε διάφορες μορφές επιδοτήσεων (προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, εξοπλισμός) προσαρμοσμένες στις ανάγκες των επενδυτών.

ii) Επιπλέον, πολλές χώρες προσπαθούν να μειώσουν τα κόστη των επιχειρήσεων που αποφασίζουν να μετεγκατασταθούν από μια χώρα σε άλλη προκειμένου να επιλέξουν τη χώρα τους ως την καταλληλότερη τοποθεσία. Στα χρηματοδοτικά κίνητρα περιλαμβάνονται οι μισθολογικές επιδοτήσεις, η υποστήριξη μετεγκατάστασης και επαναπατρισμού και τέλος, κίνητρα που καρπώνονται οι χώρες υποδοχής από την παρουσία των επιχειρήσεων. Τέτοιου είδους κίνητρα μπορεί να είναι η παροχή δανείων με ευνοϊκούς όρους ή οι επιδοτήσεις, η πώληση κρατικής περιουσίας.

2.2.3 Τα Ρυθμιστικά Κίνητρα

Τα μέτρα αυτά εφαρμόζονται όταν οι κυβερνήσεις καταργούν ή «χαλαρώνουν» εθνικούς ή τοπικούς κανονισμούς προκειμένου να διευκολύνουν την εγκατάσταση νέων επιχειρήσεων. Στα ρυθμιστικά κίνητρα ανήκουν αναπτυξιακοί νόμοι που σκοπό έχουν να αλλάξουν το νομικό πλαίσιο εγκατάστασης μιας επιχείρησης καθώς και τις διαδικασίες ώστε να δημιουργηθεί ένα πιο ελκυστικό περιβάλλον για τους ξένους επενδυτές. Στην Ελλάδα παράδειγμα ρυθμιστικού κινήτρου είναι οι αναπτυξιακοί νόμοι του 2010 και 2013. Πρώτα ο νόμος 3894/2010, «Επιτάχυνση και Διαφάνεια Υλοποίησης Στρατηγικών Επενδύσεων».⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 4, παρ. 1 προβλέπεται η ίδρυση του «Invest in Greece», μιας ανώνυμης εταιρίας δημοσίου συμφέροντος, για την προσέλκυση, υποδοχή, προώθηση και υποστήριξη στρατηγικών επενδύσεων.

⁵ ΦΕΚ Α' 204/02.12.2010.

Στη συνέχεια τον Απρίλιο του 2013, ψηφίστηκε νέος αναπτυξιακός νόμος από τη Βουλή. Πρόκειται για το νόμο 4146/2013 «Διαμόρφωση Φιλικού Αναπτυξιακού Περιβάλλοντος για τις Στρατηγικές και Ιδιωτικές Επενδύσεις και άλλες Διατάξεις»⁶. Ο Νόμος αυτός επιφέρει ορισμένες αλλαγές σε οργανωτικά θέματα του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων, όπως για παράδειγμα τη σύσταση της νέας Γενικής Δ/σης Στρατηγικών Επενδύσεων με τις επιμέρους Δ/σεις και Τμήματα αυτής.

Σημαντική εξέλιξη αποτελεί και η ίδρυση του θεσμού του Διαμεσολαβητή από το νόμο 4146/2013. Έτσι, το Invest in Greece λειτουργεί πια και ως υπηρεσία «Διαμεσολαβητή του Επενδυτή», με αρμοδιότητα την εξέταση, μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου επενδυτή, υποθέσεων καθυστερήσεων, διαφωνιών ή άλλων δυσχερειών, οι οποίες ανέκυψαν κατά τη διαδικασία αδειοδότησης επενδυτικών σχεδίων ύψους άνω των δύο εκατομμυρίων (2.000.000) ευρώ που εμπίπτουν στις κατηγορίες Α1 και Α2 περιβαλλοντικής όχλησης, όπως αυτές προσδιορίζονται στο άρθρο 1 του ν. 4014/2011.

2.2.4 Τα Μακροοικονομικά Κίνητρα

Η μακροοικονομική κατάσταση μιας χώρας επηρεάζει σημαντικά την ανταγωνιστικότητα της αλλά και τις αποφάσεις των εν δυνάμει επενδυτών. Οι κυβερνήσεις προκειμένου να σταθεροποιήσουν την οικονομική τους κατάσταση εφαρμόζουν μια σειρά από μέτρα που επιδρούν θετικά στις ΑΞΕ. Τέτοια μέτρα μπορεί να είναι οι επενδύσεις σε υποδομές, μείωση των εμποδίων, οι ιδιωτικοποιήσεις και η επιμόρφωση του εργατικού δυναμικού.

2.2.5 Άλλες Μορφές Κινήτρων - One stop shop

Η αναγκαιότητα μιας λογικής για έναν Οργανισμό Προώθησης των Επενδύσεων (ΟΠΕ, Investment Promotion Agency, IPA) φαίνεται ότι έχει θετική αποδοχή από έναν αριθμό χωρών, με αποτέλεσμα να υπάρχουν 160 εθνικοί ΟΠΕ και πάνω από 250 διεθνείς (UNCTAD, 2001). Ενώ ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός θα βοηθούσε στις ΑΞΕ με το να μειώσει τις διαθέσιμες καθυστερήσεις. Η Sonjaya Loll (2000) σωστά τονίζει ότι εάν τα πρακτορεία δεν έχουν τις αρχές για να

⁶ ΦΕΚ Α'90/18.04.2013.

διαπραγματευτούν το κανονιστικό σύστημα και εάν οι ίδιοι οι κανόνες δεν είναι απλοποιημένοι δεν υπάρχει περίπτωση να έχει αποτέλεσμα.

Συγκεκριμένα όταν υπάρχουν στοιχεία ότι ο ΟΠΕ έχει θετική επίδραση στις ΑΞΕ φαίνεται ότι, είναι η περίπτωση που οι ΟΠΕ (i) έχουν μεγάλο βαθμό πολιτικής ορατότητας (για παράδειγμα με την σύνδεση τους με τους ανώτερους κυβερνητικούς όπως το γραφείο του πρωθυπουργού), (ii) έχουν ενεργό ιδιωτικό τομέα μέσω για παράδειγμα της συμμετοχής στους πίνακες ΟΠΕ, (iii) έχουν λειτουργήσει σε μια χώρα με γενικώς καλό περιβάλλον για επενδύσεις. Η μελέτη δείχνει ότι ο τύπος λειτουργιών που παίρνουν οι ΟΠΕ έχουν επιρροή στην αποτελεσματικότητά τους. Η υπεράσπιση της πολιτικής η οποία ορίζεται σαν βήματα για να βελτιωθεί το γενικό περιβάλλον επενδύσεων και για να ταυτοποιήσει ιδέες του δημόσιου τομέα φαίνεται ότι είναι η πιο αποτελεσματική λειτουργία.

Πολλές χώρες, στην προσπάθεια προσέλκυσης ΑΞΕ, έχουν εξουσιοδοτήσει ή δημιουργήσει φορείς που έχουν ως σκοπό την παροχή πληροφοριών και την καθοδήγηση ξένων επιχειρήσεων που θέλουν να επενδύσουν στη χώρα τους (UNCTAD, 2008).

I. One-stop shop

Ένας νέος θεσμός, ο «One-stop shop» παρουσιάστηκε με μεγάλες δυνατότητες εξέλιξης, ο οποίος θα μπορούσε να συμβάλει ουσιαστικά στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και των ξένων άμεσων επενδύσεων στη Ελλάδα. Εμποδίζοντας ένα από τα μεγαλύτερα εμπόδια, την γραφειοκρατία που έπρεπε να υποστεί ένας υποψήφιος ιδρυτής εταιρίας.

Το «One-stop shop» (Υπηρεσία μιας Στάσης), ορίζεται ως η συγκέντρωση ομάδων υπηρεσιών κάτω από μία ενιαία στέγη. Στην Ελλάδα μια τέτοια «στέγη» αποτέλεσε πρώτα η ίδρυση του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ) από την Κεντρική Ένωση Επιμελητηρίων. Για τη σύσταση ομόρρυθμων ή ετερόρρυθμων εταιριών περιλαμβάνει τις αρμόδιες υπηρεσίες που λειτουργούν σύμφωνα με το άρθρο 2 του νόμου 3419/2001,⁷ όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 13. Ο συγκεκριμένος νόμος προβλέπει ότι για την ίδρυση εταιριών οποιασδήποτε νομικής μορφής, αρκεί μόνο μια συμβολαιογραφική πράξη από κάποιον πιστοποιημένο

⁷ ΦΕΚ Α' 297/6.12.2005.

συμβολαιογράφο. Στην ουσία είναι υπεύθυνες για τον έλεγχο των δικαιολογητικών σύστασης ΕΠΕ και ΑΕ, νομιμοποιούν με τη καταχώρηση στο ΓΕΜΗ την σύσταση των εταιριών, εκδίδουν πιστοποιητικά εγγραφής και μεταβολών, πιστοποιητικά περί πτώχευσης αλλά και αντίγραφα των δημοσιεύσεων και εγγραφών. Προβλέπεται ότι μελλοντικά θα μπορεί να παρέχονται και από τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών, αφού έχουν λάβει την αντίστοιχη πιστοποίηση και από τα Επιμελητήρια των οποίων οι αρμοδιότητες αναμένεται να διευρυνθούν μέσω της μετεξέλιξης τους σε καταστήματα μιας στάσης (one-stop shop).

Η σημασία του συγκεκριμένου θεσμού είναι καθοριστική, καθότι αναμένεται να διευκολύνει τις διαδικασίες που εντάσσονται στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον, μέσω της μείωσης των γραφειοκρατικών διαδικασιών για την δημιουργία μιας νέας επιχείρησης, ενώ ταυτόχρονα, παρέχονται και οι προϋποθέσεις μεγαλύτερης πρόσβασης στην πληροφόρηση. Επιπροσθέτως, θα συμβάλλει στην καθιέρωση ενός απλοποιημένου πλαισίου προσέλκυσης ΑΞΕ τόσο από κράτη-μέλη της ΕΕ, όσο και από τρίτες χώρες.

Στην πράξη, θα μπορούσαν να αναφερθούν ενδεικτικά δύο εφαρμογές της λειτουργίας One-stop shop στη Ελλάδα. Το πρώτο είναι το ΓΕΜΗ και αφορά τόσο τους εγχώριους όσο και τους ξένους επενδυτές. Μια δεύτερη υπηρεσία, η οποία αναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα, λειτουργεί πιο στοχευόμενα προς την εξυπηρέτηση των ΑΞΕ, είναι ο οργανισμός «Invest in Greece», ο οποίος λειτουργεί ως υπηρεσία μίας στάσης παρέχοντας συμβουλευτική υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια της επενδυτικής δραστηριότητας. Συγκεκριμένα, στόχος του είναι η προώθηση των στρατηγικών επενδύσεων στη Ελλάδα μέσω: (i) Αξιολόγησης και υποστήριξης των διαδικασιών υλοποίησης των στρατηγικών επενδύσεων, (ii) Αναλύσεις για το οικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον της χώρας, (iii) Παροχής συμβουλών επί των απαιτούμενων διαδικασιών, (iv) Υπηρεσιών Υποστήριξης, (v) Εξατομικευμένων Υπηρεσιών καθώς και (vi) Υποστήριξης προς την επιχείρηση και κατόπιν ολοκλήρωσης της επένδυσης.

Επιπλέον, μία ακόμη προσπάθεια εφαρμογής του One-stop shop έχει επιχειρηθεί και ψηφιακά στον τομέα των εξαγωγών, δηλαδή με τη δημιουργία μίας ψηφιακής πλατφόρμας (Single Window) που σκοπό έχει την παροχή πληροφοριών για το σύνολο των εξαγωγικών εμπορικών συναλλαγών καθώς και την διευκόλυνση

των απαιτούμενων θεσμικών πράξεων σχετικά με την εισαγωγή, εξαγωγή και τη διέλευση των εμπορευμάτων.

Διαπιστώνεται ότι βασική αρμοδιότητα όλων των One-shop-stop και διεθνώς είναι η παροχή πληροφοριών και συμβουλών. Δηλαδή, διατηρούν έναν ενημερωτικό και καθοδηγητικό ρόλο, πολλές φορές ακόμη και σε όλα τα στάδια της επένδυσης. Βασική τους ευθύνη, η προσέλκυση επενδύσεων στην εκάστοτε χώρα στην οποία εδρεύουν, γ' αυτό και υπάρχει συγκεκριμένη κατηγοριοποίηση των υπηρεσιών ανάλογα με τους τομείς στους οποίους στοχεύει η εθνική οικονομία να προσελκύσει το μεγαλύτερο εύρος επενδυτών.

Συγκεκριμένα, ως κοινά στοιχεία όλων των υπηρεσιών μιας στάσης, πέραν των παρεχόμενων πληροφοριών που αναφέρθηκαν προηγουμένως, επιπλέον, αναλαμβάνουν την σύνταξη εκθέσεων και αναλύσεων σχετικά με την εγχώρια αγορά, την δυνατότητα εισόδου στην αγορά και τη βιομηχανία, διατυπώνουν επικαιροποιημένες δημοσιεύσεις σχετικά με το φορολογικό πλαίσιο, διευκολύνουν τους νέους επιχειρηματίες παρέχοντάς τους ένα δίκτυο επαφών με δυνητικούς εταίρους -κυβερνητικούς και μη- σε περίπτωση που εκδηλωθεί ενδιαφέρον ή παραστεί ανάγκη και τέλος προσφέρουν εξατομικευμένη πληροφόρηση και καθοδήγηση με σκοπό την μεγιστοποίηση του ποσοστού επιτυχίας των επενδυτικών σχεδίων.

Συνεπώς, η δημιουργία του θεσμού της «Υπηρεσίας μιας Στάσης», αν και εξ' ορισμού έχει ως σκοπό τη μείωση των γραφειοκρατικών διαδικασιών για την ίδρυση μιας νέας επιχείρησης, είτε από ημεδαπό είτε από αλλοδαπό επενδυτή, διαπιστώθηκε τελικά ότι μάλλον αυτή του η αρμοδιότητα επισκιάζεται από τον έντονα συμβουλευτικό και πληροφοριακό του χαρακτήρα. Στόχος του σε κάθε περίπτωση είναι η προσέλκυση νέων επενδυτών, μέσω πραγματοποίησης ΑΞΕ. Πράγματι, η συμβολή του όσον αφορά το κομμάτι της πληροφόρησης σχετικά με την εγχώρια αγορά, τις επενδυτικές ευκαιρίες καθώς και τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η εκάστοτε οικονομία, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων είναι αρκετά κατατοπιστική. Οι αρμοδιότητες καθώς και οι δικαιοδοσίες του όμως, όσον αφορά το πρακτικό και διαδικαστικό κομμάτι, που είναι και το πιο δύσκολο αλλά και πολύπλοκο, διαπιστώθηκε ότι είναι αρκετά ισχνές και περιορισμένες. Σήμερα στην Ελλάδα ως One-stop shop για τις ξένες επενδύσεις λειτουργεί το Invest in Greece.

II. Αναλυτικότερα για το Invest in Greece

Ο Οργανισμός που διεθνώς αναφέρεται ως Invest in Greece⁸ (Επενδύστε στην Ελλάδα Α.Ε.), είναι ένας ακόμα φορέας ο οποίος εποπτεύεται και συντονίζεται από την Παγκόσμια Ένωση Εταιρειών Επενδύσεων⁹ (World Association of Investment Agencies, WAIPA) και από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, είναι ο αρμόδιος εθνικός φορέας για την προώθηση, προσέλκυση και υποστήριξη των ιδιωτικών επενδύσεων στην Ελλάδα. Σε στενή συνεργασία με το Υπουργείο, ο Invest in Greece επιβλέπει την επενδυτική διαδικασία της χώρας, έτσι ώστε να επωφελούνται τόσο η ελληνική οικονομία όσο και η παγκόσμια επενδυτική κοινότητα. Ο Οργανισμός είναι, επίσης, υπεύθυνος για την υλοποίηση της διαδικασίας του Νόμου «Επιτάχυνση και διαφάνεια υλοποίησης Στρατηγικών Επενδύσεων» (Fast Track). Ο Νόμος για τις Στρατηγικές Επενδύσεις επιταχύνει μεγάλα επενδυτικά σχέδια και δημιουργεί πολλαπλασιαστικά οφέλη.

Σημαντικός ρόλος του Invest in Greece είναι να παρακολουθεί το επενδυτικό περιβάλλον και να διατυπώνει και να προωθεί στην κυβέρνηση προτάσεις σχετικά με τις αναγκαίες στρατηγικές και μεθόδους με στόχο τη βελτίωση της νομοθεσίας, τον εκσυγχρονισμό του επενδυτικού πλαισίου και την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους επενδυτές. Συγκεκριμένα ο Οργανισμός εντοπίζει δυνητικούς εταίρους, βοηθά στην ανεύρεση χώρων εγκατάστασης, λειτουργεί υποστηρικτικά στις νομικές και αδειοδοτικές διαδικασίες, αναλύει επενδυτικές προτάσεις, παρέχει τη σχετική πληροφόρηση και ενημερώνει σφαιρικά τους επενδυτές για τα διαθέσιμα κίνητρα. Βασική αποστολή του Οργανισμού είναι να προβάλλει και να προωθεί σε επιχειρηματίες σε ολόκληρο τον κόσμο τις πολυάριθμες επενδυτικές δυνατότητες στην Ελλάδα.

Ο οργανισμός είναι σχεδιασμένος με τέτοιο τρόπο, έτσι ώστε να υποστηρίζουν τους επενδυτές σε όλα τα στάδια της επενδυτικής διαδικασίας και να τους παρέχουν ολοκληρωμένη πληροφόρηση.

Το Invest in Greece αποτελείται από πέντε μονάδες: (i) Μονάδα Προσέλκυσης Επενδύσεων, (ii) Μονάδα Υποστήριξης Επενδύσεων, (iii) Μονάδα Επιχειρησιακού Σχεδιασμού και Πολιτικής, (iv) Μονάδα Επικοινωνίας και (v) Μονάδα Υποστήριξης Οργανισμού (Διοίκησης και Οικονομικών). Διαθέτει Διοικητικό Συμβούλιο επίσης

⁸ <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=100&la=2>

⁹ <http://www2.waipa.org/cms/Waipa/Membership/MembershipList/index.html?sltCntMI=Greece>

υπάρχει Διευθύνων Σύμβουλος και Αντιπρόεδρος, τρία μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ενώ εκπροσωπούνται ο Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, η Ελληνική Ένωση Τραπεζών, ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών, ο Σύνδεσμος Ελληνικού Εμπορίου και η Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδας, με έναν εκπρόσωπο το καθένα.

Στόχος του Invest in Greece είναι να παρέχουν στους επενδυτές υποστήριξη τόσο κατά τη διάρκεια όσο και μετά την ολοκλήρωση της επένδυσης, καθώς και υπηρεσίες ανάλυσης και συμβουλευτικής σε έναν από τους πιο πολλά υποσχόμενους επενδυτικούς προορισμούς στον κόσμο σήμερα. Τέλος, η υπηρεσία του Διαμεσολαβητή του Επενδυτή του Invest in Greece λειτουργεί ως διαμεσολαβητής μεταξύ των επενδυτών και της Δημόσιας Διοίκησης.

Από τις παραπάνω περιπτώσεις είναι ξεκάθαρο ότι οι κυβερνήσεις μπορούν να παρέχουν πλήθος κινήτρων ανάλογα με τα μακροοικονομικό περιβάλλον της χώρας αυτής όσο και με τη μορφή ΑΞΕ που θέλουν να προσελκύσουν. Ωστόσο, το κράτος φροντίζει για τη δημιουργία φορέων και οργανισμών που έχουν ως αποκλειστική αρμοδιότητα τους την προσέλκυση ΑΞΕ.

III. Ο ανταγωνισμός για ΑΞΕ¹⁰

Η ανταγωνιστικότητα ορίζεται ως καταστάσεις στις οποίες οι αρμόδιοι αναγκάζονται να διαθέσουν κίνητρα ή να τροποποιήσουν τα κίνητρα για ΑΞΕ που παρέχουν (π.χ. με το να τα κάνουν πιο ευνοϊκά) εξαιτίας των στρατηγικών που υπάρχουν αλλού.

Ο στοχευμένος ανταγωνισμός συμβαίνει όταν οι υπεύθυνοι προσπαθούν να προσελκύσουν ατομικές επενδύσεις ΑΞΕ με το να συναγωνιστούν τα κίνητρα των άλλων δικαιοδοτών. Για να το καταφέρουν συνήθως εφαρμόζουν συγκεκριμένες τακτικές, παρόλο που έχουν υπάρξει και περιπτώσεις προσαρμογής της νομοθεσίας σαν μέρος της διαδικασίας υποβολής προσφορών. Ο καθεστωτικός ανταγωνισμός αναφέρεται στην περίπτωση που η γενική γενναιοδωρία ή σχεδίαση στα κίνητρα ΑΞΕ επιλέγεται σαν απάντηση στις τεχνικές παραχώρησης κινήτρων αλλού.

Η εφαρμογή των κινήτρων ΑΞΕ στις περισσότερες περιπτώσεις δεν περιλαμβάνει στοχευμένο ανταγωνισμό. Θα πρέπει να σημειωθεί ωστόσο ότι οι

¹⁰ <http://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/2506900.pdf>

διεθνείς και συστηματικές συγκριτικές μελέτες των κινήτρων ΑΞΕ είναι στην πραγματικότητα ανύπαρκτες, όπου κάθε αποτίμηση βασίζεται σε περιπτώσιακές μελέτες και ανεπίσημα στοιχεία. Το θέμα των κινήτρων κατά κύριο λόγο συνοψίζεται σε διμερείς διαπραγματεύσεις ανάμεσα στον επενδυτή και στις αρχές της χώρας υποδοχής σχετικά με το πώς το επίπεδο του κινδύνου και της απώλειας (ειδικά στην αρχή της μελέτης) μπορεί να μειωθεί και σχετικά με το πώς να στεγανοποιήσει την διαφορά ανάμεσα στην εταιρική και κοινωνική απόδοση των επενδύσεων. Επιπλέον οι επενδυτές που έχουν εντοπίσει πιθανές τοποθεσίες μπορεί να κάνουν έρευνα αγοράς στις υποψήφιες περιοχές για τα πιο ελκυστικά κίνητρα, γενικώς όμως οι αρχές των απορριφθέντων τοποθεσιών δεν κυνηγούν τις επενδύσεις με το να βελτιώνουν τα πακέτα κινήτρων.

Το καθεστώς ανταγωνισμού φαίνεται να είναι διάχυτο σε όλες τις χώρες και δικαιοδοσίες. Συμπερασματικά οι περισσότεροι από τους δημιουργούς αυτών των πολιτικών νιώθουν ότι θα ήταν ανίκανοι να προσελκύσουν συγκεκριμένα κίνητρα για ΑΞΕ εάν δεν προσφέρουν ένα ελκυστικό πακέτο τόσο γενναιόδωρο όσο αυτά που είναι διαθέσιμα παντού.

IV. Ανούσιες στρατηγικές ¹¹(wasteful strategy)

Ο βασικός στόχος της πολιτικής για τα κίνητρα ΑΞΕ (ή για οποιαδήποτε στρατηγική προσέλκυσης ΑΞΕ) είναι να μεγιστοποιήσει τα μακροπρόθεσμα οφέλη της ξένης εταιρικής παρουσίας. Γι' αυτό πρέπει να καταστεί σαφές ότι τα οφέλη υπερέρχουν του κόστους και ότι το κόστος της πραγματοποίησης των στόχων διατηρείται στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο.

Τα οικονομικά οφέλη προσέλκυσης ΑΞΕ είναι διπλά. Αρχικά οι χώρες με πολύ χαμηλές εγχώριες αποταμιεύσεις που είναι ανίκανες να χρηματοδοτήσουν μια στρατηγική οικονομικής επέκτασης (ή σε περιπτώσεις που αδύναμη οικονομική διαμεσολάβηση έχει παρόμοιο αποτέλεσμα) μπορεί να δουν τις ΑΞΕ σαν πηγή εξωτερικής χρηματοδότησης. Και έπειτα η ξένη εταιρική παρουσία όπως αυτή διακηρύσσεται σ' ένα ευρύ μέρος της οικονομικής βιβλιογραφία, γενικά σχετίζεται με θετικές εξωτερικότητες στην οικονομία της χώρας υποδοχής.

¹¹ <http://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/2506900.pdf>

Φαίνεται ότι τα κριτήρια στο να χαρακτηριστεί ένα συγκεκριμένο κίνητρο για ΑΞΕ σαν ακατάλληλο από την πλευρά της χώρας υποδοχής έχει τουλάχιστον δύο όψεις. Αρχικά οι ατομικές δικαιοδοσίες μπορεί να υιοθετήσουν πρακτικές πρόσωπο με πρόσωπο οι οποίες είναι ασύμφωρες γ' αυτούς ή ακόμη η ακαταλληλότητα τους μπορεί να προέρχεται από την ανταπόκριση σε τέτοιες τεχνικές από ανταγωνιστικές πρακτικές. Δευτερευόντως εφαρμόζοντας μια διαχρονική προοπτική, μια σπατάλη μπορεί να συμβεί αμέσως ή μπορεί να προέρχεται από τον τρόπο που μια πολιτική επηρεάζει τους μελλοντικούς όρους του παιχνιδιού.

2.3 Η πολιτική προσέλκυσης και προώθησης των ΑΞΕ

2.3.1 Οι θέσεις των 27 της ΕΕ για τις ΑΞΕ

Το θέμα των ΑΞΕ έχει πλέον ανατεθεί σ' ένα θεσμικό όργανο της ΕΕ, στο Συμβούλιο Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών (ECOFIN). Στη συνεδρίασή του στις 28-11-06 το Συμβούλιο, αναφερόμενο στην οικονομική μεταρρύθμιση, σημείωσε ότι οι ΑΞΕ έχουν καταστεί σημαντικός φορέας προώθησης της οικονομικής παγκοσμιοποίησης και διάδοσης γνώσεων. Το μερίδιο των αναδυόμενων αγορών στις συνολικές ΑΞΕ θα συνεχίσει να αυξάνεται, ενώ θα προσελκύεται μεγαλύτερο μερίδιο ΑΞΕ βιομηχανικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας σε υπηρεσίες έρευνας και ανάπτυξης, στο βαθμό που οι δεξιότητες των εργαζόμενων θα συνεχίσουν να προσεγγίζουν τα επίπεδα της ΕΕ. Ενώ αυτές οι εξελίξεις θα ευνοούν την παγκόσμια ανάπτυξη, η Ευρώπη χρειάζεται να παραμείνει πρωτοπόρος την καινοτομία και να επωφελούνται τα κράτη-μέλη από τη διάδοση γνώσεων που επιφέρουν οι ΑΞΕ.

Το Συμβούλιο επιβεβαιώνει τη δέσμευσή του για ενίσχυση της εσωτερικής αγοράς με τον περιορισμό φραγμών για εισερχόμενες επενδύσεις. Η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών είναι κρίσιμης σημασίας. Η Κοινότητα θα πρέπει να αυξήσει τις προσπάθειές της για τη μείωση των στρεβλωτικών επιδοτήσεων μέσα στην ΕΕ και σε σχέση με τους κύριους εταίρους της.

Όσον αφορά τη μετανάστευση, αυτή μπορεί να συμβάλλει στην κάλυψη των αναγκών σε διάφορα επίπεδα δεξιοτήτων. Εντός της ΕΕ, θα πρέπει να θεσπισθούν συγκεκριμένα μέτρα διευκόλυνσης της κυκλοφορίας των εργαζόμενων. Η μείωση των εμποδίων στην κινητικότητα θα ενισχύσει και την ομαλή λειτουργία της ΟΝΕ και

η Επιτροπή κλήθηκε να υποβάλλει σχετική έκθεση στο Συμβούλιο ECOFIN για τους οικονομικούς παράγοντες μετανάστευσης εργαζόμενων με υψηλή εξειδίκευση (Σταμπόγλης, 2008).

2.3.2 Ο ρόλος της EBRD (European Bank of Reconstruction and Development)

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης¹² (EBRD), ιδρύθηκε το 1991 από τους εκπροσώπους των 40 εθνών από 3 ηπείρους και δύο ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα μετά την επίτευξη συμφωνίας σχετικά με το καταστατικό της τράπεζας, το μέγεθος και την κατανομή της εξουσίας μεταξύ των μετόχων. Είναι μια πολυμερής αναπτυξιακή τράπεζα, με τη χρήση των επενδύσεων ως ένα εργαλείο για να βοηθήσει στην οικοδόμηση οικονομιών της αγοράς. Αρχικά επικεντρώθηκε στις χώρες του πρώην Ανατολικού Μπλοκ επεκτάθηκε στην υποστήριξη της ανάπτυξης στις δημοκρατίες των 30 χωρών από την Κεντρική Ευρώπη έως την Κεντρική Ασία. Εκτός Ευρώπης, οι χώρες μέλη της EBRD είναι από όλες τις 5 ηπείρους (Βόρεια Αμερική, την Αφρική, την Ασία και την Αυστραλία), με το μεγαλύτερο μέτοχο τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Στην EBRD υπάρχει η πεποίθηση των θετικών επιπτώσεων των ΑΞΕ σε όλες τις μορφές και χρησιμοποιεί τα εργαλεία των επενδύσεων για προώθηση της επιχειρηματικότητας και για την ανάπτυξη των ανοιχτών οικονομιών της ενιαίας αγοράς. Οι ΑΞΕ θεωρούνται σημαντικός τρόπος προώθησης της μετάβασης των οικονομιών. Η EBRD είναι ο μεγαλύτερος χρηματοδότης και επενδυτής της Ανατολικής Ευρώπης και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και κάθε χρόνο, διαθέτει γύρω στα 4 δις ευρώ σε νέες χρηματοδοτήσεις. Το 2006 τα στοιχεία ήταν γύρω στα 5 δις ευρώ. Το 80% επενδύεται σε πελάτες ιδιωτικού τομέα. Επιπλέον, η EBRD έχει υποκινήσει πελάτες της – νέα μέλη της Ε.Ε. να αυτοχρηματοδοτούνται και να αποσπώνται σταδιακά από τη βοήθειά της, γεγονός που θεωρείται απ' την ίδια την τράπεζα μεγάλη επιτυχία (Liebscher et al., 2007).

2.3.3 Η φορολογική πολιτική στα πλαίσια της Στρατηγικής της Λισαβόνας

Η εναρμόνιση της φορολογικής βάσης θεωρείται εργαλείο που μπορεί να επεκτείνει τη μεγέθυνση, την απασχόληση, την ανταγωνιστικότητα στην Ευρώπη και

¹² http://en.wikipedia.org/wiki/European_Bank_for_Reconstruction_and_Development

την πολιτική της διατήρησης του κοινωνικού μοντέλου, βασιζόμενη σε υψηλό επίπεδο κοινωνικής προστασίας και δημόσιων αγαθών. Στα πλαίσια της αναθεωρημένης στρατηγικής της Λισαβόνας, σκοπός είναι η Ευρώπη να είναι ένα ελκυστικό μέρος για επενδύσεις, προωθώντας τη γνώση και την καινοτομία.

Συγκεκριμένα, η φορολογική πολιτική μπορεί να συνεισφέρει στην αύξηση της αποδοτικότητας των οικονομιών, με μία βελτιωμένη κατανομή των συντελεστών παραγωγής και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, διατηρώντας παράλληλα την αρχή της επικουρικότητας. Στο άμεσο φορολογικό περιβάλλον, η ΕΕ απέχει αρκετά απ' το χαρακτηρισμό ως ενιαίας αγοράς για τις επιχειρήσεις. Η άρση των φορολογικών εμποδίων θα επέτρεπε στις επιχειρήσεις να κάνουν καλύτερες οικονομικές επιλογές. Ωστόσο, η ΕΕ έχει να αντιμετωπίσει τουλάχιστον 27 διαφορετικά φορολογικά συστήματα, με διαφορετική λογιστική αντιμετώπιση και επομένως, οι στρατηγικές επιλογές των επιχειρήσεων επηρεάζονται από σημαντικά φορολογικά εμπόδια, που, σε ορισμένες περιπτώσεις, οδηγούν τις επιχειρήσεις να επενδύουν ή να λειτουργούν σε εθνική βάση και όχι σε άλλες χώρες-μέλη.

Η ανάγκη ενιαίας φορολογικής βάσης στην ΕΕ οδηγεί την πολιτική της σ' αυτή την προοπτική. Θα είναι η μέθοδος διαμοιρασμού του παγιωμένου φορολογικού κέρδους μεταξύ των χωρών λειτουργίας μίας επιχείρησης. Σκοπός είναι η διαφανής λειτουργία και η δημοσίευση όλων των φορολογικών εγγράφων στο διαδίκτυο. Τα τρία κύρια στοιχεία είναι ότι η φορολογική βάση πρέπει να είναι ευρεία, απλή, παγιωμένη μ' έναν ενιαίο μηχανισμό και περισσότερο εθελοντική παρά υποχρεωτική.

Πάντως, οι προτάσεις αυτές, δεν αφορούν εναρμονισμένους φορολογικούς συντελεστές, οι οποίοι έχουν μικρή επίδραση στις επιλογές των επιχειρήσεων και που, όπως φαίνεται και από μελέτες, θα μπορούσαν να επηρεάσουν μόνο το 3% των επενδυτικών ροών. Επομένως, η ενιαία φορολογική βάση επιδιώκεται χωρίς τη θέσπιση ενιαίων φορολογικών συντελεστών. Η εναρμόνιση αυτή ωστόσο, δεν είναι πάντα θεμιτή, αν και είναι αναγκαίος ο συντονισμός των φορολογικών συστημάτων των κρατών – μελών, για παράδειγμα προκειμένου να καταργηθεί η διπλή φορολογία επιχειρήσεων ή οι φορολογικές διακρίσεις. Επομένως, σκοπός είναι τα φορολογικά συστήματα να είναι σύμφωνα με τη Συνθήκη αλλά επίσης και μεταξύ τους (Liebscher et al., 2007).

2.3.4 Οι πολυμερείς κανόνες για τις ΑΞΕ

Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να ωφεληθούν από ένα κατάλληλο κανονιστικό πλαίσιο για τις ΑΞΕ σε παγκόσμιο επίπεδο, που θα κατοχύρωνε το δικαίωμα πραγματοποίησης επενδύσεων και την αρχή της δίκαιης μεταχείρισης απ' τη στιγμή της εισόδου στη χώρα υποδοχής. Προς το παρόν όμως, η ισοτιμία όρων ανταγωνισμού για τις ΑΞΕ δεν προβλέπεται σε πολυμερές επίπεδο. Χωρίς συγκεκριμένο και πλήρες πλέγμα κανόνων, οι πολυάριθμες διμερείς συμφωνίες και οι περιφερειακές και πολυμερείς συγκροτούν μία κατακερματισμένη και αδιαφανή εικόνα για τις ΑΞΕ.

Υπάρχουν απόπειρες διευθέτησης σχετικών προβλημάτων, όπως η Γενική Συμφωνία για τις Συναλλαγές στον Τομέα των Υπηρεσιών (GATS), που καθιερώνει προδιαγραφές για την εμπορική παρουσία επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών σ' ένα άλλο κράτος – μέλος της GATS, αλλά το αποτέλεσμα ακόμη σε ορισμένους κλάδους υπηρεσιών δεν είναι ικανοποιητικό.

Οι κώδικες απελευθέρωσης του ΟΟΣΑ δεν προβλέπουν αυστηρές διαδικασίες επίλυσης διαφορών. Η Συνθήκη για το Χάρτη Ενέργειας προβλέπει την υποχρεωτική παροχή εθνικής μεταχείρισης κατά τα μεταεπενδυτικά στάδια και έχει αυστηρές διαδικασίες επίλυσης διαφορών, αλλά δεν προβλέπει υποχρεωτικές διατάξεις για τα προεπενδυτικά στάδια.

Κατά τα πρόσφατα έτη έχουν γίνει ρυθμίσεις ανά περιφέρεια/κλάδο, σε διεθνή επίπεδα, αλλά παρατηρείται έλλειψη λύσης για το πρόβλημα που δημιουργεί η έλλειψη απελευθέρωσης και διαφάνειας. Οι ρυθμίσεις σε περιφερειακό επίπεδο μπορούν εύκολα να οδηγήσουν σε διακριτική μεταχείριση σε βάρος των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Επιπρόσθετα, υπάρχουν περισσότερες από 600 διμερείς συνθήκες για επενδύσεις, οι περισσότερες μεταξύ αναπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών, οι οποίες στερούνται ομοιομορφίας και διαφάνειας και αυξάνουν τον κίνδυνο της διακριτικής μεταχείρισης. Η μεταχείριση που επιφυλάσσεται στις ευρωπαϊκές επενδύσεις παρουσιάζει μεγάλες διαφορές γιατί μία τρίτη χώρα είναι δυνατόν να εφαρμόζει διακρίσεις με κριτήριο τη χώρα προέλευσης ΑΞΕ.

Στη Λευκή Βίβλο για την ανάπτυξη, ανταγωνιστικότητα και απασχόληση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατυπώνει την άποψη ότι η άρση των άνισων όρων ΑΞΕ είναι καθοριστικό στοιχείο της στρατηγικής της για μία ανοιχτή παγκόσμια οικονομία. Επομένως, κατά την άποψη της Κοινότητας, θα πρέπει να επιδιωχθεί η καθιέρωση

πολυμερών κανόνων και να καταβληθούν προσπάθειες για την εφαρμογή τους σε διεθνές επίπεδο (Σταμπόγλης, 2008)

2.3.5 Ο ρόλος του ΠΟΕ και του ΟΟΣΑ

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου¹³ (ΠΟΕ), ιδρύθηκε το 1995 και δημιουργήθηκε από τις διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάης (1986-1994) αλλά και από προηγούμενες διαπραγματεύσεις στο πλαίσιο της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT). Αποτελείται από 159 χώρες-μέλη και είναι σήμερα ο οικοδεσπότης σε νέες διαπραγματεύσεις, υπό την «αναπτυξιακή ατζέντα της Ντόχα», που ξεκίνησε το 2001. Όταν οι χώρες αντιμετώπιζαν εμπόδια στο εμπόριο επεδίωκαν να τα μειώσουν, κάνοντας διαπραγματεύσεις που συνέβαλλαν στο άνοιγμα των αγορών για το εμπόριο. Αλλά ο ΠΟΕ δεν είναι μόνο για το άνοιγμα των αγορών, είναι και σε ορισμένες περιπτώσεις για την υποστήριξη κανόνων που διατηρεί τους εμπορικούς περιορισμούς (για παράδειγμα, για την προστασία των καταναλωτών, την οικονομική ανάπτυξη και ευημερία).

Ο ΠΟΕ διοικείται από κυβερνήσεις των χωρών-μελών της. Όλες οι σημαντικές αποφάσεις λαμβάνονται από τα μέλη στο σύνολό της, είτε από τους υπουργούς (που συναντιούνται τουλάχιστον μια φορά κάθε δύο έτη) είτε από τους πρεσβευτές είτε από τους εκπροσώπους τους (που συναντιούνται τακτικά στη Γενεύη) και οι αποφάσεις συνήθως λαμβάνονται με ομοφωνία.

Στο επίκεντρό είναι οι συμφωνίες του ΠΟΕ, με τη διαπραγμάτευση και την υπογραφή από το μεγαλύτερο μέρος των εμπορικών χωρών του κόσμου. Τα έγγραφα αυτά παρέχουν τους νομικούς βασικούς κανόνες για το διεθνές εμπόριο. Στην ουσία είναι συμβάσεις, που δεσμεύουν τις κυβερνήσεις για να διατηρήσουν τις εμπορικές τους πολιτικές εντός των συμφωνημένων ορίων. Παρά το γεγονός ότι διαπραγματεύθηκε και υπογράφηκε από τις κυβερνήσεις, ο στόχος είναι να ενισχυθούν οι παραγωγοί των αγαθών και υπηρεσιών, οι εξαγωγείς και οι εισαγωγείς για την διεξαγωγή των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων, ενώ επιτρέπει στις κυβερνήσεις να επιτύχουν τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους.

¹³ http://wto.org/english/thewto_e/whatis_e/who_we_are_e.htm

Ο ΠΟΕ συνεπώς ασχολείται με τους παγκόσμιους κανόνες του εμπορίου μεταξύ των εθνών. Η κύρια λειτουργία του είναι να εξασφαλίσει ότι οι εμπορικές ροές τόσο ομαλά, προβλέψιμα και ελεύθερα όσο το δυνατόν.

Επιπλέον η στενή σχέση μεταξύ του εμπορίου και των ΑΞΕ δείχνει ότι μπορεί να υπάρχει κάποια αλληλεπίδραση μεταξύ τους¹⁴. Ο θετικός αντίκτυπος της ελευθέρωσης του εμπορίου για τις ΑΞΕ δείχνουν ότι οι εμπορικοί περιορισμοί μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την ανάπτυξη των ΑΞΕ, ή τα μέτρα των ΑΞΕ μπορεί να περιορίσουν ή να στρεβλώσουν το εμπόριο. Ο ΠΟΕ έχει επίγνωση της σχέσης μεταξύ του εμπορίου και των άμεσων ξένων επενδύσεων και τις δυναμικές επιδράσεις των ΑΞΕ στο εμπόριο. Τονίζει ότι, εκτός από τη συνολική οικονομική ανάπτυξη, τις ροές κεφαλαίων και η εμπορική πολιτική είναι οι μείζονες καθοριστικοί παράγοντες των διεθνών εμπορικών ροών. Αν και ο αντίκτυπος των αλλαγών στην εμπορική πολιτική για τις περιφερειακές εμπορικές συνήθειες θεωρείται γενικά μόνο μεσοπρόθεσμα, οι αλλαγές στις ροές κεφαλαίων συχνά έχουν άμεσες επιπτώσεις για τις ετήσιες εμπορικές εξελίξεις.

Ο Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης¹⁵ (ΟΟΣΑ), ιδρύθηκε το 1948 για να εκτελεσθεί το χρηματοδοτούμενο Σχέδιο Μάρσαλ από τις ΗΠΑ για την ανοικοδόμηση μιας ηπείρου που μαστιζόταν από τον πόλεμο. Κάνοντας μεμονωμένες κυβερνήσεις, αναγνώρισαν την αλληλεξάρτηση των οικονομιών τους και άνοιξαν το δρόμο για μια νέα εποχή συνεργασίας που επρόκειτο να αλλάξει το πρόσωπο της Ευρώπης. Ενθαρρυσμένος ο Οργανισμός από την επιτυχία του και την προοπτική για την συνέχιση της προόδου των εργασιών σε παγκόσμιο επίπεδο, ο Καναδάς και οι ΗΠΑ συμμετείχαν ως μέλη στον Οργανισμό Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας (ΟΕΟΣ) στην υπογραφή της νέας Σύμβασης του ΟΟΣΑ στις 14 Δεκεμβρίου 1960. Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), γεννήθηκε επίσημα στις 30 Σεπτεμβρίου του 1961, όταν η Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ.

Άλλες χώρες προσχώρησαν στην ΕΕ, ξεκινώντας με την Ιαπωνία το 1964. Σήμερα, 34 χώρες-μέλη του ΟΟΣΑ σε όλο τον κόσμο σε τακτικά διαστήματα στρέφονται ο ένας στον άλλο για να διαπιστώσουν προβλήματα, να συζητήσουν και

¹⁴ <https://tspace.library.utoronto.ca/bitstream/1807/16434/1/MQ63083.pdf>

¹⁵ <http://www.oecd.org/about/history/>

να τα αναλύσουν, καθώς και να προωθήσουν πολιτικές για την επίλυσή τους. Οι ΗΠΑ έχει δει τον εθνικό πλούτο της σχεδόν τριπλάσιο μέσα σε πέντε δεκαετίες από τότε που δημιουργήθηκε ο ΟΟΣΑ, όπου υπολογίζεται σε σχέση με το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν ανά κάτοικο. Άλλες χώρες του ΟΟΣΑ έχουν δει παρόμοια, και σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμη πιο θεαματική πρόοδο.

Επιπλέον ο ΟΟΣΑ χρησιμοποιεί τον πλούτο των πληροφοριών σχετικά με ένα ευρύ φάσμα θεμάτων, ώστε να βοηθήσει τις κυβερνήσεις να προωθήσουν την ευημερία και την καταπολέμηση της φτώχειας μέσω της οικονομικής ανάπτυξης και της οικονομικής σταθερότητας. Βοηθάει να εξασφαλίσει ότι λαμβάνονται υπόψη οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Το έργο του ΟΟΣΑ βασίζεται στη συνεχή παρακολούθηση των γεγονότων στις χώρες μέλη, καθώς και έξω από την περιοχή του ΟΟΣΑ, και περιλαμβάνει τακτικές προβολές των βραχυπρόθεσμων και μεσοπρόθεσμων οικονομικών εξελίξεων. Η Γραμματεία του ΟΟΣΑ συλλέγει και αναλύει δεδομένα, μετά την οποία οι επιτροπές συζητούν την πολιτική σχετικά με τις πληροφορίες, το Συμβούλιο λαμβάνει τις αποφάσεις, και στη συνέχεια οι κυβερνήσεις εφαρμόζουν τις συστάσεις.

Ο ΟΟΣΑ συνεπώς μελετά τη σκοπιμότητα και το περιεχόμενο ενός πολυμερούς καθεστώτος για τις επενδύσεις. Η Επιτροπή και οι χώρες-μέλη συμμετέχουν ενεργά στις εργασίες. Το επιχείρημα υπέρ της προσέγγισης του ζητήματος μέσω ΟΟΣΑ είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος των ΑΞΕ διεξάγεται μεταξύ μελών της ομάδας χωρών του ΟΟΣΑ κι έτσι θα μπορέσει ευκολότερα να επιτευχθεί μία συμφωνία πολύ υψηλού επιπέδου. Στη συνέχεια, οι χώρες-μη μέλη θα βρεθούν αντιμέτωπες με τα αποτελέσματα μίας τέτοιας συμφωνίας και θα κληθούν να εναρμονίσουν τις πολιτικές τους, πράγμα βέβαια όχι πάντα πολιτικά εύκολο. Οι χώρες του ΟΟΣΑ διαθέτουν σχετικά φιλελεύθερους επενδυτικούς κανόνες, αλλά το αντίθετο ισχύει σε χώρες-μη μέλη, μερικές από τις οποίες πάντως πρόσφατα άρχισαν να απελευθερώνουν μονομερώς το επενδυτικό τους καθεστώς.

Έχει κεφαλαιώδη σημασία για την ΕΕ να διασφαλίσει μόνιμη παρουσία μέσω ΑΞΕ στις νέες ταχέως αναπτυσσόμενες οικονομίες της Ασίας, Λατινικής Αμερικής, Ανατολικής Ευρώπης και Αφρικής. Η υπαγωγή αυτών των χωρών σε σύστημα πολυμερών επενδυτικών κανόνων είναι ο μόνος αποτελεσματικός τρόπος διασφάλισης ότι οι επιχειρήσεις θα είναι σε θέση να συμμετέχουν στον ανταγωνισμό

με ίσους όρους. Οι ΑΞΕ είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο που θα πρέπει να διεξαχθεί με πολυμερή συμμετοχή ώστε να επιτευχθεί πλατιά αποδοχή των κανόνων που θα προκύψουν. Έτσι, η προσέγγιση του ΟΟΣΑ θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη την πιθανή μεταγενέστερη συμμετοχή χωρών-μη μελών στη συμφωνία που θα επιτευχθεί.

Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των ΜΜΕ, συνήθως έχουν εμπειρία πραγματοποίησης ΑΞΕ, λόγω της δραστηριοποίησής τους μέσα στην Κοινότητα. Βρίσκονται επομένως σε ευνοϊκό σημείο εκκίνησης και η ΕΚ διαθέτει τα μέσα γνωστοποίησης επενδυτικών ευκαιριών για τη στήριξη δραστηριοτήτων στο εξωτερικό, όπως BC-Net, Ευρωπαϊκά Κέντρα Πληροφόρησης για τις Επιχειρήσεις, προγράμματα BRE, PHARE, TACIS, JOPP, MED-Invest, AL-Invest και EC-IP (Σταμπόγλης, 2008).

2.4 Φορολογικά κίνητρα - Είδη φορολογικών κινήτρων

Οι φόροι¹⁶ μαζί με τις δημόσιες δαπάνες αποτελούν τα βασικά εργαλεία της Δημοσιονομικής πολιτικής. Οι φόροι¹⁷ των φυσικών και νομικών προσώπων, αποτελούν ιστορικά τη σημαντικότερη πηγή των δημοσίων εσόδων. Στόχος είναι: (i) η χρηματοδότηση των κρατικών δαπανών, (ii) η ενίσχυση ή σταθεροποίηση της οικονομικής ανάπτυξης και (iii) η ανακατανομή του πλούτου.

Σύμφωνα με το James (2009), όπως ήδη έχουμε αναφέρει, τα επενδυτικά κίνητρα συνιστούν μετρήσιμα οικονομικά «αποτελέσματα», τα οποία παρέχονται από τις κυβερνήσεις σε επιχειρήσεις ή ομίλους επιχειρήσεων, προκειμένου να προσελκύσουν τις αντίστοιχες επενδύσεις σε συγκεκριμένους κλάδους, ή σε επιλεγμένες γεωγραφικές περιοχές ή σε συνδυασμό και των δύο. Τα κίνητρα αυτά μπορεί να είναι δημοσιονομικά (όπως φορολογικές ελαφρύνσεις) ή μη δημοσιονομικά (όπως επιχορηγήσεις, δάνεια ή εκπτώσεις) και έχουν ως στόχο την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της ανταγωνιστικότητας. Τα μη φορολογικά

¹⁶ Ως φόρος ορίζεται η αναγκαστική εισφορά οριστικού χαρακτήρα που καταβάλλεται από τους ιδιώτες, χωρίς ειδική αντιπαροχή, την οποία εισπράττει το κράτος για την αντιμετώπιση των δημοσίων αναγκών του. Αποτελεί δηλαδή το ποσοστό το οποίο, ιδιοποιείται το κράτος από την ιδιωτική περιουσία για να χρηματοδοτήσει τα παρεχόμενα δημόσια αγαθά και υπηρεσίες. Βάσει των παραπάνω οι φόροι έχουν δύο χαρακτηριστικά: (i) είναι μονομερείς από τον κάθε ιδιωτικό φορέα προς τους δημόσιους φορείς, χωρίς αντίστοιχη και βέβαιη αντιπαροχή, (ii) αποτελούν αναγκαστικό υποχρεωτικό μέσο μεταφοράς πόρων από τον ιδιωτικό προς το δημόσιο τομέα (Σαρρού, 2011).

¹⁷ Οι φόροι, ανάλογα με τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται, μπορούν να διακριθούν σε διάφορες κατηγορίες: (i) ανάλογα με το συσχετισμό τους με το εισόδημα του φορολογουμένου, (ii) σε σχέση με τη φορολογική βάση του φόρου και (iii) σύμφωνα με την αναλογικότητα ή μη του φόρου. Γενικά όμως, έχουμε δύο είδη φόρων: τους άμεσους και τους έμμεσους.

κίνητρα αποτελούν άμεσες δαπάνες, καθώς και προσπάθειες των κυβερνήσεων για μείωση του κόστους των επενδύσεων, αλλά και την προώθηση κοινωνικών στόχων, όπως π.χ. η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Ειδικότερα, σε σχέση με τις ΑΞΕ για την περίοδο μετά το 2001, το 95% των μέτρων για τις ΑΞΕ στις αναπτυσσόμενες χώρες αφορούσαν κυρίως τα φορολογικά κίνητρα (π.χ. Καναδάς, Βέλγιο), ως επιμέρους κίνητρο των δημοσιονομικών κινήτρων, αφού μια αύξηση του φορολογικού συντελεστή κατά 1%, μειώνει το επίπεδο των ΑΞΕ κατά 3,3% (James, 2009).

Τα κίνητρα αυτά αφορούν, γενικά, παρεμβάσεις είτε στη φορολόγηση των κεφαλαίων που έχουν επενδυθεί είτε στη φορολόγηση των κερδών που συνδέονται με τις εν λόγω επενδύσεις. Ανεξάρτητα όμως από τον τύπο των παρεμβάσεων που επιλέγονται οι ΑΞΕ χρησιμοποιούνται, ανάλογα με την περίπτωση, για την ικανοποίηση των τριών προηγούμενων στόχων. Ωστόσο, η φύση των φορολογικών κινήτρων μπορεί να προκαλέσει διαστρεβλώσεις στην κατανομή των πόρων, αν δεν υπάρξει προσεκτική αξιολόγηση της καθεμιάς επένδυσης χωριστά. Επιπλέον, σε σχέση με την αναδιανεμητική λειτουργία της φορολογίας, στην περίπτωση των ΑΞΕ, αυτή μπορεί να αναλύεται στη βάση δύο σεναρίων: (i) όταν υπάρχει κινητικότητα κεφαλαίων και (ii) όταν δεν υπάρχει. Στην πρώτη περίπτωση, αναμένεται τα εγχώρια κεφάλαια να κινηθούν προς τις χώρες που η καθαρή απόδοση θα είναι μεγαλύτερη σε σχέση με τη χώρα τους. Οι αποδόσεις αυτές μπορεί να οφείλονται είτε σε φορολογικά κίνητρα είτε στις τιμές των επιτοκίων. Ωστόσο, στις περιπτώσεις που παρατηρείται αυξημένη κινητικότητα των κεφαλαίων, οι χώρες προκειμένου να την ελέγξουν, και να αποθαρρύνουν τις διαρροές των κεφαλαίων, αυξάνουν τα επιτόκια. Αυτό όμως έχει αρνητικές συνέπειες τόσο στην επένδυση όσο και στην κατανάλωση. Στη δεύτερη περίπτωση, οι αποδόσεις φορολογούνται και τα έσοδα μεταβιβάζονται στο κράτος για την άσκηση της αναδιανεμητικής τους λειτουργίας, αποφεύγοντας έτσι τις έντονες διακυμάνσεις στις εγχώριες αποταμιεύσεις.

Παρατηρείται, δηλαδή, ότι στην πρώτη περίπτωση, τα φορολογικά κίνητρα υπερβαίνουν την αναδιανεμητική λειτουργία του κράτους και αποκτούν διευρυμένο ρόλο αφού εμμέσως επηρεάζουν την κατανομή των πόρων μεταξύ των διαφόρων οικονομιών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τα τελευταία χρόνια είναι η Ινδία, η οποία μεταβάλλει με ταχύτατους ρυθμούς την πολιτική για τις ΑΞΕ (Βαλέντζα, 2007).

2.4.1 Η φορολογική Περίοδος Χάριτος

Η φορολογική περίοδος χάριτος (tax holidays) αποτελεί ίσως το πλέον διαδεδομένο και το πιο κερδοφόρο φορολογικό κίνητρο για επιχειρήσεις, τα πρώτα χρόνια λειτουργίας τους (Morisset, 2003), και χρησιμοποιείται συνήθως από αναπτυσσόμενες χώρες και χώρες σε μετάβαση. Στοχεύει στην ενίσχυση των δραστηριοτήτων νέων εταιρειών, επιτρέποντας αρχικά, ένα «ικανό» χρονικό διάστημα (συνήθως 5 ετών), το οποίο μπορεί να επεκταθεί, και κατά το οποίο υπάρχει έκπτωση από τα φορολογικά βάρη στο εισόδημα των επιχειρήσεων, αλλά και σε άλλους φόρους, ανάλογα με τη χώρα υποδοχής (UNCTAD, 2000). Το διάστημα αυτό μπορεί να συμπίπτει π.χ. με το διάστημα κατά το οποίο η επιχείρηση δεν πραγματοποιεί κέρδη. Αποτελεί απλό κίνητρο, καθώς δεν είναι αναγκαίος κανένας υπολογισμός ή προσδιορισμός του φορολογικού βάρους κατά τη διάρκεια που ισχύει το κίνητρο. Στις χώρες σε μετάβαση το κίνητρο αυτό είναι ιδιαίτερα διαδεδομένο αφού είτε δεν έχουν ακόμη αναπτύξει φορολογικό σύστημα είτε αυτό είναι υπό διαμόρφωση. Είναι αναγκαίο να αναλυθεί μια σειρά τεχνικών ζητημάτων που σχετίζονται με την επίδραση του συγκεκριμένου φορολογικού κινήτρου στην απόδοση των επενδύσεων (Holland & Vann, 1998).

Το πρώτο τεχνικό ζήτημα είναι πότε τίθεται σε εφαρμογή το κίνητρο. Συγκεκριμένα, ως πρώτος χρόνος μπορεί να λαμβάνεται ή το έτος που υλοποιούνται για πρώτη φορά κέρδη, ή το έτος που ξεκινάει η παραγωγή ή το έτος στο οποίο η εταιρεία πραγματοποιεί συσσωρευμένα κέρδη από την έναρξη της δραστηριότητάς της. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση επενδύσεων μακροχρόνιας απόδοσης, οι οποίες κατά βάση τα πρώτα χρόνια χαρακτηρίζονται με μεγάλα κόστη κεφαλαίου, δεν συμφέρει την εταιρεία το κίνητρο να ξεκινάει από τον πρώτο χρόνο παραγωγής, καθώς τα εισοδήματα αυτών των ετών είναι πολύ χαμηλά, άρα και η φορολογία. Στις περιπτώσεις αυτές είναι προτιμότερο το κίνητρο να ξεκινάει από το έτος που πραγματοποιούνται συσσωρευμένα κέρδη για πρώτη φορά.

Ένα δεύτερο ζήτημα είναι η συμφωνία επί των αποσβέσεων, κατά τη διάρκεια ισχύος του φορολογικού κινήτρου. Οι αποσβέσεις των παγίων περιουσιακών στοιχείων αποτελούν κόστος στον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος. Συγκεκριμένα, η εκδοχή ενός συστήματος επιταχυνόμενης απόσβεσης (accelerated depreciation) στα πρώτα χρόνια της επένδυσης, μειώνει τα φορολογητέα κέρδη της

επιχείρησης κατά την εφαρμογή της. Άρα, στα χρόνια αυτά δεν είναι αναγκαίο το φορολογικό κίνητρο. Στην περίπτωση αυτή, η περίοδος φορολογικής χάριτος είναι προτιμότερο να χρησιμοποιηθεί από την πρώτη ημέρα των συσσωρευμένων κερδών, όπου η επιχείρηση αρχίζει να έχει μεγάλα κέρδη και τότε επιθυμεί την «προστασία» που παρέχει το φορολογικό κίνητρο από την επιβολή των φόρων. Έτσι, η επιχείρηση κερδίζει από το συνδυασμό των δύο πρακτικών. Βέβαια, όλα αυτά προϋποθέτουν φορολογικό σύστημα με δυνατότητα αρκετών διαφοροποιήσεων, ανάλογα με την περίπτωση.

Ένα τρίτο ερώτημα που προκύπτει είναι η διάρκεια του συγκεκριμένου φορολογικού κινήτρου. Αυτά που προσφέρονται από χώρες σε μετάβαση είναι μικρής διάρκειας, οπότε και δεν προσελκύουν περιπτώσεις μακροπρόθεσμων επενδύσεων. Παραδείγματα επιτυχημένων πρακτικών, στην περίπτωση αυτή, είναι η Ουγγαρία και η Νοτιο-Ανατολική Ασία, όπου η προσέλκυση μεγάλων ξένων επενδυτών επιτεύχθηκε με τη χρήση μακροβιότερων περιόδων φορολογικής χάριτος.

Το κίνητρο απευθύνεται κυρίως σε επιχειρήσεις που στοχεύουν σε επενδύσεις βραχυχρόνιου χαρακτήρα. Τέτοιου είδους επιχειρήσεις είναι αυτές που δραστηριοποιούνται στο εμπόριο, την παροχή υπηρεσιών, τις βραχυπρόθεσμες κατασκευές και οι χαμηλότερης έντασης κεφαλαίου. Οι κύριοι δικαιούχοι μπορεί να είναι π.χ. μικρές εταιρείες real estate, εκμετάλλευσης εμπορίου με βραχυχρόνιο χαρακτήρα και επιχειρήσεις εστιατορίων. Κατά τη UNCTAD (1995), σε περισσότερες από 67 χώρες προσφέρθηκε το συγκεκριμένο κίνητρο με στόχο την προσέλκυση ΑΞΕ.

Ως κίνητρο όμως θεωρείται ότι μπορεί να οδηγήσει στην κατάρρευση της φορολογικής βάσης, καθώς συνδέεται περισσότερο με την εγκαθίδρυση επιχειρήσεων, οι οποίες επιδιώκουν να ωφεληθούν από αυτό σε βάρος των φορολογικών εσόδων, παρά με το επίπεδο των επενδύσεων (Holland & Vann, 1998). Το ποσό του κινήτρου δεν συνδέεται με το ύψος της επένδυσης, αλλά με το ύψος των κερδών που θα αποκτηθούν από την εταιρεία κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της.

Ένα βασικό πρόβλημα που προκύπτει από τη χρήση του είναι η μεταφορά ήδη υπάρχοντων περιουσιακών στοιχείων από την πολυεθνική εταιρεία σε μια νέα εταιρεία, με έδρα τη χώρα που προσφέρει το κίνητρο και η οποία έχει το προνόμιο να απολαμβάνει τις απαλλαγές του κινήτρου. Εταιρείες των οποίων η περίοδος φορολογικής χάριτος λήγει μπορεί να μεταφέρουν πάγια περιουσιακά στοιχεία στη χώρα υποδοχής ώστε να ανανεώσουν το κίνητρο. Για την επίλυση αυτού του

προβλήματος, θα πρέπει π.χ. να απαγορευτεί η προσφορά του κινήτρου σε εταιρείες που δεν έχουν πάνω από το 90% των παγίων τους στη χώρα που προσφέρει το κίνητρο.

Το δεύτερο πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπιστεί είναι η δημιουργία νέων επιχειρήσεων που σχετίζονται με την πολυεθνική εταιρεία ή τη θυγατρική της. Θα μπορούσε π.χ. να μην δοθεί το κίνητρο σε νέες υπό ίδρυση εταιρείες, οι οποίες σχετίζονται με εταιρεία που η έδρα της ήδη βρίσκεται στη χώρα που προσφέρει το κίνητρο. Από την άποψη αυτή θεωρείται ότι οι νέες εταιρείες δεν μπορεί να πληρούν τις προϋποθέσεις για την παροχή του κινήτρου, γιατί με τον τρόπο αυτό οι προϋπάρχουσες εταιρείες προσπαθούν αφενός, να επιμηκύνουν τη διάρκεια του κινήτρου αφετέρου, να επαναπροσδιορίσουν τη θέση τους στην αγορά που δραστηριοποιούνται.

Σύμφωνα με τον Morisset (2003), για τους πιο πάνω λόγους, πολλοί ειδικοί σε οικονομικά και φορολογικά θέματα είναι αρκετά επικριτικοί για τη χρήση της φορολογικής περιόδου χάριτος ως μέσο για την προσέλκυση των ΑΞΕ. Το παράδειγμα των χωρών της Ασίας για τη χρήση του κινήτρου αυτού από εταιρείες με προσανατολισμό τις εξαγωγές είναι σημαντικό. Το κίνητρο προσέλκυε εταιρείες μεγάλης κινητικότητας κεφαλαίου με χαμηλά κόστη ίδρυσης και μετεγκατάστασης εργοστασίων, οι οποίες απολάμβαναν τα οφέλη του κινήτρου. Με τη λήξη, παρατηρείται το φαινόμενο της μετεγκατάστασης σε μια γειτονική χώρα, με αποτέλεσμα την αναπροσαρμογή του χρονικού διαστήματος, για το ίδιο κίνητρο.

Καταλήγοντας, η φορολογική περίοδος χάριτος, αποτελεί ένα εύκολο στη χρήση του κίνητρο, τόσο για τις επιχειρήσεις που απολαμβάνουν τα οφέλη του, όσο και για τις κυβερνήσεις των χωρών που το χρησιμοποιούν. Είναι όμως σημαντικό να χρησιμοποιείται σε ορθολογική βάση από τις κυβερνήσεις, με στόχο από τη μια την αύξηση των επενδύσεων στη χώρα και την ενίσχυση της ανάπτυξης και από την άλλη την ελαχιστοποίηση της «κακής χρήσης» από τις πολυεθνικές εταιρείες σε βάρος των φορολογικών εσόδων της χώρας.

2.4.2 Οι Φορολογικές Επιδοτήσεις Επενδύσεων

Οι φορολογικές επιδοτήσεις επενδύσεων (tax investment allowances) αποτελούν μειώσεις από το φορολογητέο εισόδημα των επιχειρήσεων. Οι μειώσεις αυτές είναι συνάρτηση με ένα ποσοστό νέας επένδυσης σε κεφαλαιουχικά αγαθά που

στοχεύουν να πραγματοποιήσουν οι επιχειρήσεις το επόμενο διάστημα. Τα αποτελέσματά τους δεν είναι άμεσα στα κέρδη των επιχειρήσεων, όπως στην περίπτωση της φορολογικής περιόδου χάριτος. Έτσι, μέσω της μείωσης στους φορολογικούς συντελεστές των εταιρικών εισοδημάτων, ωφελούνται περισσότερο οι νέες επενδύσεις παρά οι ήδη υπάρχουσες.

Τα συγκεκριμένα κίνητρα έχουν περιορισμούς και μειονεκτήματα, κυρίως για μακροχρόνια επενδυτικά σχέδια σε ασταθές μακροοικονομικό περιβάλλον. Επιπλέον, ως εργαλείο άσκησης επενδυτικής πολιτικής από την πλευρά των φορολογικών αρχών, παρουσιάζει αρκετές διαχειριστικές δυσκολίες και απαιτούν καλά ανεπτυγμένα συστήματα λογιστικής παρακολούθησης. Εταιρείες με χαμηλά εισοδήματα και γενικά νέες εταιρείες, δεν μπορούν να ωφεληθούν παρά μόνον όταν αρχίζουν να έχουν εισοδήματα. Δύο είναι οι βασικές μορφές του κινήτρου: (i) η επιταχυνόμενη απόσβεση (Accelerated Depreciation) και (ii) η επαυξανόμενη μείωση (Enhanced Deduction).

Με τις επιταχυνόμενες αποσβέσεις, οι εταιρείες μπορούν να διαγράψουν το κόστος κεφαλαίου σε πιο σύντομη χρονική περίοδο από την ωφέλιμη οικονομική ζωή του παγίου στοιχείου (useful economic life¹⁸), η οποία καθορίζεται από τις λογιστικές αρχές απόσβεσης των πάγιων περιουσιακών στοιχείων. Με την ύπαρξη του φορολογικού κινήτρου, το συνολικό ποσό της απόσβεσης δεν επηρεάζεται. Από την άλλη όμως αυξάνεται η βραχυχρόνια ρευστότητα της εταιρείας, καθώς το ποσό της φορολόγησης είναι μικρότερο, αφού μεγαλύτερο ποσό αποσβέσεων ισοδυναμεί με μειωμένα φορολογητέα κέρδη. Το συγκεκριμένο φορολογικό κίνητρο εκμεταλλεύονται οι εταιρείες και προβαίνουν στην αγορά παγίων περιουσιακών στοιχείων από το εξωτερικό, με στόχο τη μείωση του φορολογητέου εισοδήματος. Ο έλεγχος της κατάστασης δυσχεραίνεται κυρίως στις περιπτώσεις άυλων περιουσιακών στοιχείων, όπως η τεχνογνωσία (know-how), καθώς εκτιμώνται με πολύ δυσκολία. Για τα υπόλοιπα όμως περιουσιακά στοιχεία, υπάρχει δυνατότητα ελέγχου των συναλλαγών αλλά και η θέσπιση και εφαρμογή νόμων για τη διαφάνεια των διαδικασιών. Σε άλλες πάλι περιπτώσεις, το ίδιο πάγιο περιουσιακό στοιχείο πωλείται αρκετές φορές στην αγορά, ώστε η εταιρεία που το αγοράζει να ωφελείται πολλαπλές

¹⁸ Περίοδος στην οποία ένα πάγιο περιουσιακό στοιχείο αναμένεται να είναι χρήσιμο, με τις φυσιολογικές επισκευές για τον σκοπό που απαιτήθηκε. Εκφράζεται συνήθως σε αριθμό ετών και είναι μικρότερη από τη φυσική ζωή του παγίου.

<http://www.businessdictionary.com/definition/economic-life.html>

φορές το φορολογικό κίνητρο. Για το λόγο αυτό, θα μπορούσε π.χ. να οριστεί ότι το κάθε πάγιο θα επιτρέπεται να απολαμβάνει το κίνητρο μόνον μια φορά.

Κατά τη UNCTAD (2000), διατυπώθηκε ότι πολλές χώρες προσπαθούν να ενθαρρύνουν συγκεκριμένους τύπους επενδυτών, παρέχοντας περισσότερο από πλήρεις μειώσεις σε συγκεκριμένες δαπάνες. Για παράδειγμα, παρέχουν τη διπλή αφαίρεση δαπανών για την εκπαίδευση, για την E & A ή για τη διαφήμιση για την αύξηση των πωλήσεων. Για το εν λόγω κίνητρο, οι δυσκολίες διαχείρισης είναι, ο προσδιορισμός των δαπανών που πληρούν τις προϋποθέσεις (qualifying expenses) και μπορούν να απολαμβάνουν τις επιδοτήσεις, η επιλογή του ποσοστού της επιδότησης, καθώς και οι απαγορεύσεις στη χρήση του κινήτρου υπό δεδομένες συνθήκες.

Καταλήγοντας, οι φορολογικές επιδοτήσεις επενδύσεων ως κίνητρο ενισχύουν περισσότερο τις νέες επενδύσεις. Παρουσιάζουν αρκετές διαχειριστικές δυσκολίες, τις οποίες μπορούν να εκμεταλλευτούν οι εταιρείες προς όφελός τους και σε βάρος των φορολογικών εσόδων των χωρών.

2.4.3 Οι Φορολογικές Ελαφρύνσεις

Οι φορολογικές ελαφρύνσεις (tax credits) χρησιμοποιούνται για τη μείωση του ποσού των φόρων που επρόκειτο να πληρωθούν και μπορούν να είναι είτε σταθερές¹⁹ (flat investment tax credit) είτε προσαυξανόμενες²⁰ (incremental investment tax credit). Σε μερικές χώρες, οι φορολογικές ελαφρύνσεις μπορούν να απαιτηθούν από τις εταιρείες μόνον μέσα στο οικονομικό έτος που έχουν πραγματοποιηθεί. Στην προκειμένη περίπτωση, το ενδεχόμενο μια πολυεθνική εταιρεία να μην έχει φορολογητέο εισόδημα, οδηγεί στην απώλεια αξιοποίησης του κινήτρου. Τυπικά όμως, αχρησιμοποίητες φορολογικές ελαφρύνσεις, μπορούν να μεταφέρονται για περιορισμένο αριθμό ετών, ώστε να μειώσουν μελλοντικές φορολογικές υποχρεώσεις. Βέβαια, ως κίνητρο μπορούν να επιφέρουν απροσδόκητα κόστη στα φορολογητέα έσοδα των χωρών υποδοχής των ΑΞΕ και εκμετάλλευση από την πλευρά των επιχειρήσεων, καθώς είναι δύσκολο να ελεγχθούν, κυρίως στην περίπτωση της μελλοντικής χρήσης τους (Πλαίσιο 1). Τέλος, το συγκεκριμένο

¹⁹ Μπορούν να κερδηθούν από τις εταιρείες ως ένα σταθερό ποσοστό των επενδυτικών δαπανών που πραγματοποιήθηκαν εντός ενός έτους στο κεφάλαιο που πληροί τις προϋποθέσεις (qualifying capital).

²⁰ Μπορούν να κερδηθούν από τις εταιρείες ως ένα σταθερό ποσοστό των επενδυτικών δαπανών που πληρούν τις προϋποθέσεις σε ένα χρονικό διάστημα (π.χ. 3 προηγούμενα έτη).

κίνητρο μπορεί να αλληλεπιδρά με το σύστημα των αποσβέσεων, παρέχοντας ελαφρύνσεις στο κόστος των εταιρειών για την απόκτηση νέου κεφαλαίου.

Πλαίσιο 1. Παράδειγμα με χρήση φορολογικού κινήτρου (φορολογικές ελαφρύνσεις)

Εστω ότι το πραγματικό κόστος επένδυσης είναι 100€ και η αξία της φορολογικής πίστωσης 60€. Η πολυεθνική εταιρεία ιδρύει μια θυγατρική για την οποία ξοδεύει το ποσό των 150€, το οποίο απαλλάσσεται εξολοκλήρου. Ο φορολογικός συντελεστής είναι 40%. Έτσι, το φορολογητέο εισόδημα της θυγατρικής είναι 50€ (150-100) στο οποίο αντιστοιχεί φόρος 20€. Από την άλλη η πολυεθνική εταιρεία έχει ήδη ωφεληθεί κατά 60€ (150*40%) για το φόρο που δεν πληρώνει και άλλα 60€ από το φορολογικό κίνητρο. Το αποτέλεσμα είναι ότι με τις φοροαπαλλαγές και τα κίνητρα η πολυεθνική εταιρεία δεν επιβαρύνεται καθόλου για την δαπάνη : 100€ (κόστος δαπάνης) + 20€ (φόρος) είναι ίσα με 60€ (tax credit) + 60€ (φοροαπαλλαγή). Η συνέπεια είναι ότι χάνει η χώρα που έχει δώσει τις εκπτώσεις και τα κίνητρα, αφού η πολυεθνική εταιρεία κατάφερε μέσω της θυγατρικής να απαλλαγεί από το κόστος στο 100%.

I. Οι Μειώσεις των Φορολογικών Συντελεστών

Οι μειώσεις στους φορολογικούς συντελεστές (tax rate reductions) υλοποιούνται σε πολλές περιπτώσεις, προκειμένου οι χώρες υποδοχής να προσελκύσουν τις ΑΞΕ, για συγκεκριμένους σκοπούς ή για εταιρείες που ικανοποιούν συγκεκριμένα κριτήρια. Σύμφωνα με τον Mintz (2007), σε έρευνα που συμπεριέλαβε 69 χώρες, ανάμεσα τους και πολλές αναπτυσσόμενες, μια μείωση 10% στον METR προκαλεί αύξηση στις ΑΞΕ κατά 3% στο επίπεδο του ΑΕΠ. Οι κυβερνήσεις μπορούν να προβούν σε μειώσεις των φόρων που επιβάλλουν στα μερίσματα των ξένων εταιρειών και στους πιστωτικούς τόκους, που είναι της τάξης του 10%, καθώς και στους φόρους εισαγωγής και εξαγωγής κεφαλαιουχικού εξοπλισμού. Η οποιαδήποτε μείωση σε αυτούς τους φόρους επιδρά θετικά στα εταιρικά κέρδη.

Ωστόσο, υπάρχουν δυσκολίες που έγκεινται αφενός, στην ορθή κατανομή του κριτηρίου και αφετέρου, στην εύρεση τρόπων κατηγοριοποίησης των εισοδημάτων των εταιρειών, σε εκείνα που έχουν δικαίωμα έκπτωσης φόρου και σε εκείνα που πρέπει να φορολογηθούν κανονικά. Ένα σημαντικό θέμα που έχει ανακύψει στις αναπτυσσόμενες κυρίως χώρες, είναι η περίοδος για την οποία η πολυεθνική εταιρεία απολαμβάνει τις φορολογικές ελαφρύνσεις, δηλαδή μειωμένου φορολογικού συντελεστή. Μια μεγάλη περίοδος με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές, μπορεί να οδηγήσει σε πολύ μεγάλα κέρδη τις ξένες εταιρείες και σε μεγάλη απώλεια κρατικών εσόδων τις φορολογικές αρχές. Άλλωστε, ένα κίνητρο με μεγάλη διάρκεια,

τελικώς καταλήγει να δίνει προνόμια σε κεφάλαια που έχουν επενδυθεί στο παρελθόν και όχι στις νέες επενδύσεις. Σε φορολογικά καθεστώτα που παρέχουν μειωμένους φορολογικούς συντελεστές για συγκεκριμένες κατηγορίες επιχειρήσεων και δραστηριοτήτων, απαιτείται οργάνωση και σχεδιασμός, με στόχο την ελαχιστοποίηση της φοροδιαφυγής.

Οι εταιρείες, που αποσκοπεί το συγκεκριμένο κίνητρο να ελαφρύνει, είναι οι «μικρού μεγέθους», που απασχολούν λιγότερα από 50 άτομα προσωπικό και ο ετήσιος κύκλος εργασιών τους, όπως και ο ισολογισμός τους, δεν υπερβαίνει τα 10.000.000€²¹. Επειδή είναι αρκετά γενικός ο όρος «μικρό μέγεθος», μπορούν να οριστούν κριτήρια που θα καθορίσουν το μέγεθος μιας επιχείρησης, όπως το εταιρικό κεφάλαιο, οι πωλήσεις, τα πάγια στοιχεία και ο αριθμός των εργαζομένων. Παρά το διαχωρισμό που προτείνεται και πάλι υπάρχουν αδυναμίες στην εφαρμογή των προτάσεων, όπως π.χ. οι περιπτώσεις όπου οι εταιρείες δεν αγοράζουν τα πάγια, αλλά τα έχουν στην κατοχή τους με leasing. Στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να υπάρχει και πάλι ένα σημαντικό εργαλείο στα χέρια των φορολογικών αρχών που είναι η πληροφορία, ώστε να είναι σε θέση να αποφασίσουν εάν πρέπει να προσφέρουν ή όχι το φορολογικό κίνητρο και σε κάποιον ξένο επενδυτή, με απώτερο σκοπό : τη σωστή και δίκαιη χρήση του. Όλα αυτά βέβαια προϋποθέτουν την απουσία πολύπλοκου γραφειοκρατικού συστήματος στην επιλογή των εταιρειών, καθώς μπορεί να οδηγήσει σε αντίθετα αποτελέσματα, αφού οι περισσότερες επιχειρήσεις θα προτιμήσουν να επενδύσουν σε άλλη χώρα με λιγότερα περιοριστικά μέτρα.

Τέλος, το συγκεκριμένο κίνητρο σε σχέση με τα προηγούμενα απευθύνεται προς όλες τις κατηγορίες εταιρειών, νέες και υπάρχουσες. Το αδύνατο σημείο είναι ότι ενώ οι προηγούμενες περιπτώσεις κινήτρων μπορούν να πριμοδοτήσουν συγκεκριμένες δραστηριότητες ή τύπους εταιρειών, όπως π.χ. νέες εταιρείες, το κίνητρο αυτό είναι το ίδιο για όλες τις περιπτώσεις, οπότε και τα αποτελέσματά του περιορισμένα. Αρκετές χώρες, όπως το Hong Kong, ο Λίβανος και ο Άγιος Μαυρίκιος, επέλεξαν το κίνητρο της μείωσης του θεσμικού φορολογικού συντελεστή (πολύ κάτω από το 35-40% που είναι παγκοσμίως), αφενός, με θεαματικά αποτελέσματα στην προσέλκυση των ΑΞΕ αφετέρου, με αρνητικά αποτελέσματα στο ύψος των κυβερνητικών εσόδων. Ο σχεδιασμός των εν λόγω φοροελαφρύνσεων πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή, καθώς θα αποτελέσει το βασικό λόγο ώστε

²¹ Σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθμ. 70/2001 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 12.1.2001 (EL 2001 L 10/33).

μια επιχείρηση να μην επιστρέψει τα κεφάλαιά της στη χώρα προέλευσης, αλλά να επανεπενδύσει στη χώρα υποδοχής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα του συγκεκριμένου φορολογικού κινήτρου αποτελούν οι Φορολογικοί Παράδεισοι (Tax Heavens), που αντιμετωπίζονται με δυσπιστία από τον ΟΟΣΑ, για τον τρόπο που διαχειρίζονται τα ξένα κεφάλαια.

Συνοψίζοντας, οι μειώσεις στους φορολογικούς συντελεστές ενισχύουν επιχειρήσεις μικρού μεγέθους, χωρίς να εστιάζουν σε συγκεκριμένους τομείς επένδυσης. Απαιτούν οργάνωση και σχεδιασμό από τις φορολογικές αρχές, καλή πληροφόρηση και έλλειψη γραφειοκρατίας, ώστε να αποφευχθούν περιπτώσεις φοροδιαφυγής.

2.5 Συμπέρασμα

Όσον αφορά συγκεκριμένη επενδυτική προώθηση πολλές αναπτυσσόμενες χώρες κάνουν δημόσιες νέες διακηρύξεις πολιτικών όσον αφορά φιλόδοξες επενδύσεις και αύξηση γενικών πολιτικών αλλά αποτυγχάνουν στην φάση της ολοκλήρωσης. Εφόσον αυτό γίνει συχνό τότε εγείρει την αξιοπιστία των αρχών κάνοντας πιο δύσκολο να προσελκύσουν ΑΞΕ. Δεν προκαλεί λοιπόν εντύπωση το γεγονός ότι οι ΑΞΕ συγκεντρώνονται σε ανεπτυγμένες χώρες (κυρίως λόγω της διασυνοριακής συγχώνευσης και εξαγορών) και σε αναπτυσσόμενες ενώ οι υπόλοιπες έχουν μείνει αρκετά πίσω.

Ο πιο αποτελεσματικός τύπος παρεμβατικής πολιτικής²² φαίνεται ότι περιλαμβάνει ευρεία μέτρα για την αύξηση του ανθρώπινου κεφαλαίου και τεχνικών ικανοτήτων της αστικής οικονομίας σε μια μη-διακριτή βάση παρά μια επιλεκτική παρέμβαση στην αύξηση των συνδέσμων ανάμεσα στις τοπικές φίρμες και ανάμεσα στις τοπικές χρηματοδοτήσεις των πολυεθνικών ή στην μεταφορά της τεχνολογίας από ΑΞΕ. Σε κάθε γεγονός, πολιτικές όπως αστικό περιεχόμενο ή απαιτήσεις επιδόσεων, απαιτήσεις ενιαίου ταξιδιού, χάσμα σε ξένη ιδιοκτησία και η αρέσκεια είχαν στην καλύτερη περίπτωση ανάμεικτα αποτελέσματα.

Για να αυξηθούν τα οφέλη των ΑΞΕ σε μια διαρκή βάση, τα χαρακτηριστικά της χώρας υποδοχής (όσον αφορά το ανθρώπινο κεφάλαιο, χωρητικότητα της τεχνολογίας) πρέπει να βελτιωθούν. Οποιαδήποτε άλλη πολιτική είναι είτε μη

²² http://lkyspp.nus.edu.sg/ips/wp-content/uploads/sites/2/2013/04/pa_kishen_Measures-to-Attract-FDI.pdf

αποτελεσματική ή στην καλύτερη περίπτωση βραχύβια ή στην χειρότερη περίπτωση διαστρεβλωτική και καταστροφική.

Εν κατακλείδι, τα σχετικά υπέρ και κατά επιλεγμένων τύπων δημοσιονομικών και οικονομικών κινήτρων:

- Χαμηλότερος συντελεστής φορολογίας εισοδήματος νομικών προσώπων σε επιλεκτική βάση.
- Διακοπές φόρων.
- Επενδυτικές επιδοτήσεις και φορολογικές πιστώσεις.
- Επιταχυνόμενη απόσβεση.
- Απαλλαγές από έμμεσους φόρους.
- Ζώνες μεταποίησης προς εξαγωγή.

Για περισσότερα, βλέπε τον σχετικό πίνακα παρακάτω:

Σχετικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα των επιλεγμένων τύπων φορολογικών και οικονομικών κινήτρων²³

	Πλεονεκτήματα	Μειονεκτήματα
Χαμηλότερος εταιρικός συντελεστής φόρου εισοδήματος σε επιλεκτική βάση	<ul style="list-style-type: none"> • Απλός στη διαχείρισή του. • Το κόστος των εσόδων μεγαλύτερη διαφάνεια. 	<ul style="list-style-type: none"> • Τα μεγαλύτερα οφέλη πηγαίνουν σε επιχειρήσεις υψηλής απόδοσης που είναι πιθανό να έχουν επενδύσει ακόμη και χωρίς κίνητρο. • Θα μπορούσε να οδηγήσει σε φοροδιαφυγή μέσω της μεταφοράς τιμολόγησης (εντός της χώρας και διεθνή). • Λειτουργεί απροσδόκητα στις υπάρχουσες επενδύσεις • Μπορεί να μην είναι φόρος που διατίθεται από τις εγχώριες οικονομικές εφορίες.
Φορολογικές Διακοπές	<ul style="list-style-type: none"> • Απλός στη διαχείρισή του. • Επιτρέπει στους φορολογούμενους να αποφεύγει την επαφή με τη φορολογική διοίκηση (ελαχιστοποίηση της διαφθοράς). 	<ul style="list-style-type: none"> • Παρόμοια με χαμηλότερο φόρο εισοδήματος εταιριών ποσοστά, εκτός από το ότι μπορεί να γλυτώσει φόρους. • Προσελκύει σχέδια βραχυπρόθεσμης ωριμότητας. • Θα μπορούσε να οδηγήσει σε φοροδιαφυγή μέσω του επ' αόριστον παράταση των διακοπών μέσω "επαναπροσδιορισμού" από τις υπάρχουσες επενδύσεις σε νέες επενδύσεις. • Δημιουργεί στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μεταξύ των υφιστάμενων και των νέων επιχειρήσεων.

²³ http://lkyspp.nus.edu.sg/ips/wp-content/uploads/sites/2/2013/04/pa_kishen_Measures-to-Attract-FDI.pdf

		<ul style="list-style-type: none"> • Οι δαπάνες δεν είναι διαφανείς, εκτός αν απαιτείται υποβολή των δηλώσεων φόρου, σε αυτή την περίπτωση τα διοικητικά οφέλη είναι αναπόφευκτα.
Αποζημιώσεις Επενδύσεων και πιστώσεις φόρου	<ul style="list-style-type: none"> • Το κόστος είναι σχετικά διαφανείς. • Μπορεί να απευθύνονται σε ορισμένους τύπους επενδύσεων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Διαστρεβλώνει την επιλογή του παγίου ενεργητικού κεφαλαίου προς τα σχέδια της βραχυπρόθεσμης λήξης δεδομένου ότι μια πρόσθετη αποζημίωση είναι διαθέσιμη κάθε φορά ένα περιουσιακό στοιχείο αντικαθίσταται. • Ειδικευμένες επιχειρήσεις θα μπορούσαν να προσπαθήσουν να κάνουν κατάχρηση του συστήματος με την πώληση και την αγορά των ιδίων στοιχείων του ενεργητικού που υποστηρίζουν πολλαπλές προσαρμογές. • Μεγαλύτερη διοικητική επιβάρυνση. • Διακρίσεις εις βάρος των επενδύσεων με τις καθυστερημένες επιστροφές εάν η μεταφερόμενες διατάξεις είναι ανεπαρκείς.
Επιταχυνόμενη απόσβεση	<ul style="list-style-type: none"> • Παρόμοια οφέλη για τις επιχορηγήσεις επενδύσεων και τις πιστώσεις. • Γενικά δεν κάνει διακρίσεις εναντίον μακρόβιων στοιχείων του ενεργητικού. • Μετακινεί το εταιρικό φόρο κοντά σε φόρο με βάση την κατανάλωση, μειώνοντας την διαστρέβλωση ενάντια στην επένδυση που συνήθως παράγεται από την πρώην. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μερική διοικητική επιβάρυνση. • Διακρίσεις εις βάρος των επενδύσεων με τις καθυστερημένες επιστροφές εάν η μεταφερόμενες διατάξεις είναι ανεπαρκείς.
Απαλλαγές από τους έμμεσους φόρους (ΦΠΑ, εισαγωγικοί δασμοί, κλπ)	<ul style="list-style-type: none"> • Επιτρέπει στους φορολογούμενους να αποφεύγει την επαφή με τη φορολογική διοίκηση (ελαχιστοποίηση της διαφθοράς). 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι απαλλαγές από τον ΦΠΑ μπορεί να είναι μικρό όφελος (σε τακτική βάση ΦΠΑ, ο φόρος επί των εισροών είναι ήδη αξιόλογος, οι αποδόσεις μπορεί ακόμα να φορολογούνται σε μεταγενέστερο στάδιο). • Επιρρεπής σε κατάχρηση (εύκολη να εκτρέψει τις απαλλάξιμες αγορές σε ακούσιους δικαιούχους).
Ζώνες επεξεργασίας εξαγωγών	<ul style="list-style-type: none"> • Επιτρέπει στους φορολογούμενους να αποφεύγει την επαφή με τη φορολογική διοίκηση (ελαχιστοποίηση της διαφθοράς). 	<ul style="list-style-type: none"> • Διαστρεβλώνει τις ως προς την τοποθεσία αποφάσεις. • Συνήθως οδηγεί σε σημαντική διαρροή αφορολόγητων αγαθών στην εγχώρια αγορά, που διαβρώνουν τη φορολογική βάση.

Source: K Fletcher (2002). 'Tax Incentives in Cambodia, Lao PDR, and Vietnam', paper prepared for the IMF Conference on Foreign Direct Investment for Cambodia, Lao PDR and Vietnam, (Hanoi, Vietnam, August 16-17) with slight modifications.

Κεφάλαιο 3: Εφαρμοσμένες μεθόδους προσέλκυσης των ΑΞΕ – Case studies

3.1 Εισαγωγή

Στο προηγούμενο κεφάλαιο πραγματοποιήθηκε μια έκθεση των πιο διαδεδομένων μορφών κινήτρων προσέλκυσης ξένων επενδύσεων που

επιστρατεύονται τα Κράτη για να δώσουν μια ώθηση στις εσωτερικές αγορές. Σε αυτό το κεφάλαιο, θα γίνει μια πρακτική προσέγγιση αυτών των μεθόδων προσέλκυσης. Στην ουσία θα ακολουθήσει μια έκθεση των επενδυτικών κινήτρων συγκεκριμένων κρατών αφού προηγηθεί μια παρουσίαση του ιστορικού της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα καθώς και των προγραμμάτων/κινήτρων που έχει επιστρατεύσει ώστε να αναζωογονήσει την επενδυτική της ζήτηση και να τονώσει την οικονομία της.

Για να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε μια πιο σφαιρική εικόνα περί των προγραμμάτων/κινήτρων που έχει υιοθετήσει η Ελλάδα, πρέπει να εξετασθούν αντίστοιχα συστήματα στα κράτη εκείνα που πέρασαν ή περνούν μια εσωτερική οικονομική κρίση. Για την παρούσα ανάλυση έχουν επιλεγεί τα εξής κράτη: Γερμανία, Αργεντινή, Ιρλανδία και Λετονία.

Εκ πρώτης όψης, η επιλογή της Γερμανίας φαίνεται άστοχη. Ο καθένας θα αναρωτιόταν γιατί κανείς θα επέλεγε την Γερμανία, που εν μέσω περιόδου παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, δεν φαίνεται να βιώνει τις επιπτώσεις της. Και όμως, η Γερμανία αποτελεί σημαντικό παράδειγμα κράτους που κατάφερε να ξεπεράσει μια οικονομική κρίση και να χτίσει ένα σύστημα το οποίο μπορεί να αποτρέψει μια καινούρια. Η χρονική στιγμή της οικονομικής κρίσης στη Γερμανία τοποθετείται στην περίοδο της επανένωσης της Δυτικής και Ανατολικής Γερμανίας, στις αρχές της δεκαετίας του '90. Πράγματι, αυτήν την περίοδο παρατηρήθηκε μεγάλη «ξηρασία» στις ΑΞΕ.

Η Γερμανική οικονομία τα χρόνια που ακολούθησαν την επανένωση ήταν πρακτικά στάσιμη. Οι χειρότερες ενδείξεις ανάπτυξης παρουσιάστηκαν το 2002 (+1,4%), το 2003 (+1,0) και το 2005 (+1,4). Η ανεργία ήταν επίσης πολύ υψηλή. Χάρη σε αυτά τα προβλήματα, σε συνδυασμό με την αύξηση της πληθυσμιακής γήρανσης, το σύστημα προνοίας κατέρρευσε. Έτσι, η Γερμανική κυβέρνηση υιοθέτησε ένα ευρείας εφαρμογής πρόγραμμα λιτότητας. Και όμως, η Γερμανία σήμερα κατατάσσεται ανάμεσα στους κορυφαίους προορισμούς για ξένους επενδυτές. Αυτό επιτεύχθηκε μέσα από τα κίνητρα προσέλκυσης που υιοθέτησε η χώρα και θα αναλυθούν περαιτέρω στην σχετική ενότητα. Για το λόγο αυτό, είναι σημαντική η εξέτασή τους για τον έλεγχο του αντίστοιχου συστήματος στην Ελλάδα.

Η Αργεντινή είναι ίσως η πιο χαρακτηριστική περίπτωση κράτους, εκτός Ευρωζώνης, που είναι γνωστή στους οικονομικούς κύκλους για την τρομακτική οικονομική κρίση που πέρασε καθώς και για την παράτολμη κίνηση για αποβολή του μηχανισμού στήριξης του ΔΝΤ. Πρόκειται για την περίοδο 1998-2002 και αφορούσε κρίση του εξωτερικού χρέους της Αργεντινής. Η Αργεντινή πέρασε μέσα σε αυτή την περίοδο διάφορα μέτρα και πολιτικές, που έπληξαν ιδιαίτερα τις ΑΞΕ. Πολλοί επενδυτές κατέφυγαν και στο Διεθνές Κέντρο Επίλυσης Επενδυτικών Διαφορών (International Centre for the Settlement of Investment Disputes, ICSID) ζητώντας δικαστική επίλυση για διαφορές που προέκυψαν από παραβιάσεις των Διμερών Συμφωνιών Επένδυσης (Bilateral Investment Treaties) από την Αργεντινή.

Η Αργεντινή αποτελεί χαρακτηριστική περίπτωση κράτους που κατάφερε και ξεπέρασε την οικονομική κρίση, προς έκπληξη πολλών και διαψεύδοντας προβλέψεις που την ήθελαν να ταλαιπωρείται ακόμη από οικονομικά δεινά. Κάθε χρόνο το ΑΕΠ της παρουσίασε αύξηση και σήμερα έχει επιστρέψει σε προ-κρίση επίπεδα. Οπότε, δικαιολογημένα η Αργεντινή αποτελεί εξεταζόμενη χώρα στην παρούσα έρευνα.

Αυτό μας φέρνει στην περίπτωση της Ιρλανδίας. Η Ιρλανδία ήταν η πρώτη χώρα της Ευρωζώνης που βίωσε τις επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Πρόκειται για την περίοδο 2008-2014. Το 2008, η Ιρλανδία πέρασε υπό καθεστώς διάσωσης με την Τρόικα στα ινία. Μέτρα λιτότητας, διαδηλώσεις, βαθιά κοινωνική και πολιτική κρίση χαρακτήρισαν την περίοδο ύφεσης που βίωσε. Πολύ πρόσφατα η Ιρλανδία βγήκε από το πρόγραμμα στήριξης της Τρόικας και με το καθεστώς των ΑΞΕ πιο δυνατό από ποτέ. Η χώρα βρίσκεται υψηλά στις προτιμήσεις των ξένων επενδυτών σε παγκόσμια κλίμακα.

Η σύγκριση της Ελλάδας με την Ιρλανδία είναι αναμενόμενη, καθώς οι ομοιότητες των δυο χωρών είναι εμφανείς. Η Ιρλανδία αποτελεί ενθαρρυντικό παράδειγμα για την Ελλάδα. Οπότε, η Ελλάδα θα μπορούσε να κερδίσει πολλά από μια σύγκριση των κινήτρων που προσφέρει η Ιρλανδία στους ξένους επενδυτές της, με τα αντίστοιχα κίνητρα που προσφέρει η ίδια.

Τέλος, παρουσιάζεται η περίπτωση της Λετονίας. Χρονικά η οικονομική κρίση της Λετονίας ταιριάζει με την οικονομική κρίση στην Ελλάδα. Η Λετονία βιώνει και αυτή τις επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που ξεκίνησε το 2008. Η Λετονία στράφηκε για βοήθεια στην Ένωση και το ΔΝΤ, ενώ ταυτόχρονα

πέρασε στην εθνικοποίηση της δεύτερης μεγαλύτερης τράπεζας της χώρας, η οποία κινδύνευε με πτώχευση. Το μεγαλύτερο πλήγμα ήταν τα υψηλά ποσοστά της ανεργίας, που υπερτριπλασιάστηκαν από την αρχή της κρίσης.

Η χώρα ακολούθησε εσωτερική υποτίμηση με πακέτα λιτότητας. Σήμερα χαρακτηρίζεται ως σταθερή οικονομία (μετά από μια εξευτελιστική αξιολόγηση με status BB+) ενώ φαίνεται ότι και η ίδια η Λετονία προσπαθεί να προσελκύσει περισσότερες ΑΞΕ. Καθώς η Λετονία βρίσκεται στην ίδια κατάσταση με την Ελλάδα, θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο να εξεταστούν τα κίνητρα που προτάσσει για την προσέλκυση ΑΞΕ.

Αφού παρουσιαστούν τα προγράμματα για την προσέλκυση των ξένων επενδύσεων σε κάθε χώρα, θα ακολουθήσει μια σύγκριση με τα προγράμματα που προσφέρει η Ελλάδα, για να διαπιστώσουμε αν υπάρχουν ελλείψεις ή και καινοτομίες σε σύγκριση με αυτές. Το συγκεκριμένο κεφάλαιο αποτελεί και κορμός της παρούσας έρευνας.

3.2 Το Επενδυτικό πλαίσιο στην Ελλάδα

3.2.1 Ιστορικό

Το επενδυτικό κλίμα της Ελλάδας θα μπορούσε να επισημανθεί ότι ποτέ δεν υπήρξε ιδανικό για έναν επενδυτή. Βέβαια, μέχρι το 2008, παρά τις όποιες δυσλειτουργίες του οικονομικού οικοδομήματος, υπήρχαν ορισμένα κίνητρα ώστε να έρθει κάποιος νέος ξένος επιχειρηματίας να επενδύσει στη χώρα. Από το ξέσπασμα της Οικονομικής Κρίσης του 2008 και έπειτα, η Ελληνική οικονομία, άρχισε να καταρρέει, ενώ την ίδια στιγμή μια σειρά από προβλήματα και παθογένειες χρόνων άρχισαν να αναδύονται στην επιφάνεια.

Η δημοσιονομική κατάρρευση της χώρας, η αδυναμία διαχείρισης των οικονομικών προβλημάτων σε αρκετές περιπτώσεις, η αβεβαιότητα που δημιουργήθηκε από την παρατεταμένη παραφιλολογία, σχετικά με την μελλοντική πορεία της χώρας, εντός ή εκτός του κοινού νομισματικού καθεστώτος και κατ' επέκταση της ΕΕ, η διαρκής μεταβολή του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τη φορολόγηση της επιχείρησης, εργασιακά ζητήματα καθώς και την λειτουργία της επιχείρησης, οι δαιδαλώδεις γραφειοκρατικές διαδικασίες και η κωλυσιεργία της εκδίκασης νομικών υποθέσεων από τα Ελληνικά δικαστήρια είναι μόνο μερικά από

τα ζητήματα που ήρθαν στο προσκήνιο τα τελευταία 5 χρόνια. Όλα αυτά, σε συνδυασμό με τις εκρηκτικές διαμαρτυρίες λόγω του προγράμματος προσαρμογής που επιβάλλει σκληρά μέτρα λιτότητας και κατ' επέκταση οι πολιτικές αναταραχές δημιούργησαν ένα έντονα ζοφερό και απωθητικό επενδυτικό περιβάλλον.

Ακόμη και ένας μη επιχειρηματίας, μπορεί εύκολα να συμπεράνει ότι ένα τέτοιο περιβάλλον είναι εντελώς αφιλόξενο, ώστε να δεχτεί ΑΞΕ. Και το πρόβλημα δεν είναι ένα, αλλά αναφέρονται ως ένα σύνολο που σχετίζεται με αρκετά θέματα και τομείς της οικονομίας, διαρθρωτικής φύσης, όπου σε αντίθετη περίπτωση θα μπορούσαν να δώσουν ώθηση στην εισροή ΑΞΕ. Για παράδειγμα, έχει δοθεί πολύ μεγάλη έμφαση στην απλοποίηση των γραφειοκρατικών διαδικασιών, όπου στοχεύει η πρόσφατη δημιουργία της υπηρεσίας «One-stop shop», η οποία αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας.

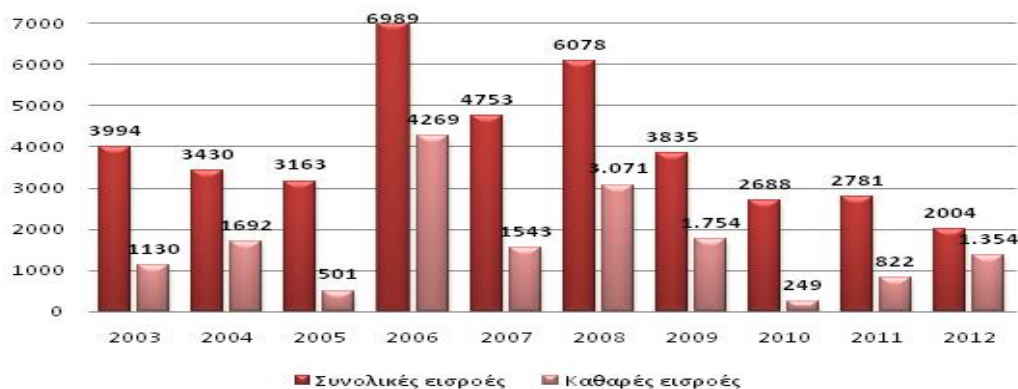
Μέσα στα τελευταία πέντε χρόνια μόνο, το νομοθετικό πλαίσιο και το φορολογικό σύστημα έχει αλλάξει αρκετές φορές, παρουσιάζοντας έτσι σημαντική αστάθεια αλλά και μια πρόσθετη επιβάρυνση προς τις επιχειρήσεις. Οι τελευταίες λοιπόν, παρουσιάζουν έντονη «απέχθεια» ως προς τις συνεχόμενες και αβέβαιες αλλαγές. Καθώς καλούνται να λάβουν δεσμευτικές αποφάσεις για μεγάλο χρονικό ορίζοντα, θέλουν να είναι σίγουρες ως προς το νομοθετικό και φορολογικό πλαίσιο το οποίο και θα διέπει τη λειτουργία τους για τα επόμενα τουλάχιστον πέντε με δέκα χρόνια.

Επιπροσθέτως, η μη σταθερότητα της πολιτικοοικονομικής κατάστασης της χώρας, συμβάλλει καθοριστικά στην αποστροφή των ξένων επιχειρηματιών να επενδύσουν στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, οι πρόσφατες πολιτικές αναταραχές που δημιουργήθηκαν, το εκρηκτικό κλίμα που κυριαρχεί στον απλό κόσμο, καθώς και η παρατεταμένη παραφιλολογία σχετικά με την αποχώρηση ή μη της Ελλάδας από το κοινό νόμισμα ενίσχυσε σημαντικά την αβεβαιότητα και τον κίνδυνο της Ελληνικής οικονομίας.

Δεν έχουμε όμως μόνο τα σχετικά πρόσφατα αυτά προβλήματα, αλλά και μια σειρά από παθογένειες που διατηρούνται χρόνια. Οι ατελείωτες και εξαιρετικά χρονοβόρες γραφειοκρατικές διαδικασίες, οι περίπλοκες νομοθεσίες, η καθυστέρηση διευθέτησης και απόδοσης δικαιοσύνης σε περίπτωση νομικής διαφοράς είναι μόνο μερικά από τα προβλήματα που υπήρχαν και συνεχίζουν να υπάρχουν.

Παρά την έντονη οικονομική κρίση που αντιμετωπίζει η Ελλάδα από το έτος 2010, οι επιδόσεις της χώρας στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων ήταν ικανοποιητικές κατά το 2012 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Οι συνολικές (ακαθάριστες) εισροές κεφαλαίων στη χώρα το έτος 2012 ανήλθαν σε 2 δισ. Ευρώ, ενώ οι καθαρές εισροές έφθασαν τα 1,35 δισ. Ευρώ.

Οι εισροές ΑΞΕ στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2003-2012 (σε εκατ. ευρώ)

2012: Αναθεωρημένα στοιχεία
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος 2013

Οι συνολικές (ακαθάριστες) εισροές ξένων επενδυτικών κεφαλαίων σημείωσαν το 2012 μείωση κατά 27,9%. Αυτή η μείωση οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις ζημιές που εμφάνισαν το έτος 2012 οι ξένες εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα τα ποσά των οποίων υπολογίζονται ως αρνητικά επανεπενδυθέντα κέρδη και αφαιρούνται από τις εισροές ΑΞΕ.

Οι καθαρές εισροές ξένων επενδυτικών κεφαλαίων σημείωσαν το ίδιο έτος αύξηση της τάξης του 64,7%, παρά την έντονη οικονομική κρίση. Η αύξηση αυτή στην Ελλάδα έχει ιδιαίτερη σημασία, εάν αναλογισθεί κανείς, ότι το ίδιο έτος οι καθαρές παγκόσμιες εισροές ΑΞΕ σημείωσαν πτώση κατά 18% (UNCTAD, World Investment Report 2013).

Η διαφορά μεταξύ συνολικών και καθαρών εισροών ΑΞΕ στην Ελλάδα κατά το 2012 αφορούσε κυρίως σε αποπληρωμές δανείων προς τις μητρικές.

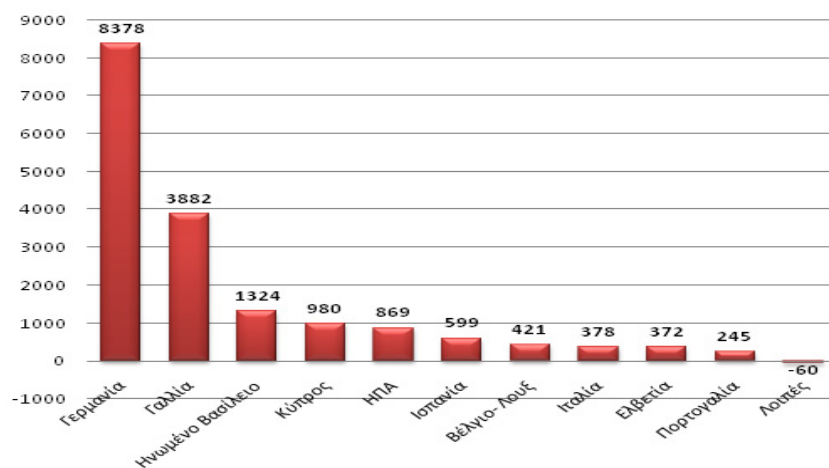
Η ταχεία προώθηση μεταρρυθμίσεων και η μείωση των τιμών παραγωγικών συντελεστών, που είχε σαν συνέπεια η οικονομική κρίση στη χώρα, δημιουργούν αξιόλογες επενδυτικές ευκαιρίες. Η προβλεπόμενη αξιοποίηση δημόσιας περιουσίας εξάλλου καθώς και του φυσικού πλούτου (πετρέλαιο, φυσικό αέριο) αναμένεται να ενισχύσουν το επενδυτικό πλαίσιο της χώρας.

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας (γεωπολιτικά, κλιματολογικά, ιστορικά κλπ.) που ευνοούν τις επενδύσεις σε πολλούς κλάδους δεν εθίγησαν από την οικονομική κρίση και προσφέρονται για αξιοποίηση.

Στις χώρες με την ισχυρότερη επενδυτική παρουσία στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια συγκαταλέγονται «κλασσικές» χώρες εξαγωγής κεφαλαίου, όπως η Γερμανία, η Γαλλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, το Βέλγιο και Λουξεμβούργο, η Ολλανδία, και η Ιταλία, ενώ αξιόλογη παρουσία έχουν η Κύπρος και οι ΗΠΑ.

Συνολικές εισροές ΑΞΕ ανά χώρα προέλευσης κεφαλαίων κατά την περίοδο 2003-2012 (σε εκατ. ευρώ)

Περίοδος 2008-2012

Συνολική Αξία: 17.386,3 εκατομμύρια Ευρώ

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος 2013

Η επενδυτική δραστηριότητα στη χώρα προέρχεται κατά κύριο λόγο από εταιρείες σημαντικών αγορών, όπως της ΕΕ.

Αν και αξιόλογη, η παρουσία των ΗΠΑ παραμένει σχετικά χαμηλή, γεγονός που εν μέρει οφείλεται και σε επενδυτική δραστηριότητα επιχειρήσεων συμφερόντων από τις ΗΠΑ, που όμως υλοποιούνται στην Ελλάδα «έμμεσα» μέσω θυγατρικών τους σε άλλο κράτος, συνήθως της Ευρώπης. Αναμφίβολα, το σχετικά χαμηλό μέγεθος των επενδύσεων από τις ΗΠΑ στην Ελλάδα, υποδηλώνει την ύπαρξη σημαντικού επενδυτικού δυναμικού που μπορεί να ενεργοποιηθεί.

Εμφανίζονται ευοίωνες προοπτικές στο άμεσο μέλλον για προσέλκυση ΑΞΕ από τη Ρωσία και την Ανατολική Ευρώπη, τη Μέση Ανατολή, τις Αραβικές Χώρες και την Ασία, ιδιαίτερα δε την Κίνα, που ενδιαφέρονται κυρίως για τους τομείς της

ενέργειας, των τηλεπικοινωνιών, του τουρισμού, των μεταφορών και της εφοδιαστικής αλυσίδας.

3.2.2 Ρυθμιστικές Πρωτοβουλίες της Ελλάδας²⁴

Με δεδομένο ότι η παγκόσμια οικονομία τις τρεις τελευταίες δεκαετίες, ιστορικά, διανύει μια νέα περίοδο, όλες οι χώρες προσπαθούν να συμμετέχουν ενεργά σ' αυτή τη δυναμική, στο μέτρο, βέβαια, που οι παράγοντες του ευρύτερου οικονομικού και νομικού τους περιβάλλοντος το επιτρέπουν. Στο πλαίσιο αυτό, ψηφίζονται αναπτυξιακοί νόμοι και οι κεντρικοί στόχοι των νόμων αυτών είναι: η ενδυνάμωση της ισόρροπης ανάπτυξης, η αύξηση της απασχόλησης, η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας. Συγκεκριμένα νομικό πλαίσιο του «Invest in Greece» αποτελεί ο νόμος 3894/2010, «Επιτάχυνση και Διαφάνεια Υλοποίησης Στρατηγικών Επενδύσεων».²⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 4, παρ. 1 προβλέπεται η ίδρυση του «Invest in Greece», μιας ανώνυμης εταιρίας δημοσίου συμφέροντος, για την προσέλκυση, υποδοχή, προώθηση και υποστήριξη στρατηγικών επενδύσεων που θα:

- Κινητοποιεί τους ενδιαφερόμενους επενδυτές και τους πληροφορεί για το θεσμικό, νομοθετικό, φορολογικό, και χρηματοοικονομικό πλαίσιο που διέπει τις επενδύσεις στην Ελλάδα.
- Προβάλλει στις αλλοδαπές χρηματοοικονομικές αγορές τις συνθήκες του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και τις επενδυτικές ευκαιρίες στη Ελλάδα.
- Μεριμνά για την έναρξη των διαδικασιών για την έκδοση αδειών, για την έναρξη πραγματοποίησης των επενδύσεων, παρακολουθεί την εξέλιξη αυτών και προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για την επιτάχυνση τους.
- Για τους υποψήφιους επενδυτές κατά το στάδιο της υπαγωγής της επένδυσης στους αναπτυξιακούς νόμους συντάσσει αιτιολογημένη έκθεση σκοπιμότητας, την οποία κοινοποιεί μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά στις υπηρεσίες που συμπράττουν στη διαδικασία παροχής άδειας και υπαγωγής της επένδυσης ή του επιχειρηματικού σχεδίου στους αναπτυξιακούς που κάθε φορά ισχύουν
- Λειτουργεί ως υπηρεσία μίας στάσης λαμβάνοντας ανέκκλητη εντολή από τους επενδυτές προκειμένου να προβεί σε όλες τις νόμιμες ενέργειες για την εμπρόθεσμη διεκπεραίωση των διαδικασιών έκδοσης των απαραίτητων

²⁴ <http://books.google.gr/books?id=KSSjfHif8XIC&pg=PA46&dq=%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%B7+%CE%BA%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%B7+%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD+%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B4%CE%B1&hl=en&sa=X&ei=U2T3UtbnOKOAgwO5vYDYCQ&ved=0CGkQ6AEwBQ#v=onepage&q=%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%B7%20%CE%BA%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%B7%20%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B4%CE%B1&f=false>

²⁵ ΦΕΚ Α' 204/02.12.2010.

αδειών προκειμένου να υλοποιηθούν οι επενδύσεις που έχουν ενταχθεί στη Διαδικασία, σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Τον Απρίλιο του 2013, ψηφίστηκε νέος αναπτυξιακός νόμος και πρόκειται, για το νόμο 4146/2013 «Διαμόρφωση Φιλικού Αναπτυξιακού Περιβάλλοντος για τις Στρατηγικές και Ιδιωτικές Επενδύσεις και άλλες Διατάξεις»²⁶. Ο Νόμος αυτός επιφέρει ορισμένες αλλαγές σε οργανωτικά θέματα του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων, όπως για παράδειγμα τη σύσταση της νέας Γενικής Δ/σης Στρατηγικών Επενδύσεων με τις επιμέρους Δ/σεις και Τμήματα αυτής.

Σκοπός του νόμου είναι η αναμόρφωση του νομοθετικού πλαισίου που αφορά στις στρατηγικές και ιδιωτικές επενδύσεις στην Ελλάδα προκειμένου να διαμορφωθεί «φιλικό» επιχειρηματικό περιβάλλον. Παράλληλα, ο νόμος αυτός επιδιώκει «την απλούστευση και επιτάχυνση» των σχετικών διαδικασιών.

Οι βασικές αρχές του νομοσχεδίου είναι:

- Επιτάχυνση και απλοποίηση διαδικασιών αδειοδότησης.
- Ενίσχυση διαφάνειας και ελέγχου για τις ιδιωτικές επενδύσεις.
- Άρση εμποδίων και αντικινήτρων για τους στρατηγικούς επενδυτές.
- Ανάπτυξη και ανάπλαση εκτάσεων και ακινήτων.
- Βελτίωση ρευστότητας και ευελιξίας χρηματοδότησης.

Σύμφωνα με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου, μπορεί να προβλέπονται ως κίνητρα ειδικές φορολογικές ρυθμίσεις, όπως το σταθερό φορολογικό καθεστώς για συγκεκριμένο διάστημα, ο προορισμός του φορολογητέου εισοδήματος με ειδικό τρόπο, η διενέργεια αφορολόγητων αποθεματικών, η διαδικασία και ο χρόνος επιστροφής πιστωτικού υπολοίπου φόρου προστιθέμενης αξίας, καθώς και η μείωση ή η απαλλαγή από τέλη, ειδικούς φόρους και δικαιώματα ή αμοιβές τρίτων.

Ωστόσο, σε σχέση με τα Μεγάλα Επενδυτικά Σχέδια, ύψους άνω των πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) ευρώ, παρέχεται φορολογική απαλλαγή μόνο για το ποσό της επένδυσης που υπερβαίνει τα πενήντα εκατομμύρια (50.000.000) ευρώ. Δηλαδή, και σ' αυτή την περίπτωση παρατηρούμε ότι οι μεγάλες επενδύσεις, όπως και οι μεγάλες επιχειρήσεις αντιμετωπίζονται λιγότερα ευνοϊκά.

²⁶ ΦΕΚ Α'90/18.04.2013.

Από την προηγούμενη ανάλυση του θεσμικού πλαισίου προκύπτει ότι ο Νέος Επενδυτικός Νόμος προσπαθεί να διορθώσει τις αδυναμίες των παλαιότερων καθώς και να βελτιώσει και επιταχύνει τη διαδικασία χρηματοδότησης των επιχειρήσεων.

3.2.3 Επενδυτικά Κίνητρα²⁷

Ο Επενδυτικός Νόμος της χώρας καθορίζει τους όρους και τις προϋποθέσεις για τις επενδύσεις στην Ελλάδα και παρέχει τα απαραίτητα επενδυτικά κίνητρα για επενδυτές από την Ελλάδα και το εξωτερικό ανάλογα με τον κλάδο και την περιοχή, στην οποία αφορά η επένδυση.

Επενδυτικός Νόμος: Ρευστότητα-Ταχύτητα-Διαφάνεια

Ο Επενδυτικός Νόμος στοχεύει στην αύξηση της ρευστότητας, την επιτάχυνση των επενδυτικών διαδικασιών και τη διασφάλιση της διαφάνειας.

Ο Νόμος «Διαμόρφωση Φιλικού Αναπτυξιακού Περιβάλλοντος για τις Στρατηγικές και Ιδιωτικές Επενδύσεις και άλλες διατάξεις» (Ν. 4146/2013) αποβλέπει στον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου ιδιωτικών επενδύσεων, που υπάγονται σε επενδυτικούς νόμους. Εισάγονται έτσι διατάξεις που αφορούν στην:

I. Παροχή ρευστότητας και Επιτάχυνση των διαδικασιών επιχορήγησης επενδύσεων

- Ενισχύεται η ρευστότητα των επενδυτών με τη δυνατότητα προκαταβολής έως και 100% της επιδότησης με κάλυψη εγγυητικής επιστολής.
- Απελευθερώνεται η επιλογή του μίγματος ευεργετημάτων του Επενδυτικού Νόμου (φοροαπαλλαγές, επιδότηση κ.α.) για επενδύσεις κάτω από €50 εκατομμύρια, ώστε να ενισχυθεί η ευελιξία της χρηματοδότησης για Μικρούς και Μεσαίους επενδυτές.
- Επιτρέπεται η εμπροσθοβαρής χρήση των φοροαπαλλαγών, ώστε να ενισχυθεί η ρευστότητα των επιχειρήσεων και η βιωσιμότητα τους.
- Παρέχεται στους φορείς επένδυσης, η δυνατότητα κάλυψης της ίδιας συμμετοχής και με άμεσα ρευστοποιήσιμα πάγια στοιχεία της επιχείρησής τους.
- Διευρύνονται οι ενισχυόμενοι τομείς επιχειρηματικότητας.
- Καταργείται ο χρονικός περιορισμός υποβολής επενδυτικών σχεδίων (κάθε Απρίλιο και Οκτώβριο) και παρέχεται δυνατότητα υποβολής επενδυτικών σχεδίων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

²⁷ <http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=22&la=2>

II. Ενίσχυση της διαφάνειας και των διαδικασιών ελέγχου του Επενδυτικού Νόμου

- Καταργείται (και αναδρομικά) η ανάγκη ειδικού αιτήματος αλλαγής προμηθευτή ή εξοπλισμού για φωτοβολταϊκά πάρκα εφόσον η ονομαστική ισχύς δεν μεταβάλλεται πάνω από 10%, ώστε να αποφορτιστεί από τις αιτήσεις αυτές η Ομάδα Μικρών Έργων και να επικεντρωθεί στα 1624 νέα επενδυτικά σχέδια που εκκρεμούν.
- Παρέχεται η δυνατότητα διενέργειας ενδιάμεσων και τελικών ελέγχων από πιστοποιημένους φορείς του ιδιωτικού τομέα, όπως Τράπεζες και ελεγκτικές εταιρείες, ώστε να καταστεί δυνατή η άμεση περαιώση σωρευμένων ελέγχων και η εκταμίευση εκκρεμών δόσεων.
- Παρέχεται η δυνατότητα παράτασης για ένα έτος, λόγω οικονομικής κρίσης, της ολοκλήρωσης επενδυτικών σχεδίων που έχουν υπαχθεί από το 2007 και μετά.
- Με στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας, για τα Μεγάλα Επενδυτικά Σχέδια το ύψος των οποίων επανέρχεται από τα € 150 εκατ. στα € 50 εκατ., προβλέπεται νομοθετική κύρωση.
- Συστήνεται αυτοτελές τμήμα επιθεώρησης ιδιωτικών επενδύσεων, που υπάγεται απευθείας στον αρμόδιο Υπουργό Ανάπτυξης. Σκοπός της υπηρεσίας αυτής είναι ο διαρκής έλεγχος τήρησης των διαδικασιών που διέπουν τις επιχορηγήσεις επιχειρηματικών σχεδίων και η πάταξη παραβατικών συμπεριφορών. Το γραφείο θα έχει και συμβουλευτικό ρόλο, διότι μέσω των πορισμάτων θα εντοπίζεται κάθε δυσλειτουργία των εφαρμοζόμενων διαδικασιών.

III. Είδη ενισχύσεων

- i) Φορολογική απαλλαγή. Απαλλαγή από 10 έως 12 χρόνια από την καταβολή φόρου εισοδήματος επί των πραγματοποιούμενων προ φόρων κερδών, τα οποία προκύπτουν με βάση τη φορολογική νομοθεσία, από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης. Το ποσό της φορολογικής απαλλαγής συνιστά ισόποσο αφορολόγητο αποθεματικό.
- ii) Επιχορήγηση. Δωρεάν παροχή χρηματικού ποσού από το Δημόσιο για την κάλυψη τμήματος των ενισχυόμενων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου.
- iii) Επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing). Κάλυψη από το Δημόσιο τμήματος των καταβαλλόμενων δόσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που συνάπτεται για την απόκτηση νέου μηχανολογικού και λοιπού εξοπλισμού.

iv) Ευνοϊκά δάνεια μέσω του ETEAN. Χρηματοδότηση του ποσού που προβλέπεται να καλυφθεί με τραπεζικό δανεισμό με δάνεια χαμηλού κόστους, από τις τράπεζες που συνεργάζονται με το ETEAN.

3.3 Το Επενδυτικό πλαίσιο στη Γερμανία²⁸

3.3.1 Ιστορικό

Την 1η Ιουλίου, 1990, με την πτώση του τείχους του Βερολίνου, οι οικονομίες των δύο Γερμανιών –Ανατολικής και Δυτικής- έγιναν ένα. Ήταν η πρώτη φορά στην ιστορία που μια καπιταλιστική και σοσιαλιστική οικονομία είχε γίνει ξαφνικά ένα, και δεν υπήρχαν συγκεκριμένες οδηγίες για το πώς θα μπορούσε να γίνει. Αντί αυτού, υπήρξε μια σειρά από προβλήματα, εκ των οποίων η πιο σοβαρή ήταν η συγκριτικά μικρή παραγωγικότητα της οικονομίας της πρώην Ανατολικής Γερμανίας και τους δεσμούς της με τις υπό κατάρρευση σχεδιαζόμενες οικονομίες της Σοβιετικής Ένωσης και της Ανατολικής Ευρώπης.

Όπως θα ήταν αναμενόμενο, η οικονομία της Ανατολικής Γερμανίας πέρασε σε μια βαθιά και απότομη ύφεση αμέσως μετά την ενοποίηση. Μέσα σε ένα χρόνο μετά την ενοποίηση, ο αριθμός των ανέργων αυξήθηκε πάνω από 3 εκατομμύρια. Η βιομηχανική παραγωγή στην Ανατολική Γερμανία μειώθηκε σε λιγότερο από το μισό της προηγούμενης, και το συνολικό περιφερειακό προϊόν μειώθηκε απότομα μέχρι το 1991. Μια εκτίμηση ήταν ότι το 1991 το σύνολο της παραγωγής της ανατολικής Γερμανίας ανερχόταν σε λιγότερο από 8% από εκείνη της Δυτικής Γερμανίας.

Όσο η Ανατολική Γερμανία έμπαινε σε μια βαθιά ύφεση κατά τη διάρκεια της πρώτης φάσης της ενοποίησης, τόσο η δυτική γερμανική οικονομία εισήλθε σε μια μικρή έκρηξη. Το ΑΕΠ της Δυτικής Γερμανίας αυξήθηκε με ρυθμό 4,6% για το 1990, αντικατοπτρίζοντας τη νέα ζήτηση αγοράς στην Ανατολική Γερμανία.

Η δραματική βελτίωση στα στοιχεία της Δυτικής Γερμανίας προέκυψαν από το άνοιγμα στην Ανατολική Γερμανία μιας μεγάλης νέας αγοράς αποτελούμενης από 16 εκατομμυρίων υποψήφιων εργαζομένων και την ταυτόχρονη ύπαρξη πολλών νέων εργαζομένων από την Ανατολική Γερμανία. Αυτό σήμαινε ότι η Δυτική Γερμανία δεν

²⁸http://www.gtai.de/GTAI/Content/EN/Invest/_SharedDocs/Downloads/GTAI/Brochures/Germany/investment-guide-to-germany-2014-en.pdf

είχε μόνο μια τεράστια νέα αγορά, αλλά και μια αύξηση άνω του 1% του εργατικού δυναμικού της, αιχμηρή αύξηση που προσεγγίζει την αντίληψη του οικονομικού θαύματος. Επίσης, αύξησε το βασικό κεφάλαιό της, διότι οι καταθέσεις της Ανατολικής Γερμανίας τοποθετήθηκαν στις δυτικογερμανικές τράπεζες που είχαν έρθει ανατολικά και επειδή αυτές οι καταθέσεις επέστρεψαν στην κεντρική γερμανική χρηματοοικονομική αγορά της Φρανκφούρτης.

Η Bundesbank άρχισε να ανησυχεί για τα τρία στοιχεία της ξαφνικής έκρηξης: (i) τις ξαφνικές οικονομικές μετατοπίσεις μεταξύ Ανατολής και Δύσης, οι οποίες οδήγησαν σε άλμα της προσφοράς χρήματος, (ii) τα δημοσιονομικά ελλείμματα που προκύπτουν από τις μεγάλες δαπάνες στην Ανατολική Γερμανία, και (iii) τις ενδεχόμενες πληθωριστικές επιπτώσεις μιας υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης στα δυτικά. Η τράπεζα προειδοποίησε ότι τα επιτόκια θα πρέπει να παραμείνουν σε υψηλά επίπεδα για να διατηρήσουν τις αυξήσεις των τιμών υπό έλεγχο. Η τράπεζα αύξησε τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια αισθητά μέχρι το 1991 και το 1992, με το μέσο επιτόκιο των βραχυπρόθεσμων τόκων να φτάνει από 7,1% το 1989, σε 8,5% το 1990, σε 9,2% το 1991, και σε 9,5% το 1992. Η Bundesbank επέτρεψε τη μείωση επιτοκίων που θα άρχιζε να μειώνεται μόλις το 1993 σε 7,3% όταν πίστεψε ότι οι πληθωριστικές πιέσεις θα είχαν περιοριστεί από τις υφεσιακές επιπτώσεις της πιστωτικής στενότητας.

Καθώς οι πολιτικές της Bundesbank εξασφάλισαν περισσότερο έλεγχο, η ανάπτυξη επιβραδύνθηκε στη Δυτική Γερμανία, από 4,2% κατά το πρώτο τρίμηνο του 1991 με 0,8% κατά το τελευταίο τρίμηνο του 1992. Για ολόκληρο το έτος του 1992, ο δυτικογερμανικός ρυθμός ανάπτυξης ήταν 1,5%, με μια πτώση από το ποσοστό 3,7% του 1991 και ακόμη περισσότερο από το ποσοστό 4,6% του 1990. Το ποσοστό ανατολικογερμανικής ανάπτυξης ήταν 6,1% κατά τη διάρκεια του 1992, πολύ χαμηλότερα από το ρυθμό ανάπτυξης των 7 έως 10% που είχε προβλεφθεί αρχικά για την περιοχή. Ο αριθμός των απασχολουμένων στη Δυτική Γερμανία μειώθηκε για πρώτη φορά σε δέκα χρόνια, από 89.000 άτομα.

Η οικονομική δυσπραγία του 1992 συνεχίστηκε και το 1993, έτσι ώστε η οικονομία σημείωσε πράγματι αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης -1,2%. Μέχρι το 1994, ωστόσο, αφού η Bundesbank είχε μειώσει τα βραχυπρόθεσμα επιτόκια για πάνω από ένα χρόνο, η γερμανική ανάπτυξη συνεχίστηκε με ετήσιο ρυθμό περίπου 2,4%, αλλά

η ανεργία μειώθηκε μόνο πολύ αργά, παρά την ανοδική τάση στην ανάπτυξη του ΑΕΠ. Ήταν αναμενόμενο ότι η ισχυρότερη ανάπτυξη θα άρχιζε να μειώνει των αριθμό των ανέργων κατά το 1995 και όταν η Γερμανία θα επέστρεφε πλέον στην μεταπολεμική πορεία της προς την ευημερία. Όμως, η απορρόφηση της Ανατολικής Γερμανίας, και οι μέθοδοι με τις οποίες είχε πραγματοποιηθεί, είχαν ισχυρό αντίκτυπο στην οικονομική της πορεία.

Σήμερα πλέον, η Γερμανία είναι η μεγαλύτερη εθνική οικονομία στην Ευρώπη, η τέταρτη μεγαλύτερη με βάση την ονομαστική αύξηση του ΑΕΠ στον κόσμο, και το πέμπτο βάση του ΑΕΠ το 2008. Η Γερμανία είναι η τρίτη μεγαλύτερη εξαγωγέας στον κόσμο, με 1.516 δισ. αμερικανικά δολάρια να έχουν εξαχθεί το 2012 (οι χώρες της Ευρωζώνης περιλαμβάνονται). Οι εξαγωγές αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ένα τρίτο της εθνικής παραγωγής. Το 2013, η Γερμανία κατέγραψε το υψηλότερο εμπορικό πλεόνασμα στον κόσμο που αξίζει 260 δισ. δολαρίων. Αυτό έκανε η Γερμανία ο μεγαλύτερος εξαγωγέας κεφαλαίου στον κόσμο. Η Γερμανία είναι η μόνη μεγάλη οικονομία στην Ευρώπη, με ένα σταθερό τριπλό Α (AAA) πιστοληπτική ικανότητα.

3.3.2 Επενδυτικά Κίνητρα

Η Γερμανία προσφέρει πολλά κίνητρα για όλους τους επενδυτές, ανεξάρτητα από το αν είναι από τη Γερμανία ή όχι. Υπάρχουν μια σειρά από προγράμματα-κίνητρα που είναι διαθέσιμα και τα οποία μπορούν να ομαδοποιηθούν σε δύο συνολικά πακέτα: (I) το πακέτο επενδυτικών κινήτρων που περιλαμβάνει διάφορα μέτρα και προγράμματα για την επιστροφή του κόστους των επενδύσεων και (II) το πακέτο κινήτρων που περιέχουν επιχειρησιακά προγράμματα για την επιδότηση του κόστους τη στιγμή που η βάσει τόπου (location-based) επένδυση έχει υλοποιηθεί.

I. Το πακέτο κινήτρων Επενδύσεων

➤ Προγράμματα-κίνητρα βάση χρηματοδότησης

i) Χρηματοδοτούμενα Κίνητρα για επενδύσεις.

Η εγκατάσταση μονάδας παραγωγής ή η υπηρεσία της ανάπτυξης τοποθεσίας υποστηρίζεται από την παροχή επενδυτικών κινήτρων-προγράμματα παρέχοντας στήριξη με τη μορφή επιχορηγήσεων σε μετρητά. Η κατανομή των επιχορηγήσεων αυτών κατευθύνεται από ένα σημαντικό πρόγραμμα: Gemeinschaftsaufgabe

“Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur” (GRW). Η GRW είναι ένα εθνικό πρόγραμμα κινήτρων που διευθύνει την κατανομή των άμεσων ενισχύσεων για επενδύσεις έργα σε όλη τη Γερμανία σε καθορισμένες περιοχές.

➤ Προγράμματα Δημοσίων Δανείων

i) Δάνεια με μειωμένους τόκους.

Η KfW Bankengruppe είναι η τράπεζα ανάπτυξης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας. Η KfW προσφέρει ευρύ φάσμα των χρηματοδοτικών μέσων, συμπεριλαμβανομένων των δανείων, προϊόντα ενδιάμεσης χρηματοδότησης, και κεφάλαια ισότητας, όλα παρασκευασμένα για τους επενδυτές με τη μορφή των διάφορων προγραμμάτων. Το πιο σημαντικό προϊόν της KfW για την χρηματοδότηση των επενδυτικών σχεδίων είναι το KfW Δάνειο του Επιχειρηματία (Unternehmerkredit). Για τα προγράμματα της KfW η αίτηση αποστέλλεται μέσω της τράπεζας της εταιρείας.

ii) Προγράμματα Τραπεζικών Δανείων για την Κρατική Ανάπτυξη.

Εκτός από την KfW, κάθε ομοσπονδιακό κράτος έχει, επίσης, την δική του τράπεζα ανάπτυξης για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων για έργα στην αντίστοιχη περιφέρεια. Οι τράπεζες ανάπτυξης προσφέρουν επίσης προγράμματα δανείου με ελκυστικές περιόδους χάριτος. Δάνεια με μειωμένους τόκους μπορεί να συνιστούν επιδότηση και συνήθως μπορούν να συνδυαστούν με άλλα δημόσια χρηματοδότηση όπως, για παράδειγμα, επιδοτήσεις από την υποστήριξη GRW. Ωστόσο, η αντίστοιχη αξία της επιδότησης των δανείων από την τράπεζα ανάπτυξης θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη, κατά τον υπολογισμό του μέγιστου επιπέδου της δημόσιας χρηματοδοτικής στήριξης για επενδυτικά σχέδια.

II. Το πακέτο κινήτρων που περιέχουν επιχειρησιακά προγράμματα

i) Δημόσιες Εγγυήσεις.

Νέες εταιρείες αντιμετωπίζουν συχνά δυσκολίες για την χρηματοδότηση μέσω των αγορών κεφαλαίου, καθώς τα απαιτούμενα δάνεια συχνά δεν μπορούν να εξασφαλιστούν σε έναν επαρκή βαθμό. Σε αυτές τις περιπτώσεις (με οικονομικά κατάλληλα έργα), οι «δημόσιες εγγυήσεις» μπορούν να αντικαταστήσουν ή να συμπληρώσουν οποιαδήποτε έλλειψη σε τίτλους.

Υπάρχουν διάφορα είδη προγραμμάτων εγγύησης του δημοσίου προς υποστήριξη διαφορετικών τύπων των επενδυτικών σχεδίων στην Γερμανία. Το πρόγραμμα εγγυήσεων εξαρτάται από την απαιτούμενη ποσότητα, το μέγεθος της επιχείρησης, και την περιοχή των επενδύσεων. Οι κρατικές εγγυήσεις που χορηγούνται από το εκάστοτε ομοσπονδιακό κράτος (πρόκειται για «κρατικές εγγυήσεις» με μέγιστο όγκο τραπεζικής εγγύησης ύψους 10 εκατ. ευρώ). Για τα έργα στην Ανατολική Γερμανία, οι εγγυήσεις μπορούν να απονέμονται από το ομοσπονδιακό κράτος (μαζί με την ομοσπονδιακή κυβέρνηση) με αρχικό όγκο εγγύησης που να αρχίζει από τα 10 εκατ. ευρώ. Εν γένει, μέχρι το 80% της συνολικής αξίας του δανείου είναι εγγυημένο.

ii) Κίνητρα που σχετίζονται με την Εργασία.

Τα κίνητρα που σχετίζονται με την εργασία παίζουν σημαντικό ρόλο στην μείωση των λειτουργικών δαπανών που προκύπτουν από νέες επιχειρήσεις. Η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Εργασίας της Γερμανίας (Bundesagentur für Arbeit) και τα γερμανικά κρατίδια προσφέρουν μια σειρά από κίνητρα εργασίας που σχετίζονται με τα προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί για να ταιριάζει με εταιρικές ανάγκες, όταν χρειάζεται οικοδόμηση ενός εργατικού δυναμικού. Μπορούν να χωριστούν σε τέσσερις κατηγορίες:

- Υποστήριξη στην πρόσληψη
- Προ-πρόσληψης εκπαίδευση
- Επιδοτήσεις μισθών
- Επί τόπου εκπαίδευση

Τα κίνητρα που σχετίζονται με την εργασία είναι διαθέσιμα σε όλη την Γερμανία ανεξάρτητα από παράγοντες, όπως το εταιρικό μέγεθος, τον κλάδο και την τοποθεσία του επενδυτικού σχεδίου. Προγράμματα μπορούν να πραγματοποιούνται και να ρυθμίζονται από το τοπικό κέντρο εργασίας σύμφωνα με τις ανάγκες των επενδυτών.

iii) Κίνητρα Έργων Έρευνας και Ανάπτυξης.

Έργα έρευνας και ανάπτυξης (E & A) στη Γερμανία μπορούν να βασιστούν σε πολλές μορφές οικονομικής στήριξης. Υπάρχουν πολλά προγράμματα που αποβλέπουν στη χορήγηση επιδοτήσεων E & A, δάνεια με μειωμένο επιτόκιο, καθώς και ειδικά προγράμματα εταιρικής σχέσης.

Πολλά από τα προγράμματα που διατίθενται από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση, αλλά τα ομόσπονδα κράτη, επίσης, προσφέρουν ειδικά προγράμματα E & A. Προγράμματα/κίνητρα για E & A παρέχουν σε γενικές γραμμές τα χρήματα για τις δαπάνες του προσωπικού του έργου E & A. Λοιπές δαπάνες για τα μέσα και τον εξοπλισμό μπορεί επίσης να είναι επιλέξιμες εφόσον δικαιολογούνται σαφώς από τη σχετική E & A του έργου.

iv) Στρατηγική Υψηλής Τεχνολογίας (High-Tech) της Γερμανίας.

Όλα τα ερευνητικά προγράμματα που χρηματοδοτούνται από την Γερμανική ομοσπονδιακή κυβέρνηση έχουν συγκεντρωθεί στο πλαίσιο της ομοσπονδιακής στρατηγικής High-Tech. Η στρατηγική High –Tech καθορίζει τις πρωτοπόρες αγορές και τις προτεραιότητες, καθώς και τις βασικές τεχνολογίες με υψηλή εξάρτηση από συνεχιζόμενη υψηλής τεχνολογίας έρευνα και ανάπτυξη. Κάθε περιοχή αποτελείται από έναν αριθμό διαφορετικών προγραμμάτων E & A. Η υποστήριξη των σχεδίων παρέχεται με τη μορφή επιχορηγήσεων σε μετρητά.

Το ύψος της ενίσχυσης μπορεί να ανέλθει σε 50% του διαθέσιμου κόστους του έργου. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (MME) να επωφεληθούν από την υψηλότερου επιπέδου στήριξη. Η συνεργασία μεταξύ των εταιρών του έργου, ιδίως μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών ιδρυμάτων, απαιτείται συνήθως. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση προκηρύσσει περιοδικά την υποβολή προτάσεων για έργα E & A που ακολουθείται από ένα διαγωνισμό για τις καλύτερες ιδέες του έργου.

v) Υποστήριξη Ανοικτής Τεχνολογίας.

Επιπλέον, μια σειρά από εθνικά προγράμματα με καμιά συγκεκριμένη τεχνολογική κατεύθυνση υπάρχει επίσης. Εφαρμογή για την παροχή κινήτρων που διατίθενται στο πλαίσιο των προγραμμάτων αυτών είναι δυνατή ανά πάσα στιγμή, χωρίς καμιά προηγούμενη πρόσκληση για υποβολή προτάσεων ή προθεσμίες υποβολής αιτήσεων, με το Κεντρικό Πρόγραμμα Καινοτομίας για τις Μικρού Μεγέθους Επιχειρήσεις (MME) να είναι το πιο εξέχον.

vi) Υποστήριξη σε E & A στο ομοσπονδιακό επίπεδο κράτους.

Πέραν των προγραμμάτων που παρέχονται από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση, τα επιμέρους ομόσπονδα κρατίδια έχουν επίσης τα δικά τους προγράμματα στήριξης της E & A. Πρόκειται κυρίως για εκείνα που απευθύνονται σε ΜΜΕ και συνήθως ανοικτής τεχνολογίας. Ωστόσο, ορισμένα ομοσπονδιακά κράτη επικεντρώνονται σε συγκεκριμένους τεχνολογικούς τομείς. Το επίπεδο της υποστήριξης ποικίλλει από πρόγραμμα σε πρόγραμμα και εξαρτάται κυρίως από τη φύση του έργου E & A. Τα σχέδια συνεργασίας με άλλους εταίρους E & A δεν είναι πάντα υποχρεωτική.

vii) Δημοσιονομικά Κίνητρα.

Η Γερμανία προσφέρει ένα ανταγωνιστικό σύστημα για τη φορολογία των επιχειρήσεων. Η μέση φορολογική επιβάρυνση για τις εταιρείες είναι μικρότερη από 30%. Σε ορισμένες περιοχές της Γερμανίας, λόγω του σε τοπικό επίπεδο κυμαινόμενο επιτόκιο του φόρου επιτηδεύματος, είναι κάτω των 23%. Αυτό σημαίνει ότι η εταιρική φορολόγηση στη Γερμανία είναι σαφώς ανταγωνιστική σε σύγκριση με άλλα κορυφαία βιομηχανικά κράτη. Επί τη βάση των διαφορετικών διεθνών συμφωνιών διπλής φορολογίας, είναι δυνατόν να αποφευχθεί η διπλή φορολόγηση των κερδών που πραγματοποιούνται στη Γερμανία από διεθνείς επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται.

3.3.3 Πίνακες εισροών-εκροών των ΑΞΕ για την Γερμανία²⁹

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από το διαδίκτυο είναι μέχρι το έτος 2012 σε εκατ. δολάρια. Στους παρακάτω πίνακες παρατηρούνται τα τελευταία οικονομικά στοιχεία για τις εισροές-εκροές των ΑΞΕ στη Γερμανία τα τελευταία χρόνια.

Πίνακας για τις εισροές των ΑΞΕ στην Γερμανία κατά την περίοδο 2008-2012 (εκατ. σε δολ.)

2008	8,1
2009	22,5
2010	57,4
2011	49,0
2012	6,6

Source: OECD International direct investment database, IMF. OECD/DAF- INVESTMENT DIVISION

²⁹ <http://www.oecd.org/daf/inv/FDI%20in%20figures.pdf>

Πίνακας για τις εκροές των ΑΞΕ στην Γερμανία κατά την περίοδο 2008-2012 (εκατ. σε δολ.)

2008	72,6
2009	69,6
2010	121,5
2011	52,2
2012	66,8

Source: OECD International direct investment database, IMF. OECD/DAF- INVESTMENT DIVISION

3.4 Το Επενδυτικό πλαίσιο στην Αργεντινή³⁰

3.4.1 Ιστορικό

Η μεγάλη ύφεση της Αργεντινής του 1998-2002 ήταν μια σημαντική οικονομική κρίση που ξεκίνησε το τρίτο τρίμηνο του 1998 και διήρκεσε μέχρι το δεύτερο τρίμηνο του 2002. Σχεδόν αμέσως ακολούθησε τη μεγάλη ύφεση του 1974-1990, μετά από μια σύντομη περίοδο οικονομικής ανάπτυξης.

Η οικονομική δυσπραγία, η οποία ξεκίνησε λόγω των οικονομικών κρίσεων της Ρωσίας και της Βραζιλίας και επιδεινώθηκαν μετά την έκρηξη της φούσκας dot-com, προκάλεσε εκτεταμένη ανεργία, ταραχές, πτώση της κυβέρνησης, μια προεπιλογή (default) του εξωτερικού χρέους της χώρας, την άνοδο των εναλλακτικών νομισμάτων και τέλος, την σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία του πέσο με το δολάριο ΗΠΑ. Η οικονομία συρρικνώθηκε κατά 28%. Πάνω από το 50% των Αργεντινών ήταν φτωχοί και οι άποροι ανήλθαν 25%. Επτά από τα δέκα παιδιά της Αργεντινής ήταν φτωχοί.

Έως το 2002 η αύξηση του ΑΕΠ είχε επιστρέψει, προς έκπληξη των οικονομολόγων και των επιχειρηματικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, και η οικονομία άρχισε να αναπτύσσεται κατά μέσο όρο 9% ετησίως. Το 2005, το ΑΕΠ της Αργεντινής υπερέβη το επίπεδο πριν από την κρίση. Από το 2013, η προεπιλογή δεν είχε επιλυθεί πλήρως, παρόλο που η κυβέρνηση είχε επιστρέψει τα δάνεια του ΔΝΤ στο ακέραιο. Ο πρόεδρος Duhalde σταθεροποίησε τελικά την κατάσταση σε κάποιο

³⁰ <http://embassyofargentina.us/embassyofargentina.us/files/argentinainvestmentincentives.pdf>

βαθμό, και κάλεσε εκλογές. Στις 25 Μαΐου 2003, ο Néstor Kirchner ανέλαβε τα καθήκοντά του ως νέος πρόεδρος. Kirchner κράτησε τον υπουργό Οικονομίας, επί Duhalde, Roberto Lavagna, στη θέση του. Ο Lavagna, ένας σεβαστός οικονομολόγος με κεντρικές απόψεις, έδειξε σημαντική ικανότητα στη διαχείριση της κρίσης, με τη βοήθεια απρόσμενων μέτρων.

Οι οικονομικές προοπτικές ήταν εντελώς διαφορετικές από εκείνη της δεκαετίας του 1990. Το υποτιμημένο πέσο της Αργεντινής κατέστησε τις εξαγωγές φθηνές και ανταγωνιστικές προς το εξωτερικό και αποθαρρύνθηκαν οι εισαγωγές. Επιπλέον, η υψηλή τιμή της σόγιας στη διεθνή αγορά παρήγαγε τεράστια ποσά σε ξένο νόμισμα (με την Κίνα να αποτελεί τον μεγαλύτερο αγοραστή των προϊόντων σόγιας της Αργεντινής).

Η κυβέρνηση ενθάρρυνε την υποκατάσταση των εισαγωγών και την πρόσβαση στις πιστώσεις για τις επιχειρήσεις, οργάνωσαν ένα επιθετικό σχέδιο για τη βελτίωση της είσπραξης των φόρων, και διέθεσε μεγάλα χρηματικά ποσά για την κοινωνική πρόνοια, ελέγχοντας παράλληλα τις δαπάνες σε άλλους τομείς.

Το πέσο αυξήθηκε αργά, φθάνοντας σε ποσοστό 3:1 με το δολάριο. Γεωργικές εξαγωγές αυξήθηκαν και ο τουρισμός επέστρεψε.

Το τεράστιο εμπορικό πλεόνασμα προκάλεσε τελικά μια τέτοια εισροή δολαρίων που η κυβέρνηση αναγκάστηκε να παρέμβει για να κρατήσει το πέσο από το να αυξηθεί περαιτέρω, επειδή θα γκρέμιζε το σύστημα είσπραξης των φόρων (σε μεγάλο βαθμό με βάση τους φόρους εισαγωγής και δικαιώματα) και θα αποθάρρυνε την περαιτέρω επαναβιομηχάνιση. Η κεντρική τράπεζα ξεκίνησε την ανοικοδόμηση των αποθεμάτων δολαρίων.

Μέχρι τον Δεκέμβριο του 2005, τα συναλλαγματικά αποθέματα είχαν φθάσει 28 δισ. δολάρια ΗΠΑ (που μειώθηκαν αργότερα από την καταβολή του πλήρους χρέους προς το ΔΝΤ, τον Ιανουάριο του 2006). Το μειονέκτημα αυτής της στρατηγικής με τη συσσώρευση των συναλλαγματικών διαθεσίμων είναι ότι τα δολάρια που έπρεπε να αγοραστούν με πρόσφατα εκδοθέντα πέσος, με το ρίσκο του πληθωρισμού. Η κεντρική τράπεζα εξυγίανε τις αγορές της μέσω της πώλησης Γραμματίων. Με τον τρόπο αυτό η συναλλαγματική ισοτιμία σταθεροποιήθηκε κοντά στο 3:1. Το ζήτημα του συναλλάγματος ήταν περίπλοκο από δύο αμοιβαίως

αντίθετους παράγοντες: (i) μια απότομη αύξηση των εισαγωγών από το 2004 (η οποία έθεσε τη ζήτηση για δολάρια), καθώς και (ii) η επιστροφή των ξένων επενδύσεων (που έφερε φρέσκο νόμισμα από το εξωτερικό), μετά την επιτυχή αναδιάρθρωση του εξωτερικού χρέους. Η κυβέρνηση δημιούργησε ελέγχους και περιορισμούς που αποσκοπούν στη διατήρηση των βραχυπρόθεσμων κερδοσκοπικών επενδύσεων από αποσταθεροποιητικές χρηματοπιστωτικές αγορές.

Η ανάκαμψη της Αργεντινής υπέστη ένα μικρό πλήγμα το 2004, όταν η αύξηση της βιομηχανικής ζήτησης προκάλεσε μια βραχύβια ενεργειακή κρίση. Η Αργεντινή κατάφερε να επιστρέψει στην ανάπτυξη, το ΑΕΠ αυξήθηκε 8,8% το 2003, 9,0% το 2004, 9,2% το 2005, 8,5% το 2006 και 8,7% το 2007. Αν και οι μισθοί κατά μέσο όρο ετήσια παρουσίασαν αύξηση 17% 2002-2008 (άλμα 25% σε ετήσια βάση τον Μάιο του 2008), ο πληθωρισμός στην ουσία εξάλειψε τις αυξήσεις, 12,5% το 2005, 10% το 2006, σχεδόν 15% το 2007 και πάνω από 20% κατά τη διάρκεια του 2008. Η κυβέρνηση που δεχόταν κατηγορίες για χειραγώγηση στατιστικών του πληθωρισμού είχε ως αποτέλεσμα, για παράδειγμα, το περιοδικό *The Economist* να απευθύνονται σε ιδιωτικές πηγές αντί σε αυτήν. Αυτό ώθησε την κυβέρνηση να αυξήσει τις εξαγωγές των τιμολογίων και να πιέσει τους λιανοπωλητές σε ένα πάγωμα των τιμών, το ένα μετά το άλλο, σε μια προσπάθεια να σταθεροποιηθούν οι τιμές, μέχρι στιγμής εμφανίζοντας ελάχιστη επίδραση.

Ενώ η ανεργία έχει μειωθεί σημαντικά (κυμάνθηκε γύρω στο 8,5% μετά το 2006), η Αργεντινή έχει καταφέρει μέχρι στιγμής να πετύχει μια δίκαιη κατανομή του εισοδήματος (το πλουσιότερο 10% του πληθυσμού λαμβάνει 31 φορές περισσότερο εισόδημα από το φτωχότερο 10%). Αυτό το επίπεδο της ανισότητας συγκρίνεται ευνοϊκά με τα επίπεδα στο μεγαλύτερο μέρος της Λατινικής Αμερικής.

3.4.2 Επενδυτικά Κίνητρα

Πολλά προγράμματα κινήτρων της Αργεντινής έχουν σχεδιαστεί για να διευκολύνουν τις εγχώριες και τις ξένες επενδύσεις στην τοπική αγορά. Τα προγράμματα αυτά εφαρμόζονται από τις εθνικές, επαρχιακές και δημοτικές αρχές, και περιλαμβάνουν οριζόντια και τομεακά κίνητρα, καθώς και κίνητρα για την ενθάρρυνση προς την επανεγκατάσταση, την καινοτομία, την τεχνολογική ανάπτυξη, την απασχόληση, τη χρηματοδότηση των επενδύσεων και κίνητρα υπέρ της κίνησης

των εξαγωγών. Τα χαρακτηριστικά και τα οφέλη των προγραμμάτων σε εφαρμογή περιγράφονται παρακάτω:

I. Επενδυτικά κίνητρα για τα κεφαλαιουχικά αγαθά και τις υποδομές

- Κίνητρα για επενδύσεις σε κεφαλαιουχικά αγαθά και υποδομές οι οποίες καθιερώνουν την επιταχυνόμενη απόσβεση για σκοπούς φόρου εισοδήματος ή/και την έγκαιρη επιστροφή του ΦΠΑ. Το επίδομα αυτό χορηγείται μέσω των προσφορών που εκδίδονται σε τακτά χρονικά διαστήματα.
- Μείωση των εισαγωγικών δασμών επί των κεφαλαιουχικών αγαθών. Ένας επιπλέον-MERCOSUR εισαγωγικός δασμός 2%, 10% και 14% (ανάλογα με την περίπτωση) έχει καθοριστεί για την εισαγωγή των νέων κεφαλαιουχικών αγαθών των οποίων η δασμολογική κατάταξη («θέση») στην Κοινή Ονοματολογία MERCOSUR (NCM για ακρωνύμιο στα ισπανικά) περιλαμβάνονται στο διάταγμα αριθ. 1026/2012. Τα αγαθά αυτά απαλλάσσονται επίσης από «στατιστικά τέλη». Απευθύνεται στους εισαγωγείς των νέων κεφαλαιουχικών αγαθών.
- Κίνητρα για την εθνική παραγωγή κεφαλαιουχικών αγαθών, πληροφορικής, τηλεπικοινωνιών και γεωργικών μηχανημάτων. Σχεδιασμένο για να ενθαρρύνει τις εγχώριες επενδύσεις και την παραγωγή κεφαλαιουχικών αγαθών, πληροφορικής, τηλεπικοινωνιών και αγροτικά μηχανήματα, αυτό το πρόγραμμα κινήτρων παρέχει στους τοπικούς κατασκευαστές επιστροφή φόρου ίση με το 14% της αξίας των αγαθών που παράγονται. Η επιστροφή γίνεται με τη μορφή έκπτωσης φόρου που μπορούν να εφαρμοστούν εις βάρος του ΦΠΑ, Φόρου Εισοδήματος, Ε.Φ.Κ. και Ελάχιστες Τεκμηριωμένες Πληρωμές φόρου εισοδήματος. Απευθύνεται στους κατασκευαστές των κεφαλαιουχικών αγαθών, πληροφορικής, τηλεπικοινωνιών και γεωργικών μηχανημάτων.
- Μείωση Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ). Ένα μειωμένο συντελεστή ΦΠΑ από 10,5% (σε σύγκριση με σταθερό πρότυπο του 21%) επιβάλλεται κατά την αγορά και την εισαγωγή των τελικών κεφαλαιουχικών αγαθών και προϊόντα και εξαρτήματα πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών. Το πρόσθετο ΦΠΑ που εισπράττεται κατά την εισαγωγή προσωπικών ακινήτων έχει επίσης μειωθεί, στο ήμισυ του εισπραττόμενου ποσοστού που συνήθως εφαρμόζεται.

- Εισαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών προς μεγάλα επενδυτικά σχέδια. Αυτό το πρόγραμμα επιτρέπει στις επενδυτικές δαπάνες να αντισταθμιστούν από τη μείωση των δασμών στο μηδέν για εισαγόμενα κεφαλαιουχικά αγαθά που συνθέτουν μια ολοκληρωμένη και ανεξάρτητη γραμμή παραγωγής. Το πρόγραμμα προβλέπει επίσης την αντικατάσταση τμημάτων που πρόκειται να εισαχθούν μέχρι ποσοστού 5% FOB της γραμμής παραγωγής. Δεδομένου ότι πολλά στοιχεία, εκτός από τα προϊόντα του κεφαλαίου περιλαμβάνουν μια γραμμή παραγωγής (στοιχεία που υπόκεινται σε δασμούς, όπως συμβαίνει με τις αντλίες και μηχανολογικό εξοπλισμό, μεταξύ άλλων), η εξοικονόμηση που αντιπροσωπεύεται από τις δασμολογικές μειώσεις θα πρέπει να σταθμίζονται σε σχέση με άλλα καθήκοντα και την αποστολή ανταλλακτικών της ίδιας, τα οποία θα υπάγονταν διαφορετικά σε δασμούς. Προσφέρεται στους εισαγωγείς των κεφαλαιουχικών αγαθών για μεγάλα επενδυτικά σχέδια.
- Προσωρινή εισαγωγή κεφαλαιουχικών αγαθών.
Το κίνητρο αυτό έχει σχεδιαστεί για να ωφελήσει την προσωρινή εισαγωγή, δηλαδή, όλα τα εμπορεύματα που εισάγονται και τους επιτρέπεται να παραμείνουν για ένα συγκεκριμένο σκοπό και εντός ορισμένου χρόνου στο τελωνειακό έδαφος, με την επιφύλαξη από τη στιγμή της απελευθέρωσής της μέχρι την υποχρέωση επανεξαγωγής για κατανάλωση, πριν τη λήξη της θητείας. Ανάλογα με τα λειτουργικά χαρακτηριστικά της εταιρείας, μπορεί να είναι απαραίτητο να έχουμε τα κεφαλαιουχικά αγαθά που διατίθενται για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και στη συνέχεια να επιστρέψουν στο εξωτερικό. Αυτό το προσωρινό σύστημα εισαγωγής επιτρέπει στα κεφαλαιουχικά αγαθά να εισέλθουν στη χώρα χωρίς να υπόκεινται σε εισαγωγικούς δασμούς και να παραμείνουν σε αυτήν για μια μέγιστη περίοδο τριών ετών. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί για επιπλέον θητεία με την προϋπόθεση ότι δεν υπερβαίνουν το αρχικό χρονικό όριο. Επιτρέπεται στους φορείς εκμετάλλευσης, εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Εξαγωγέων και Εισαγωγέων.
- Οι εισαγωγές πλήρων και αυτόνομων χρησιμοποιούμενων γραμμών παραγωγής.
Εξοπλισμός και κεφαλαιουχικά αγαθά μπορούν να αγοραστούν στο εξωτερικό, εφόσον αποτελούν μέρος μιας ολοκληρωμένης και αυτόνομης

γραμμής παραγωγής της επενδυτικής διαδικασίας για τη βιομηχανική παραγωγή των ενσώματων παγίων. Οι εισαγωγές αυτές εξαιρούνται από στατιστικά τέλη και την επαλήθευση τελικής χρήσης (tasa de comprobación de Destino). Ο εφαρμοστέος εκτός ζώνης εισαγωγικός δασμός είναι 0%. Απευθύνεται στις εγχώριες και ξένες εταιρείες που εδρεύουν στη χώρα που παράγουν ενσώματα περιουσιακά στοιχεία, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ή/και εταιρείες που προσφέρουν συμβόλαια μίσθωσης κεφαλαίου.

II. Κίνητρα βάσει συγκεκριμένου τομέα

- Προώθηση των βιομηχανιών αυτοκινήτων και ανταλλακτικών αυτοκινήτων.
- Προαγωγή της βιομηχανίας λογισμικού.
- Προώθηση της ανώτερης ανάπτυξης της βιοτεχνολογίας και της παραγωγής.
- Προώθηση των βιοκαυσίμων.
- Προώθηση της βιομηχανίας μοτοσικλέτας και ανταλλακτικών μοτοσικλέτας.
- Προώθηση της εξορυκτικής βιομηχανίας.
- Δασοκομία.
- Προώθηση της έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων.
- Δημόσια έργα υποδομής.
- Προώθηση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- Προώθηση της οπτικοακουστικής βιομηχανίας.

III. Κίνητρα με βάση την τοποθεσία

- Επαρχιακά κίνητρα: Οι περισσότερες επαρχίες της Αργεντινής προσφέρουν ειδικά κίνητρα για την προώθηση των παραγωγικών επενδύσεων στην επικράτειά τους.
- Ζώνες Ελεύθερου Εμπορίου: Η Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (ΖΕΣ) είναι μια περιοχή όπου τα αγαθά δεν υπόκεινται στους συνήθεις τελωνειακούς ελέγχους και όπου δεν υπάρχουν δασμούς ή φόρους που επιβάλλονται για τα εμπορεύματα που «μπήκαν» (εισαγωγή) και «άφησαν» (εξαγωγή) τη χώρα, εκτός από οποιαδήποτε άλλη ισχύουσα αμοιβή υπηρεσιών ή το ποσοστό που μπορεί να δημιουργηθεί. Ο σκοπός της ΖΕΣ είναι να προωθήσει το εμπόριο

και τον εξαγωγικό προσανατολισμό βιομηχανιών μειώνοντας το κόστος και τις διοικητικές διαδικασίες πέρα από την παροχή φορολογικών κινήτρων.

IV. Κίνητρα για την καινοτομία και την τεχνολογική ανάπτυξη

- Ταμείο Τεχνολογίας της Αργεντινής (FONTAR): Η FONTAR υποστηρίζει σχέδια με στόχο τη βελτίωση της παραγωγικότητας του ιδιωτικού τομέα μέσω της τεχνολογικής καινοτομίας. Υπάρχει ένας αριθμός χρηματοδοτικών μέσων που υλοποιούνται μέσω των δημόσιων προσκλήσεων υποβολής προσφορών ή ανοικτές παρατηρήσεις (δεν υπάρχει προθεσμία).
- Ταμείο Λογισμικού Εμπιστευτικότητας για τη Βιομηχανία (FONSOFT): Καταπιστευματοδόχος-ταμείο που δημιουργήθηκε μετά από το πέρασμα του νόμου για την προώθηση λογισμικού (Νόμος αρ. 25922).
- Ταμείο Επιστημονικής και Τεχνολογικής Έρευνας (FONCYT): Το ταμείο στηρίζει ερευνητικά έργα που αποσκοπούν στη δημιουργία νέων επιστημονικών και τεχνολογικών γνώσεων. Το ταμείο διαθέτει διάφορα μέσα προώθησης και χρηματοδότησης που χορηγούνται μέσω δημόσιων διαγωνισμών.
- Τομεακό Ταμείο Αργεντινής (FONASERC): Η FONASERC στηρίζει έργα και δραστηριότητες που αποσκοπούν στην ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας σε πιθανές περιοχές με μεγάλο αντίκτυπο και την οριστική μεταφορά του παραγωγικού τομέα.
- Ομοσπονδιακό Συμβούλιο Επιστήμης και Τεχνολογίας (COFECYT): Το Συμβούλιο προωθεί την αρμονική ανάπτυξη των τεχνολογικών, καινοτόμων και επιστημονικών δραστηριοτήτων σε όλη τη χώρα.
- Προώθηση και ενθάρρυνση της τεχνολογικής καινοτομίας (Νόμος αρ. 23877): Το πρόγραμμα στοχεύει στη βελτίωση της παραγωγικής και εμπορικής δραστηριότητας με την προώθηση και την ενθάρρυνση της έρευνας και της ανάπτυξης, τη μεταφορά τεχνολογίας, την τεχνική βοήθεια και άλλες καινοτόμες επιχειρήσεις, δίνοντας μια ιεραρχία στην κοινωνία για τα καθήκοντα που ασκούνται από τους επιστήμονες, τεχνολόγους και καινοτόμους επιχειρηματίες.

V. Κίνητρα προς απασχόληση

- Νέα προγράμματα παροχής κινήτρων πρόσληψης.
- Προγράμματα κατάρτισης για εργαζομένους.

VI. Η χρηματοδότηση επενδύσεων

- Πιστωτικές γραμμές από την Εθνική Τράπεζα της Αργεντινής (BNA): Η BNA παρέχει πιστωτικές γραμμές στις επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των δανείων για κεφάλαια κίνησης και επενδύσεις (για την κάλυψη κόστους παραγωγής και πωλήσεων), χρηματοδότηση για τους εισαγωγείς, χρηματοδότηση πριν από την εξαγωγή και τη χρηματοδότηση εξαγωγών, καθώς και δάνεια για να καλύψει τις δαπάνες που σχετίζονται με τη συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις. Διαθέτει, επίσης, χρηματοδοτική μίσθωση και υπηρεσίες factoring.
- Διακοσαετές πρόγραμμα για την παραγωγική χρηματοδότηση: Ένα πρόγραμμα πιστωτικής διευκόλυνσης ύψους 16 δισ. δολαρίων Αργεντινής που έχει ως στόχο να παρέχει όλα τα είδη των εταιρικών χρηματοδοτήσεων για παραγωγικές επενδύσεις σε κάθε τομέα.
- Πιστωτικές γραμμές από την Τράπεζα Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου (BICE): Η BICE προσφέρει μια σειρά από γραμμές χρηματοδότησης τόσο σε πέσος όσο και δολάρια ΗΠΑ.
- Πιστωτικές γραμμές από το Ομοσπονδιακό Συμβούλιο Επενδύσεων (CFI): Το CFI τρέχει μια σειρά από προγράμματα χρηματοδοτικής βοήθειας για τις πολύ μικρές, μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις, προκειμένου να προωθηθεί η ανάπτυξη των διαφόρων παραγωγικών περιοχών της Αργεντινής και τις 23 επαρχίες.
- Επιδοτούμενα επιτόκια για δάνεια προς πολύ μικρές, μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (MiSMEs): Η εθνική κυβέρνηση έχει εγκαταστήσει αυτό το πρόγραμμα για να διευκολύνει την πρόσβαση MiSMEs σε δάνεια και για να καλύπτουν μέρος των οικονομικών δαπανών που συνδέονται με τραπεζικά δάνεια.
- Εθνικό Ταμείο Ανάπτυξης για MiSMEs (FONAPyME): Η FONAPyME καταβάλλει εισφορές κεφαλαίου και παρέχει χρηματοδότηση για τις πολύ

μικρές, μικρές και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις, έτσι ώστε να μπορούν να αναπτύξουν έργα που εστιάζουν στην εγχώρια αγορά με έμφαση στην υποκατάσταση των εισαγωγών, την παραγωγή προστιθέμενης αξίας, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης.

- Διακοσαετές εθνικό πρόγραμμα για την ανάπτυξη βιομηχανικών πάρκων: Αυτό το εθνικό πρόγραμμα επιδιώκει να παρέχει χρηματοδότηση σε όλες τις εγκατεστημένες ΜΜΕ ή για όσες ενδιαφέρονται για την έναρξη εργασιών σε δημόσια βιομηχανικά πάρκα.
- FINPYME: FINPYME αποτελείται από επτά προγράμματα που παρέχουν υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας.
- Garantizar SGR: Η Garantizar SGR είναι μια αμοιβαία κοινωνία εγγύησης (MGS), η οποία ενεργεί ως μεσάζων για λογαριασμό των ΜΜΕ για να διευκολύνει την πρόσβασή τους σε πιστώσεις για την παροχή εγγυήσεων προς τις διάφορες τράπεζες που χορηγούν δάνεια και τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Σε αντίθεση με τις γραμμές τραπεζικών πιστώσεων, ο ιδιοκτήτης του έργου δεν είναι απαραίτητο να εξασφαλίσει το δάνειο μέσω υποθήκης. Τόκος ασφάλειας επί της προσωπικής περιουσίας είναι επαρκής.
- Nación Fideicomisos: Αυτό είναι ένα πρόγραμμα που προσφέρει εξειδικευμένα καταπιστεύματα για κάθε τύπο επιχείρησης, προσαρμοσμένη στις ανάγκες ενός συγκεκριμένου έργου. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει οικονομικά, διοικητικά και εγγυητικά καταπιστεύματα. Τα πλεονεκτήματα βρίσκονται στις δυνατότητες για την απόκτηση συνεργιών μέσω άλλων εταιρειών του Ομίλου Nación, όπως η χρηματοδότηση από την Banco de la Nación της Αργεντινής (BNA).

VII. Προγράμματα Προώθησης των Εξαγωγών

Συγκεκριμένα προβλέπονται εννέα προγράμματα τα οποία είναι στοχευμένα αποκλειστικά στις εξαγωγές και συνίστανται συνήθως στη μείωση φόρων, δασμών, τελωνειακά έξοδα, κτλ.

3.4.3 Πίνακες εισροών-εκροών των ΑΞΕ για την Αργεντινή³¹

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από το διαδίκτυο είναι μέχρι το έτος 2012 σε εκατ. δολάρια. Από ότι φαίνεται δεν υπάρχουν βεβαιωμένα στοιχεία την περίοδο της οικονομικής κρίσης λόγω του ότι δεν είχαν εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση καθώς θεωρούσαν ότι «μαγειρεύει» τα στατιστικά στοιχεία για τον πληθωρισμό. Το έτος 2009 διαπιστώνεται ότι η Αργεντινή επηρεάστηκε από την παγκόσμια οικονομική ύφεση το 2007-2010, αφού εκείνη τη χρονιά παρουσίασε τα μικρότερα οικονομικά στοιχεία σε εισροές-εκροές των ΑΞΕ. Και όμως, η οικονομία επανήλθε γρήγορα τον επόμενο χρόνο (2010) φτάνοντας σε προηγούμενες υψηλές τιμές, πράγμα που δείχνει ότι η Αργεντινή ανακάλυψε τον τρόπο να κρατήσει μακριά από τις ξένες επενδύσεις τις δυσμενείς επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Πίνακας για τις εισροές των ΑΞΕ στην Αργεντινή κατά την περίοδο 2008-2012 (εκατ. σε δολ.)

2008	9,7
2009	4,0
2010	7,1
2011	8,7
2012	10,8

Source: OECD International direct investment database, IMF. OECD/DAF- INVESTMENT DIVISION

Πίνακας για τις εκροές των ΑΞΕ στην Αργεντινή κατά την περίοδο 2008-2012 (εκατ. σε δολ.)

2008	1,4
2009	0,7
2010	1,0
2011	1,5
2012	1,2

Source: OECD International direct investment database, IMF. OECD/DAF- INVESTMENT DIVISION

³¹ <http://www.oecd.org/daf/inv/FDI%20in%20figures.pdf>

3.5 Το Επενδυτικό πλαίσιο στην Ιρλανδία³²

3.5.1 Ιστορικό

Οι ΑΞΕ δεν είναι έχουν μακρά ιστορία στην Ιρλανδία. Η εθνική προσπάθεια για την ενθάρρυνση ξένων εταιρειών για να εγκατασταθούν στη χώρα ξεκίνησε από μέσα του 20ου αιώνα. Η Υπηρεσία Βιομηχανικής Ανάπτυξης της Ιρλανδίας (Industrial Development Agency, IDA) ιδρύθηκε από την Ιρλανδική κυβέρνηση το 1969 για να επισημοποιήσει την προώθηση και την ανάπτυξη των εσωτερικών επενδύσεων.

Σήμερα, η επιτυχία μετριέται από την συνεχιζόμενη ικανότητα της Ιρλανδίας να προσελκύσει ΑΞΕ αιχμής, όπως των ΗΠΑ, της Ευρώπης και της περιοχής Ασίας – Ειρηνικού που καταδεικνύουν την αυξανόμενη εμπιστοσύνη τους στον εντοπισμό των επιχειρήσεων τους στο εξωτερικό και δη στην Ιρλανδία. Σχεδόν 1.000 επιχειρήσεις (συμπεριλαμβανομένων πολλών από τις πιο γνωστές μάρκες-brands κόσμου) έχουν τοποθετήσει την Ιρλανδία στο κέντρο των ευρωπαϊκών δικτύων τους, λόγω του συνδυασμού των παραγόντων που Ιρλανδία προσφέρει.

Οι ΑΞΕ είναι κεντρικής σημασίας για τη μελλοντική ευημερία της Ιρλανδίας. Το ισχυρό φιλο-επιχειρηματικό περιβάλλον είχε ως αποτελέσματα η Ιρλανδία να καταλάβει την πρώτη θέση στην Παγκόσμια Έρευνα Καινοτομίας του 2009, για τις ΑΞΕ. Ενώ στην Έκθεση του Doing Business του 2010, η Ιρλανδία κατέχει την έβδομη θέση σε παγκόσμιο επίπεδο ως το καλύτερο μέρος στον κόσμο για να εγκατασταθούν επιχειρήσεις. Το ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς και η οικονομική στήριξη της Ιρλανδίας για την έρευνα και την ανάπτυξη υπογραμμίζουν την αποφασιστικότητα της κυβέρνησης να ενισχύει συνεχώς την ελκυστικότητα της χώρας σε ξένες εταιρείες.

Η Ιρλανδική οικονομική κρίση του 2008-14, που απορρέει από την οικονομική κρίση του 2007-08, είναι μια σημαντική πολιτική και οικονομική κρίση στη Δημοκρατία της Ιρλανδίας, και θεωρείται μερικώς υπεύθυνη για την πτώση της χώρας σε ύφεση για πρώτη φορά από τη δεκαετία του 1980.

Τον Σεπτέμβριο του 2008, η Ιρλανδική κυβέρνηση (η οποία περιλαμβάνει μια συμμαχία του Fianna Fail και το Κόμμα των Πρασίνων) επίσημα αναγνώρισε ότι η

³² https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ie/Documents/Tax/investing_in_ireland_deloitte_2013.pdf

χώρα είχε εισέλθει σε ύφεση, με μια σοβαρή αύξηση της ανεργίας μέσα στους επόμενους μήνες. Η Ιρλανδία ήταν η πρώτη πολιτεία στην ευρωζώνη να εισέλθει σε ύφεση, όπως δηλώνεται από την Κεντρική Στατιστική Υπηρεσία. Οι αριθμοί των ανθρώπων που ζουν από τα επιδόματα ανεργίας αυξήθηκε σε 326.000 τον Ιανουάριο του 2009 και το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε από 6,5% το Ιούλιο του 2008 σε 14,8% τον Ιούλιο του 2012. Οι συνθήκες αποδυνάμωσης επέστησε 100.000 διαδηλωτές στους δρόμους του Δουβλίνου στις 21 Φεβρουαρίου 2009, εν μέσω περαιτέρω συζήτησης των διαμαρτυριών και απεργιακών κινητοποιήσεων. Το βράδυ της 21ης Νοεμβρίου 2010, ο τότε πρωθυπουργός Μπράιαν Κόουεν επιβεβαίωσε σε ζωντανή τηλεοπτική μετάδοση ότι η τρόικα (ΕΕ / ΕΚΤ / ΔΝΤ) θα αποφασίζει των οικονομικών υποθέσεων της Ιρλανδίας.

Εν μέσω της κρίσης, η οποία συμπίπτει με μια σειρά τραπεζικών σκανδάλων, η υποστήριξη για το κυβερνών Fianna Fail κόμμα κατέρρευσε.

Το Φεβρουάριο του 2011, σε γενικές εκλογές αντικαταστάθηκε το Fianna Fáil - Πράσινο Κόμμα συνασπισμού με το Fine Gael - Εργατικό Κόμμα συνασπισμού που έχει μείνει στην εξουσία από τότε. Αυτή η συμμαχία συνεχίζεται με τις ίδιες πολιτικές λιτότητας του προηγούμενου συνασπισμού, καθώς και τα μεγαλύτερα κόμματα της χώρας ευνοούν μια παρόμοια ατζέντα.

Η Ιρλανδία βγήκε από το σχέδιο διάσωσης της τρόικας το Δεκέμβριο του 2013. Για να σηματοδοτήσει το τέλος της διάσωσης, ο Ιρλανδός πρωθυπουργός Enda Kenny έδωσε μια ομιλία προς το έθνος, λέγοντας ότι η χώρα κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση, και ότι η οικονομία είχε αρχίσει να ανακάμπτει.

Οι ΑΞΕ στην Ιρλανδία έχουν αυξημένη σημασία στο σημερινό οικονομικό κλίμα. Συγκεκριμένα, οι μεγάλες επιχειρήσεις, όπως ορίζονται από τον Οργανισμό Ιρλανδικών Εσόδων, αντιπροσωπεύουν περίπου το 75% των εταιρικών φορολογικών εσόδων που καταβάλλονται στην Ιρλανδία. Το μερίδιο αυτό έχει αυξηθεί κατά τη διάρκεια της ύφεσης, καθώς οι εγχώρια εγκατεστημένες εταιρείες επηρεάζονται πιο σοβαρά από τις οικονομικές συνθήκες στην Ιρλανδία.

Αμερικανικές εταιρείες, ιδίως, εκπροσωπούν σε μεγάλη αναλογία τον αριθμό των ΑΞΕ στην Ιρλανδία, η οποία ανέρχεται σε 199.000.000.000 δολάρια. Επενδύσεις των ΗΠΑ αυξήθηκαν πάνω από πέντε φορές τα τελευταία 10 χρόνια. Κατά τη

διάρκεια των τελευταίων 10 ετών, οι Αμερικανικές εταιρείες κατέβαλαν το 33% του συνολικού φόρο εταιριών. Αυτό αποτελεί περαιτέρω απόδειξη για την ουσιαστική φύση των αμερικανικών επενδύσεων στην Ιρλανδία.

3.5.2 Επενδυτικά Κίνητρα

Η Ιρλανδική κυβέρνηση έχει δεσμευθεί για τη διατήρηση ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος για τις ξένες επενδύσεις και παραμένει σταθερά προσηλωμένη στη διατήρηση του καθεστώτος φορολογίας των επιχειρήσεων 12,5% ως τον ακρογωνιαίο λίθο της βιομηχανικής πολιτικής. Ο χαμηλός εταιρικός φορολογικός συντελεστής, ένα ενισχυμένο ρυθμό πνευματικής ιδιοκτησίας (intellectual property, IP), γενναιόδωρες απαλλαγές από μερίσματα, δικαιώματα και η ενδιαφέρουσα παρακράτηση φόρου, με εξαίρεση τη συμμετοχή, την απουσία της ελεγχόμενης νομοθεσίας ξένης εταιρείας, καθώς και την ύπαρξη των πακέτων κινήτρων που μεγιστοποιούν την οικονομική βοήθεια της ΕΕ και αποτελεσματική χρήση των κεφαλαίων των κοινοτικών πόρων, κάνουν την Ιρλανδία ένα εξαιρετικά ελκυστικό *forum* στην Ευρώπη.

Κίνητρα της κυβέρνησης που στοχεύουν στους ξένους επενδυτές παρέχουν συνεχώς θέσεις εργασίας υψηλής ειδίκευσης και καθαρές εξαγωγές με σημαντικό περιεχόμενο τοπικού ενδιαφέροντος. Η κατασκευή των φαρμακευτικών και ιατρικών συσκευών, των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, την παροχή τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ) και οι επαγγελματικές υπηρεσίες αποτελούν τους βασικούς τομείς από την άποψη των ΑΞΕ. Η κυβέρνηση ευνοεί επίσης κοινοπραξίες μεταξύ των ξένων και των τοπικών επενδυτών με συμπληρωματικές δεξιότητες, και δίνει όλο και περισσότερο έμφαση στην ενίσχυση των αυτόχθονων τεχνολογικών βάσεων της Ιρλανδίας. Τα μη φορολογικά πακέτα κινήτρων, τα οποία δέχονται χορηγία από τον Οργανισμό Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Industrial Development agency, IDA), μπορούν να περιλαμβάνουν επιχορηγήσεις κεφαλαίου, επιδοτήσεις επιτοκίων και εγγυήσεις δανείων και επιδοτήσεις για τη μείωση του μισθώματος, την απασχόληση, την επαγγελματική εκπαίδευση, E & A και την απόκτηση τεχνολογίας. Τα κίνητρα αυτά καθορίζονται κυρίως από τη θέση και την ποιότητα των θέσεων εργασίας που δημιουργούνται.

Ο IDA επιτηρεί τους αποδέκτες των επιχορηγήσεων εκ του σύνεγγυς, παρακρατώντας ή ζητώντας την επιστροφή των επιχορηγήσεων εάν οι δεσμεύσεις εργασίας δεν πληρούνται. Ο IDA Ιρλανδίας έχει ένα χαρτοφυλάκιο ακινήτων των επιχειρήσεων και τεχνολογικών πάρκων σε μεγάλες πόλεις και είναι ενεργό στην προσέλκυση και υποστήριξη των επενδυτών. Ο IDA ευνοεί προηγμένα σχέδια κατασκευής στην τεχνολογία της πληροφορίας και των επικοινωνιών, των φαρμακευτικών προϊόντων και βιοφαρμακευτική, την ιατρική τεχνολογία, τη μηχανική και τα καταναλωτικά προϊόντα, υψηλής αξίας και διεθνώς εμπορεύσιμους κλάδους παροχής υπηρεσιών, όπως το λογισμικό, τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, κοινές υπηρεσίες και υποστήριξη πελατών. Οι ξένες επενδύσεις στην Ιρλανδία είναι από τη φύση τους σημαντικές.

I. Κίνητρα για τη δημιουργία και την απόκτηση της πνευματικής ιδιοκτησίας (IP)

Στο σημερινό οικονομικό κλίμα, η επαναξιολόγηση του παγκόσμιου επιχειρηματικού μοντέλου της εταιρείας είναι υψίστης σημασίας, προκειμένου να παραμείνουν ανταγωνιστικές και να μεγιστοποιήσουν τη συνολική απόδοση. Η πλειοψηφία των εταιρειών που συγκεντρώνουν μερικές ή όλες από τις βασικές τους, υψηλής προστιθέμενης αξίας, δραστηριότητες σε ένα μικρότερο αριθμό παγκόσμιων ή περιφερειακών εδρών. Ένα συγκεντρωτικό μοντέλο μπορεί να μεγιστοποιήσει την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα της επιχείρησης.

Η Ιρλανδία είναι ένα ιδανικό μέρος όπου οι εταιρείες μπορούν να συγκεντρώνουν τις δραστηριότητές τους τόσο από επιχειρησιακή όσο και φορολογική άποψη. Συγκεκριμένα, οι εταιρείες που βασίζονται στην Ιρλανδία μπορούν να κατέχουν και να εκμεταλλεύονται τα άυλα περιουσιακά στοιχεία με χαμηλό πραγματικό φορολογικό συντελεστή. Κατά τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται μια αύξηση του αριθμού των πολυεθνικών εταιρειών που χρησιμοποιούν χαμηλή φορολογία Ιρλανδικού κεντρικού επιχειρηματία ή κύριας επιχείρησης όταν διαχειρίζονται τις διεθνείς επιχειρηματικές δραστηριότητες της ομάδας τους. Κάτω από αυτές τις δομές, η Ιρλανδική μητρική εταιρία είναι ο επιχειρηματίας συναλλάσσεται με τους πελάτες και επιφορτίζεται όλων των εμπορικών κινδύνων. Ο επιχειρηματίας επίσης οι συναλλάσσεται με τις ξένες θυγατρικές (και τρίτους) για την παραγωγή, την E & A, την υποστήριξη των πωλήσεων, κλπ, μέσω μίας διάταξης που

λειτουργεί με βάση το κόστος και τις προμήθειες. Σε πολλές περιπτώσεις, η Ιρλανδική μητρική εταιρία κατέχει τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

II. Φορολογική ελάφρυνση των κεφαλαιουχικών δαπανών για άυλα περιουσιακά στοιχεία

Υπάρχουν φορολογικές ελαφρύνσεις για τις κεφαλαιουχικές δαπάνες που πραγματοποιούνται από τις επιχειρήσεις για την παροχή ή την απόκτηση άυλων περιουσιακών στοιχείων για τους σκοπούς του εμπορίου. Το νέο καθεστώς ισχύει για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται από την εταιρεία μετά τις 7 Μαΐου 2009.

- Ταιριάζει φορολογικές εκπτώσεις με την απόσβεση ή αποσβέσεις στους λογαριασμούς. Εναλλακτικά, μια εταιρεία μπορεί να επιλέξει να διεκδικήσει τις φορολογικές εκπτώσεις για μια περίοδο 15 ετών (αυτό είναι ιδιαίτερα χρήσιμο όταν οι μάρκες-brands αποκτηθούν, καθώς εν τοις τύποις δεν θα υπήρχε καμία λογιστική απόσβεση σε μάρκες-brands).
- Σύμφωνα με τη νομοθεσία, το συνολικό ποσό των τυχόν αποζημιώσεων και συναφή έξοδα τόκων στη διάρκεια μιας λογιστικής περιόδου δεν υπερβαίνει το 80% του εισοδήματος των συναλλαγών από το σχετικό εμπόριο. Ως εκ τούτου, κατ'ελάχιστο, το 20% των εσόδων θα μείνει στο τέλος.
- Για τις αμερικανικές πολυεθνικές, υπάρχει επίσης ένα βιβλίο οφελών για την απόκτηση άυλων περιουσιακών στοιχείων εντός του ομίλου.

III. Γενναιόδωρες πιστώσεις φόρου για την έρευνα και ανάπτυξη

Πέραν της αξιοποίησης του χαμηλού συντελεστή του φόρου εταιριών 12,5%, υπάρχουν πολλές ευκαιρίες για τις επιχειρήσεις να βελτιστοποιήσουν την φορολογική έκπτωση για E & A στην Ιρλανδία. Εάν μια εταιρεία έχει ξεπεράσει τεχνολογικές προκλήσεις για την ανάπτυξη νέων προϊόντων, διεργασιών, των υλικών ή ορισμένες υπηρεσίες για δική του χρήση ή τη χρήση των πελατών της, τότε μπορεί να είναι σε θέση να εκμεταλλευτεί τα γενναιόδωρα φορολογικά κίνητρα μιας Ιρλανδικής E & A.

Ο Οικονομικός Νόμος του 2013 (Finance Act 2013) βελτίωσε την έκπτωση φόρου για E & A σύμφωνα με την οποία στα πρώτα 200.000€ για δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης που θα επωφεληθούν από ένα 25% έκπτωσης φόρου της E & A με

βάση τον όγκο. Στη συνέχεια, μια πίστωση του 25% θα ισχύει για σταδιακές δαπάνες E & A άνω των 200.000€ σε σύγκριση με τις δαπάνες αυτές κατά το έτος βάσης του 2003. Η πίστωση μπορεί να συμψηφίζεται με τον εταιρικό φόρο της εταιρείας κατά το έτος που πραγματοποιούνται. Η πίστωση είναι διαθέσιμη μαζί με έκπτωση για τις δαπάνες, με αποτέλεσμα σε ένα συνολικό όφελος έως και 37,5%, ουσιαστικά έκπτωση συναλλαγών της τάξης του 300%³³. Μια πίστωση του 25% είναι επίσης διαθέσιμο για τις σχετικές δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν σε ένα κτίριο/δομή. Σχετικές δαπάνες θεωρούνται γενικά οι δαπάνες για το τμήμα του κτιρίου που χρησιμοποιείται για τέτοιες δραστηριότητες E & A, εφόσον τουλάχιστον το 35% του κτιρίου χρησιμοποιείται για τις δραστηριότητες αυτές σε μια περίοδο τεσσάρων ετών. Η διαθέσιμη πίστωση για το τμήμα που πληροί τις προϋποθέσεις των δαπανών πίστωσης εκπίπτει εξ ολοκλήρου κατά το έτος που πραγματοποιήθηκαν οι δαπάνες. Η πίστωση είναι διαθέσιμη σε συνδυασμό με φορολογικές απαλλαγές/φορολογική απόσβεση.

Η πίστωση είναι διαθέσιμη για την E & A που διεξάγονται σε όλο τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (EOX), εφόσον δεν έχει γίνει εκμετάλλευση κάποιας οικονομικής ελάφρυνσης σε άλλη χώρα. Η E & A πρέπει να διεξάγεται in-house, εκτός από το ποσό της μεγαλύτερης από (i) το 5% συνολικής δαπάνης που είναι κατάλληλη για την πίστωση, όπου τα χρήματα καταβάλλονται σε πανεπιστήμιο ή ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης, και το 10% των συνολικών δαπανών, όπου τα χρήματα που καταβάλλονται σε τρίτο υπεργολάβο του ή (ii) 100.000€. Η πίστωση μπορεί να μεταφερθεί αναδρομικά για το προηγούμενο έτος, όπου δεν υπάρχει επαρκής τρέχον έτος φορολογίας των επιχειρήσεων. Εάν η πίστωση δεν έχει ακόμα αξιοποιηθεί μετά την επιστροφή, η εταιρεία μπορεί να αξιώσει την καταβολή μετρητών από τις φορολογικές αρχές για το υπόλοιπο σε μια περίοδο τριών ετών, με την επιφύλαξη ορισμένων ορίων.

Ένα ακόμη πλεονέκτημα για τις επιχειρήσεις παραλαμβάνουν πίστωση E & A, είναι ότι τους επιτρέπει, σε ορισμένες περιπτώσεις, για να ανταμείβουν τους σημαντικούς υπαλλήλους. Στην πραγματικότητα, η εταιρεία μπορεί να παραδώσει ένα μέρος των πιστώσεων E & A τους έναντι του «φόρου εισοδήματος» (που υπόκειται στην πίστωση που δεν μειώνει τον πραγματικό φορολογικό συντελεστή

³³ https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ie/Documents/Tax/investing_in_ireland_deloitte_2013.pdf

των εργαζομένων κάτω από 23%). Η ατέλεια μπορεί να ανατεθεί μόνο σε βασικούς υπαλλήλους της E & A, π.χ. συνήθως εκείνους όπου το 50% ή περισσότερο των καθηκόντων τους για την απασχόληση αναφέρονται σε σχετική E & A.

Το καθεστώς έκπτωσης φόρου E & A, μαζί με άλλα κίνητρα, ιδίως τη φορολογική ελάφρυνση IP για την απόκτηση άυλων περιουσιακών στοιχείων, βοηθά να γίνει η Ιρλανδία μια πολύ ελκυστική τοποθεσία για τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν E & A. Αυτό βοηθά επίσης την Ιρλανδία να διατηρήσει τις υπάρχουσες δραστηριότητες σε ένα όλο και πιο ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον.

IV. Σφραγίδα απαλλαγής από τους δασμούς για την εξαγορά της IP

Ευρεία απαλλαγή τελών χαρτοσήμου ισχύει για την απόκτηση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, η οποία εξασφαλίζει ότι τα τέλη χαρτοσήμου δεν αποτελούν εμπόδιο για τη συγκέντρωση της πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ιρλανδία. Οι νέοι κανόνες ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της Ιρλανδίας ως τόπο για τη συγκέντρωση, διαχείριση και ανάπτυξη της πνευματικής ιδιοκτησίας και είναι σύμφωνες με την πολιτική της Ιρλανδικής κυβέρνησης για την ανάπτυξη μιας έξυπνη οικονομίας.

V. Κρατική Αρωγή Ενισχύσεων και υποστήριξη

Μια σειρά από υπηρεσίες και κίνητρα, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης και επιχορηγήσεων, είναι διαθέσιμα σε όσους στοχεύουν στις ΑΞΕ της Ιρλανδίας. Αυτά προσφέρονται από το IDA Ireland, ενεργητικού οργανισμού προώθησης των επενδύσεων της Ιρλανδίας, τόσο για νέους όσο και για υπάρχοντες πελάτες.

Ενώ οι επενδύσεις από το εξωτερικό και την κατασκευή διεθνών εμπορικών υπηρεσιών είναι βασικοί στόχοι του IDA Ireland, ο οργανισμός συνεχίζει να συνεργάζεται με τους επενδυτές που φτάνουν στην Ιρλανδία για να ενθαρρύνει και να βοηθήσει στην επέκταση και την ανάπτυξη των επιχειρήσεών τους. Αυτή η μακροπρόθεσμη θεώρηση των σχέσεων με τους ξένους άμεσους επενδυτές στην Ιρλανδία έχει αποδειχθεί πολύ επιτυχής για όλους τους εμπλεκόμενους και είναι κάτι όπου ο IDA Ιρλανδία υπερέχει.

Ο IDA Ιρλανδία μπορεί να προσφέρει την ακόλουθη συνδρομή

- Παροχή πληροφοριών και στατιστικών στοιχείων σχετικά με τους κύριους επιχειρηματικούς τομείς και περιοχές εντός της Ιρλανδίας.
- Συμβάλλουν στη δημιουργία μιας επιχείρησης στην Ιρλανδία.
- Φέρνοντας σε επαφή πιθανούς επενδυτές με την τοπική βιομηχανία, την κυβέρνηση, τους παρόχους υπηρεσιών και ερευνητικών ιδρυμάτων στην Ιρλανδία.
- Προσφορά συμβουλών για λύσεις σε ζητήματα ιδιοκτησίας για τους διεθνείς επενδυτές.

VI. Πιθανά επίπεδα της άμεσης χρηματοδότησης

Ενίσχυση της επιχορήγησης μπορεί επίσης να είναι διαθέσιμες και στο επίπεδο της υποστήριξης επιδότησης που χορηγείται, καθορίζεται από ένα μοντέλο βαθμολόγησης που περιλαμβάνει μια στρατηγική, εμπορική και τεχνική αξιολόγηση.

i) Έρευνα, Ανάπτυξη και Επένδυση (RD & I) σκοπιμότητα και κατάρτιση μπορεί να είναι διαθέσιμες για την υποστήριξη μέχρι και 250.000€ και είναι σχεδιασμένες για την τόνωση και την ανάπτυξη πρωτοβουλιών RD & I.

ii) Εταιρείες επιτυχείς στον προσδιορισμό ενός συγκεκριμένου προγράμματος ή έργου μπορεί να υποβάλουν αίτηση για την χρηματοδότηση RD&I:

- Βιομηχανική έρευνα, η χρηματοδότηση είναι διαθέσιμη μέχρι το μέγιστο επίπεδο του 40%.
- Πειραματική ανάπτυξη, η χρηματοδότηση είναι διαθέσιμη μέχρι το μέγιστο επίπεδο του 25%.
- Εκπαίδευση, μέχρι του 25% για την ειδική εταιρική κατάρτιση και 50% για τη γενική κατάρτιση (με ανώτατο όριο 2 εκατ. € κατά τη διάρκεια ζωής του έργου).

iii) Πιθανά επιπλέον μπόνους για τη συνεργασία με τις Ιρλανδικές εταιρείες και τρίτο επίπεδο θεσμών και ιδίως υποστήριξη της κυβέρνησης είναι διαθέσιμες, μεταξύ άλλων, για τις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας (ΤΠΕ), στον κλάδο της βιοενέργειας και τον κλάδο της ενέργειας όπως οι εξής:

- Συνδέσεις μεταξύ των ιρλανδικών ερευνητικών ιδρυμάτων και τη βιομηχανία (π.χ. CSETs και TEA).
- Μεταφορά τεχνολογίας.
- Διαδικασία έγκρισης RD & I χορηγίας.
- Μέχρι 5 εκατ. € - έγκριση από το Διοικητικό Συμβούλιο IDA.
- 5 εκατ. € - 7,49 € - απαιτεί την έγκριση IDA και του Υπουργικού Συμβουλίου.
- Πάνω από 7,5 εκατ. € - απαιτείται έγκριση της ΕΕ.

3.5.3 Πίνακες εισροών-εκροών των ΑΞΕ για την Ιρλανδία³⁴

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από το διαδίκτυο είναι μέχρι το έτος 2012 σε εκατ. δολάρια. Το έτος 2009 διαμορφώθηκε ένα ισχυρό φιλο-επιχειρηματικό περιβάλλον που είχε ως αποτέλεσμα η Ιρλανδία να φτάσει την πρώτη θέση στην Παγκόσμια Έρευνα Καινοτομίας. Και εν συνεχεία, όπως φαίνεται από τον παρακάτω πίνακα των εισροών το έτος 2010, τα οικονομικά στοιχεία ήταν μεγάλα λόγω της θέσης της σε παγκόσμιο επίπεδο, όπου σύμφωνα με την έκθεση του Doing Business βρισκόταν στην έβδομη θέση παγκοσμίως για το καλύτερο μέρος στον κόσμο για την εγκατάσταση επιχειρήσεων, σε συνδυασμό και με το ευνοϊκό φορολογικό σύστημα και την στήριξη της κυβέρνησης.

Πίνακας για τις εισροές των ΑΞΕ στην Ιρλανδία κατά την περίοδο 2008-2012 (εκατ. σε δολ.)

2008	- 16,4
2009	25,7
2010	42,8
2011	11,5
2012	29,3

Source: OECD International direct investment database, IMF. OECD/DAF- INVESTMENT DIVISION

³⁴ <http://www.oecd.org/daf/inv/FDI%20in%20figures.pdf>

Πίνακας για τις εκροές των ΑΞΕ στην Ιρλανδία κατά την περίοδο 2008-2012 (εκατ. σε δολ.)

2008	18,9
2009	26,6
2010	22,3
2011	-4,3
2012	18,9

Source: OECD International direct investment database, IMF. OECD/DAF- INVESTMENT DIVISION

3.6 Το Επενδυτικό πλαίσιο στην Λετονία³⁵

3.6.1 Ιστορικό

Το 2008, η Λετονική χρηματοπιστωτική κρίση, η οποία προήλθε από την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008-2009, αποτέλεσε μια μεγάλη οικονομική και πολιτική κρίση στη Λετονία. Η κρίση δημιουργήθηκε όταν η εύκολη πιστωτική αγορά κατέρρευσε, με αποτέλεσμα την κρίση στην ανεργία, σε συνδυασμό με την πτώχευση πολλών εταιρειών. Από το 2010, η οικονομική δραστηριότητα έχει ανακάμψει και ο ρυθμός οικονομικής ανάπτυξης της Λετονίας υπήρξε ο ταχύτερος μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ κατά τα τρία πρώτα τρίμηνα του 2012. Το 2008, μετά από χρόνια ραγδαία αναπτυσσόμενη οικονομική επιτυχία, η Λετονική οικονομία πήρε μια από τις πιο απότομες κάμψεις στον κόσμο, επιταχύνθηκε ο ρυθμός κατά το τελευταίο τρίμηνο όπου το ΑΕΠ συρρικνώθηκε κατά 10,5%. Τον Φεβρουάριο του 2009 η κυβέρνηση της Λετονίας ζήτησε από το ΔΝΤ και την ΕΕ ένα δάνειο έκτακτης διάσωσης ύψους 7,5 δισ. ευρώ, ενώ την ίδια στιγμή η Κυβέρνηση προχώρησε σε εθνικοποίηση της Parex Bank, τη δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα της χώρας.

Σε κλίμα ανησυχίας για επικείμενη πτώχευση, η Standard & Poors υποβάθμισε στη συνέχεια την πιστοληπτική ικανότητα της Λετονίας σε μη-επενδυτικού βαθμό BB + ή «junk (σκουπίδια)», το χειρότερο όλων των εποχών βαθμολογία. Η αξιολόγηση του τέθηκε σχετικά με αρνητικές προοπτικές, γεγονός που υποδηλώνει πιθανή

³⁵ <http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-latviaguide-2013.pdf>

περαιτέρω περικοπή. Στις 20 Φεβρουαρίου, η Λετονική κυβέρνηση συνασπισμού με επικεφαλής τον Πρωθυπουργό της Λετονίας Ivars Godmanis κατέρρευσε.

Τα κράτη της Βαλτικής είναι μεταξύ των χειρότερων που έχουν πληγεί από την παγκόσμια οικονομική κρίση. Τον Δεκέμβριο του 2008 το Λετονικό ποσοστό ανεργίας ανήλθε στο 7%. Μέχρι τον Δεκέμβριο του 2009, ο αριθμός αυτός είχε αυξηθεί σε 22,8%. Ο αριθμός των ανέργων έχει υπερτριπλασιαστεί από την έναρξη της κρίσης, δίνοντας στη Λετονία, το υψηλότερο ποσοστό της αύξησης ανεργίας στην ΕΕ. Στις αρχές του 2009 οι εκτιμήσεις προέβλεψαν ότι η οικονομία θα συρρικνωθεί κατά περίπου 12% το 2009, αλλά ακόμη και αυτές οι ζοφερές προβλέψεις αποδείχθηκε ότι ήταν υπερβολικά αισιόδοξες, καθώς η οικονομία συρρικνώθηκε κατά σχεδόν 18% κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2009, δείχνοντας λίγα σημάδια ανάκαμψης.

Ωστόσο, από το 2010 σχολιαστές παρατήρησαν σημάδια σταθεροποίησης στην οικονομία της Λετονίας. Ο οίκος αξιολόγησης Standard & Poors έθεσε τις προοπτικές της για το χρέος της Λετονίας από αρνητική σε σταθερή. Οι τρέχουσες συναλλαγές της Λετονίας, οι οποίες είχαν έλλειμμα κατά 27% στα τέλη του 2006 ήταν πλεονασματικές το Φεβρουάριο του 2010. Ο Kenneth Orchard, ανώτερος αναλυτής της υπηρεσία επενδυτών Moody υποστήριξε ότι:

«Η ενίσχυση της περιφερειακής οικονομίας υποστηρίζει την παραγωγή και τις εξαγωγές στη Λετονία, ενώ η έντονη στροφή στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών δείχνει ότι «εσωτερική υποτίμηση» της χώρας λειτουργεί.»

Τον Ιούνιο του 2012 η Διευθύνων Σύμβουλος του ΔΝΤ, Κριστίν Λαγκάρντ, επαίνεσε τα επιτεύγματα της Λετονίας που βάζει σε τάξη στην οικονομία της χώρας, και τόνισε ότι στην Λετονία πρέπει να ολοκληρωθούν τρία καθήκοντα: να προσπαθήσουν να ενταχθούν στην ευρωζώνη, την προώθηση της οικονομικής ανταγωνιστικότητας, τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι με την εφαρμογή του διεθνούς προγράμματος δανεισμού, η Λετονία έχει αποδείξει ότι μπορεί να είναι ισχυρή και πειθαρχημένη.

3.6.2 Επενδυτικά Κίνητρα

Οι νομοθετικές αναθεωρήσεις στην Λετονία έχουν ενδυναμώσει τον ιδιωτικό τομέα, έχουν δημιουργήσει ευνοϊκές μακροοικονομικές συνθήκες για την ανάπτυξη

και έχουν βοηθήσει στην βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, προσελκύνοντας έτσι την προσοχή διεθνών επενδυτών από όλον τον κόσμο.

Η Υπηρεσία Επενδύσεων και Ανάπτυξης προωθεί την ανάπτυξη των επιχειρήσεων μέσω της διευκόλυνσης της εισροής ξένων επενδύσεων και εργάζεται για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των Λετονών επιχειρηματιών τόσο στις εγχώριες όσο και στις εξωτερικές αγορές. Παρακάτω παρατίθενται οι κατηγορίες των κινήτρων προσέλκυσης ξένων επενδύσεων που επιστρατεύεται το Λετονικό κράτος.

I. Φορολογικά Κίνητρα

- Ειδικές Οικονομικές Ζώνες.
- Έκπτωση φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων για επενδυτικά σχέδια μεγάλης κλίμακας.
- Ευεργετικός λόγος απόσβεσης για νέο τεχνολογικό εξοπλισμό.
- Μεταφορά απώλειας (loss carry forward).
- Καθεστώς μητρικής εταιρείας.

II. Κίνητρα σχετικά με την Εργασία

Η εύρεση του σχετικού προσωπικού:

- Καταγραφή διαθέσιμων θέσεων και επιλογή προσωπικού (από την Κρατική Υπηρεσία Απασχόλησης).
- Προ-πρόσληψη κατάρτιση.
- Κατάρτιση ανέργων κατόπιν αιτήματος του εργοδότη (από την Κρατική Υπηρεσία Απασχόλησης).
- Πρακτική εκπαίδευση σε τομείς προτεραιότητας (στον εργοδότη).
- Ενισχύσεις για τη δημιουργία θέσεων εργασίας.
- Μέτρα για συγκεκριμένες ομάδες ατόμων (Κρατική Υπηρεσία Απασχόλησης).
- Τόπος εργασίας για τη νεολαία (Κρατική Υπηρεσία Απασχόλησης).
- Αύξηση προσόντων των υπαλλήλων.
- Υποστήριξη της κατάρτισης που οργανώνονται μέσω συνεργασίας (LIAA).
- Εκπαίδευση σχετικά με την τεχνολογία των πληροφοριών για τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις.

III. Κίνητρα για την E & A

- Έβδομο Πρόγραμμα Πλαίσιο της ΕΕ για την Έρευνα και την Τεχνολογική Ανάπτυξη (7ο ΠΠ).
- EUREKA.
- 8 Σημεία Επαφής για τη Μεταφορά Τεχνολογίας.
- Κέντρα Τεχνογνωσίας.
- Πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, νέο πρόγραμμα ανάπτυξης του προϊόντος και της τεχνολογίας.
- Υποστήριξη της ΕΕ για Επιστημονικές Έρευνες.
- Νορβηγικές χορηγήσεις για το πρόγραμμα «Πράσινη καινοτομία της βιομηχανίας».
- Εγγυήσεις.
- Εγγύηση κρατικών πιστώσεων.

IV. Κρατικά και Ευρωπαϊκά καταρτιζόμενα Δάνεια

- Για την Ανάπτυξη των Επιχειρήσεων - Δάνεια από προγράμματα κρατικών ενισχύσεων στην τράπεζα υποθηκών και γης της Λετονίας.
- Δάνεια «Mezzanine» για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των οικονομικών φορέων διαχειριζόμενα από τον Λετονικό Οργανισμό για την Εγγύηση.

V. Επιχειρηματικά Κεφάλαια

- Πρωτοβουλία JEREMIE του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων.
- Άλλα Ταμεία Επενδύσεων.

VI. Άλλα κίνητρα

- Υψηλή Προστιθέμενη Αξία στις Επενδύσεις, 3η πρόσκληση.
- Θερμοκοιτίδες Επιχειρήσεων.
- Φόρουμ «σπόρων» (seed forum).
- Συστάδες (clusters).

3.6.3 Πίνακες εισροών-εκροών των ΑΞΕ για την Λετονία³⁶

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από το διαδίκτυο είναι μέχρι το έτος 2010 σε εκατ. του εθνικού νομίσματος της Λετονίας το οποίο είναι το Lats. Λόγω της σημαντικής κρίσης σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο, φαίνεται και από τα δεδομένα των εισροών και εκροών ότι υπάρχουν μεγάλες διαφορές.

Πίνακας για τις εισροές των ΑΞΕ στην Λετονία κατά την περίοδο 2008-2010 (εκατ. σε Lats)

2008	606,5
2009	47,5
2010	185,4

Source: UNCTAD, FDI/TNC database based on data from the Bank of Latvia.

Πίνακας για τις εκροές των ΑΞΕ στην Λετονία κατά την περίοδο 2008-2010 (εκατ. σε Lats)

2008	116,9
2009	-31,5
2010	8,7

Source: UNCTAD, FDI/TNC database based on data from the Bank of Latvia.

3.7 Αξιολόγηση του επενδυτικού πλαισίου της Ελλάδα για τις ΑΞΕ

Αφού έχουν παρουσιαστεί τα προγράμματα/κίνητρα των εξεταζόμενων Κρατών ακολουθεί μια αξιολόγηση των αντίστοιχων προγραμμάτων/κινήτρων που προσφέρει η Ελλάδα.

Καταρχήν, αξίζει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα είχε ανάγκη από μία ανασυγκρότηση ή αναδόμηση του πλαισίου προσέλκυσης των ΑΞΕ, ανεξάρτητα από την έντονη οικονομική κρίση. Κατά δεύτερον, διαπιστώνεται ότι η Ελλάδα σε γενικές γραμμές έχει εφαρμόσει παρόμοια προγράμματα/κίνητρα με τις υπό εξέταση χώρες.

³⁶ http://unctad.org/en/Docs/diaeiamic2011d9_en.pdf

Έχει εισαγάγει, πράγματι, σημαντικά ρυθμιστικά κίνητρα τα οποία απλουστεύουν τις προηγούμενες γραφειοκρατικές περιπλοκές. Μέσα στο πλαίσιο αυτών των ρυθμιστικών κινήτρων έχει εντάξει προγράμματα για την διευκόλυνση του άμεσου ξένου επενδυτή όμως, παρατηρούνται σημαντικές ελλείψεις στα κίνητρα E & A καθώς και στα δημοσιονομικά κίνητρα.

Επιπλέον είναι σημαντικό να εξετασθούν και τα φορολογικά κίνητρα που δίδονται από πολλές χώρες με στόχο την προσέλκυση ξένων επενδύσεων και τα πραγματικά αποτελέσματα που αυτά επιφέρουν.

Η χώρα με το υψηλότερο ποσοστό σε φόρο εταιρικού εισοδήματος³⁷ είναι η Γαλλία με 36%, ακολουθούμενη από τη Μάλτα (35%), το Βέλγιο (34%), την Πορτογαλία (31%). Ενώ, σε μία μέση κατάσταση, κυμαίνονται η Ολλανδία (25%), η Δανία (25%), Αυστρία (25%), Ελλάδα (26%) κ.α. Οι χώρες με το χαμηλότερο δείκτη εταιρικού φόρου είναι η Βουλγαρία (10%), Κύπρος (10%), Ιρλανδία (12.5%), η Λετονία (15%), Λιθουανία (15%).

Από μία γρήγορη σύγκριση των παραπάνω ποσοστών μπορούν να εξαχθούν ορισμένα συμπεράσματα. Κατ' αρχήν, παρατηρείται ότι οι περισσότερες χώρες στις οποίες παρατηρούνται χαμηλά ποσοστά εταιρικής φορολογίας είναι χώρες οι οποίες στηρίζουν την οικονομία τους σε σημαντικό βαθμό στις ξένες επενδύσεις. Αυτού του είδους η οικονομική ανάπτυξη είναι, όμως, ιδιαίτερος ευάλωτη στις μεταβολές του εξωτερικού περιβάλλοντος και εξαρτάται άμεσα από αυτό.

Ακόμη, χώρες που έχουν πλούσια εγχώρια παραγωγή και ανταγωνιστική οικονομία, δεν επικεντρώνονται τόσο στα φορολογικά κίνητρα, όσο σε μία πληθώρα άλλων κινήτρων για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, όπως είναι η τεχνογνωσία, το φιλικό προς τις επιχειρήσεις περιβάλλον και υποδομές. Αυτή η κατηγορία χωρών στοχεύει σε επενδύσεις που απαιτούν υψηλές προδιαγραφές από τη χώρα υποδοχής και δε σκοπεύουν υποβιβάσουν την ποιότητα παροχής υπηρεσιών για μικρότερο κόστος. Τέτοια παραδείγματα μπορούν να αντληθούν από τις επενδύσεις σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη από διεθνή εργαστήρια ιατροφαρμακευτικών ερευνών, από την ανάπτυξη του τμήματος Έρευνας και Ανάπτυξης επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πληροφορικής και της τεχνολογίας και εταιριών που ασχολούνται με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

³⁷ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-29042013-CP/EN/2-29042013-CP-EN.PDF

Επιπρόσθετα, σε χώρες όπου το ποσοστό φόρου εταιρικού εισοδήματος είναι υψηλό και επομένως, θεωρητικά αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για τις ξένες επενδύσεις, αντισταθμίζεται από χαμηλό κόστος ίδρυσης της ξένης επιχείρησης. Το υψηλό κόστος έναρξης που παρατηρείται στην Ελλάδα είναι ένας σημαντικός ανασταλτικός παράγοντας στην είσοδο ξένων επενδυτικών κεφαλαίων.

Έτσι, η Ελλάδα δεν φαίνεται να έχει καταρτίσει ένα ικανοποιητικό πλαίσιο για την προώθηση των επενδυτικών πρωτοβουλιών στον τομέα της E & A. Από την άλλη, ελάχιστα είναι τα δημοσιονομικά κίνητρα που αυτή προσφέρει. Αυτό μπορεί ίσως να οφείλεται στο γεγονός ότι η Ελλάδα δεν είχε ακόμα προχωρήσει σε ικανοποιητική ανασυγκρότηση του δημοσιονομικού της συστήματος. Η αστάθεια στις πολιτικές φορολόγησης, οι οποίες επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από την μνημονιακή πολιτική που έχει επιβληθεί από την Τρόικα, ίσως να δικαιολογεί την ανάγκη της Ελληνικής πολιτείας για καθυστέρηση των όποιων ενδεχόμενων δημοσιονομικών κινήτρων.

Τώρα που η Ελλάδα φαίνεται να πλησιάζει στην έξοδο από την κρίση και από το πρόγραμμα διάσωσης της Τρόικας, μένει να διαπιστωθεί αν θα καταφέρει να συμπληρώσει τα κίνητρα προσέλκυσης των ΑΞΕ σε αυτά τα δύο προαναφερθέντα σημεία. Αυτό που μπορεί να ειπωθεί ότι αποτελεί καινοτομία είναι το σύστημα του διαμεσολαβητή, ιδιότητα που έχει απονεμηθεί στον οργανισμό Invest in Greece για όποια προβλήματα προκύψουν μεταξύ του επενδυτή και της Διοίκησης, και σε όλα τα στάδια της επένδυσης (από την προσέγγιση μέχρι και την εγκατάσταση της επιχείρησης και την έναρξη των δραστηριοτήτων της).

Η Ελλάδα δεν φαίνεται να έχει απομακρυνθεί πολύ από το μοντέλο για τα προγράμματα/κίνητρα για τις επενδύσεις που επικρατεί και στις άλλες χώρες. Αυτό αποδεικνύει ότι για την προσέλκυση ΑΞΕ σε μία χώρα έχει πλέον δημιουργηθεί ένα πάγιο πλαίσιο κινήτρων. Οι χώρες που αναλύθηκαν στο παρόν κεφάλαιο φαίνεται ότι έχουν επικεντρωθεί σε προγράμματα E & A δεδομένου της ταχύρυθμης ανάπτυξης και παραγωγής της τεχνολογίας. Τέτοια προγράμματα συχνά συνοδεύονται από κίνητρα εργασίας και δη επαγγελματικής κατάρτισης ώστε να εξασφαλιστεί η διάθεση ενός πλήρως επιστημονικά καταρτισμένου προσωπικού. Αυτό με τη σειρά του βοηθάει στην καταπολέμηση των υψηλών αριθμών ανεργίας πράγμα που θα

μπορούσε να υιοθετηθεί και από την Ελλάδα η οποία τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας ειδικά στο πληθυσμό των νέων.

Συμπερασματικά, η Ελλάδα έχει ακόμα πολύ δρόμο να διανύσει για την δημιουργία ενός πλήρους και αποτελεσματικού πλαισίου για την προσέλκυση των ΑΞΕ. Λύσεις πολλές υπάρχουν, αλλά προς το παρόν φαίνεται ότι η εφαρμογή των μνημονιακών δεσμεύσεων αποτελεί εξέχουσα προτεραιότητα της Ελληνικής κυβέρνησης για έξοδο από την οικονομική κρίση.

Συμπέρασμα

Στόχος της διπλωματικής εργασίας ήταν να αναλυθούν οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις και ειδικότερα, οι μέθοδοι προσέλκυσης σε κράτη τα οποία ανέρχονται από την οικονομική κρίση. Αρχικά, αναλύθηκε το θεωρητικό πλαίσιο των ΑΞΕ και στη συνέχεια, διερευνήθηκε τόσο το θεωρητικό όσο και το αναλυτικό πλαίσιο των μεθόδων-κινήτρων σε οικονομικό και πολιτικό επίπεδο. Τέλος, έγινε μία έρευνα από διάφορα case studies όσον αφορά την Γερμανία, Αργεντινή, Ιρλανδία και την Λετονία και εξετάζεται κατά πόσο θα μπορούσαν να εφαρμοσθούν αυτοί οι μέθοδοι στην Ελλάδα.

Δεδομένου ότι η διεθνής οικονομική δραστηριότητα διαχρονικά εμφανίζει τάση διεύρυνσης του οικονομικού χώρου και των αγορών, μια επιχείρηση π.χ. προκειμένου να μεγιστοποιήσει τα κέρδη της χρησιμοποιεί εργαλεία και στρατηγικές που σχετίζονται αφενός με το στόχο της, αφετέρου με τα κίνητρα που προσφέρονται για την πραγματοποίηση ΑΞΕ, αλλά και τον τρόπο που είναι οργανωμένες οι δραστηριότητές της. Αν για τις επιχειρήσεις η απόφαση για την υλοποίηση ΑΞΕ συνδέεται με τους εταιρικούς της στόχους για τις χώρες υποδοχής, το πρόβλημα είναι ευρύτερο, γιατί συνδέεται με τη διεύρυνση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων. Έτσι, οι κυβερνήσεις, ανάλογα με το μακροοικονομικό περιβάλλον της χώρας και τις μορφές των ΑΞΕ που θέλουν να προσελκύσουν, παρεμβαίνουν θεσμικά παρέχοντας πλήθος κινήτρων και δημιουργώντας φορείς και οργανισμούς που έχουν ως αποκλειστική αρμοδιότητά τους την προσέλκυση ΑΞΕ.

Μια μέθοδος που παρουσιάστηκε στην παρούσα εργασία ήταν η υπηρεσία του «One stop shop», όπου αν και έρχεται να διευκολύνει, όπως διαμηνύεται, την κατάσταση των ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα, δεν είναι όμως ικανό από μόνο του, ως μέτρο, να καταστήσει την χώρα ελκυστικό προορισμό επενδύσεων. Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε άλλωστε, γίνεται σαφές πως παρότι και σε άλλες χώρες λειτουργεί ένας τουλάχιστον ανάλογος θεσμός, ταυτόχρονα συντρέχουν μια πληθώρα άλλων λόγων για να επενδύσει κανείς. Γίνεται αντιληπτό συνεπώς, ότι είναι αναγκαίο μεν μέτρο, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί όμως και επαρκές, για την δημιουργία ενός πλήρους και ολοκληρωμένου πλαισίου, ικανού να προσελκύσει ξένους επενδυτές να επενδύσουν στην Ελλάδα.

Επίσης, η σταθεροποίηση της οικονομικής και πολιτικής κατάστασης της χώρας, θα μπορέσει να παράσχει ένα σταθερό οικονομικό-πολιτικό περιβάλλον. Πιο

απλά, μπορεί να ειπωθεί πως ένα στοχευόμενο σύνολο ουσιαστικών μέτρων με σκοπό κατά κύριο λόγο την ώθηση της ανάπτυξης της οικονομίας, την πραγματική τόνωση της εγχώριας αγοράς, ενώ ταυτόχρονα με την ανάσχεση του κακού κλίματος, μπορεί να γίνει μια προσπάθεια καταπολέμησης των στρεβλώσεων. Αυτό με τη σειρά του θα έχει σαν αποτέλεσμα την ώθηση της εισροής ΑΞΕ στην Ελλάδα.

Παράλληλα, η θεσμοθέτηση ενός σταθερού φορολογικού πλαισίου, το οποίο θα είναι προσαρμοσμένο ώστε να είναι ελκυστικό, να παρέχει δηλαδή κίνητρα για έναν ξένο επενδυτή και η πιο άμεση εκδίκαση των νομικών υποθέσεων από τα Ελληνικά δικαστήρια θα βοηθήσουν σημαντικά στην προσέλκυση ΑΞΕ. Ακόμη, η ενίσχυση της χρηματοδότησης της έρευνας και ανάπτυξης, θα δημιουργήσει ένα διαφορετικό περιβάλλον από αυτό που επιδιώκεται μέσω της μείωσης του μισθολογικού κόστους μόνο.

Για να καταστεί πιο σαφές, θα μπορούσε να ειπωθεί πως η κάθε χώρα μέσω των παροχών και των δράσεών της, διαμορφώνει μόνη της το επιθυμητό επενδυτικό της περιβάλλον. Για παράδειγμα, μέσω της συνεχόμενης μείωσης του μισθολογικού και εργατικού κόστους, η οικονομία στρέφεται στην δημιουργία ενός ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος που αφορά το φτηνό εργατικό δυναμικό. Στην Ελλάδα, παρότι υπάρχει μια αρκετά μεγάλη ομάδα νέων και καταρτισμένων ανθρώπων που, ενώ έχουν όρεξη να ασχοληθούν με την έρευνα, δεν έχουν ούτε την χρηματοδότηση, αλλά ούτε και την απαραίτητη υποστήριξη.

Ακόμη, χώρες που έχουν πλούσια εγχώρια παραγωγή και ανταγωνιστική οικονομία, δεν επικεντρώνονται τόσο στα φορολογικά κίνητρα, όσο σε μία πληθώρα άλλων κινήτρων για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, όπως είναι η τεχνογνωσία, το φιλικό προς τις επιχειρήσεις περιβάλλον και υποδομές. Αυτή η κατηγορία χωρών, στοχεύει σε επενδύσεις που απαιτούν υψηλές προδιαγραφές από τη χώρα υποδοχής και δε σκοπεύουν υποβιβάσουν την ποιότητα παροχής υπηρεσιών χάριν ενός μικρότερου κόστους.

Διαχρονικά, διεθνώς παρατηρείται αύξηση των ΑΞΕ υπό διάφορες μορφές, με δεσπόζουσα την ΠΕ. Παράλληλα, ένα πλήθος παραγόντων και κινήτρων αναπτύχθηκαν και υιοθετήθηκαν για την προσέλκυση των ΑΞΕ, ενώ σύγχρονα εργαλεία χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση τους.

Η συνεχής αύξηση των ΑΞΕ οδήγησε στην ανάπτυξη διαφόρων θεωριών προκειμένου να ερμηνεύσουν αφενός, τους λόγους που οι επιχειρήσεις θεωρούν σημαντικούς για την υλοποίηση τους, αφετέρου να αναλύσουν τις επιπτώσεις που οι ΑΞΕ προκαλούν στις χώρες υποδοχής και προέλευσης.

Πρακτικά, όλες οι χώρες δημιουργούν θεσμούς και δομές για τη διαχείριση των ΑΞΕ ενώ, παράλληλα, εφαρμόζουν ένα πλήθος κινήτρων, μεταξύ αυτών και τα φορολογικά, για την προσέλκυση περισσότερων επενδύσεων. Απαραίτητη προϋπόθεση, όμως, αποτελεί η χώρα υποδοχής να καθορίσει το στόχο της (περιφερειακή ανάπτυξη, νέες θέσεις εργασίας, έρευνα και ανάπτυξη) ώστε να επιτευχθεί η βέλτιστη αξιοποίηση των κινήτρων. Στην περίπτωση αυτή, σημαντικό ρόλο παίζουν το νομικό περιβάλλον εφαρμογής των κινήτρων (π.χ. διαφάνεια) και οι οικονομικές επιπτώσεις (π.χ. απώλεια φορολογικών εσόδων).

Επιπλέον, οι γραφειοκρατικές διευκολύνσεις (είτε επί του πρακτέου, είτε σε θεωρητικό επίπεδο) δεν δύναται από μόνες τους να βοηθήσουν στην προσέλκυση των επενδύσεων. Μπορούν, βέβαια, να φανούν χρήσιμες σε επόμενα στάδια κατά τη διάρκεια υλοποίησης της επένδυσης. Θα πρέπει να έχει προηγηθεί ένα ολοκληρωμένο και αποφασιστικό σχέδιο σε ανώτερο επίπεδο, το οποίο να θέτει καταρχάς τους στόχους και ύστερα να καθορίζει τα μέσα επίτευξής του.

Συνεπώς, η προσπάθεια εξωστρέφειας της Ελλάδας έχει ενταθεί τα τελευταία χρόνια, με απλοποίηση και επιτάχυνση των γραφειοκρατικών διαδικασιών για την ίδρυση μίας επιχείρησης. Επίσης, όσο σημαντική και να είναι η συμβολή των ξένων επενδυτικών κεφαλαίων στην οικονομία μίας χώρας, αυτές δεν μπορούν να αντικαταστήσουν μία ισχυρή εθνική οικονομία που βασίζεται στην εγχώρια παράγωγή και τις εγχώριες μεγάλες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Εάν δεν υπάρχουν οι κατάλληλες δομές, ωστόσο, για την ανάπτυξη αυτών των τελευταίων, τότε οποιαδήποτε ξένη επένδυση δεν θα καταφέρει να φέρει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα για την βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας.

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Habash N., (2007), «Πολιτιστικά, πολιτικά και οικονομικά εμπόδια προσέλκυσης ΑΞΕ στις χώρες της Μέσης Ανατολής», Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων Πανεπιστημίου Πάτρας.
- Βαλέντζα Γ., (2007), «Το επενδυτικό καθεστώς στην Ινδία», Αγορά χωρίς σύνορα, 13 (1) 3-37.
- Κυρκιλής Δ., (2002), «Άμεσες Ξένες Επενδύσεις», Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
- Λιαργκόβας Π., (2007), «Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και ανταγωνιστικότητα: η εμπειρία της Ελλάδας και άλλων Ευρωπαϊκών χωρών», Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα.
- Παπαγεωργίου Π., Χιόνης Δ., (2003), «Διεθνής Επιχειρηματική Δραστηριότητα και Οργανισμοί», Εκδόσεις Σταμούλη, Αθήνα.
- Ρουμελιώτης Π., (1978), «Πολυεθνικές Επιχειρήσεις και υπερκοστολογήσεις - υποκοστολογήσεις στην Ελλάδα», Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- Ρουμελιώτης Π., (1999), «Πολυεθνικές Επιχειρήσεις και Τιμές Μεταβίβασης στην Ελλάδα», Αθηνά.
- Σαρρού Ι., (2011), «Αρχές και δομή Ευρωπαϊκών Φορολογικών Συστημάτων», Διπλωματική Εργασία, Παν/μιο Μακεδονίας, Τμήμα Οικονομικών & Κοινωνικών Επιστημών.
- Σταμπόγλης Δ., (2008), «Ξένες Επενδύσεις στην Ελλάδα-Μία σχέση αγάπης-μίσους», Εκδόσεις Κέρκυρα.
- Χαζάκης Κ., (2000), «Εγχειρίδιο Ξένων Επενδύσεων στις Βαλκανικές Χώρες-Οι περιπτώσεις της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας», Εκδόσεις Ζήτη, Θεσσαλονίκη.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Dadush U., Dasgupta D. & Ratha D. (2000), «The Role of Short – Term Debt in Recent Crises», Finance & Development, 37 (4): 54 – 57.
- De Mello L. R., (1997), «Foreign Direct Investment in Developing Countries and Growth: A Selective Survey», Journal of Development Studies, 34 (1): 1 – 34.
- Dicken P., (2007), «Global Shift: Mapping the Changing Contours of the World Economy», Sage Publication, 5th edition, London.
- Dunning J. H, (1993), «Multinational Enterprises and the Global Economy», London, Addison Wesley.

- Dunning J. H., (1993b), Introduction: The Nature of Transnational Corporations and their Activities. In J. Dunning (Ed.), «The Theory of Transnational Corporations», London and New York: Routledge, Vol. 1, pp. 1 – 16.
- Galan J. and Benito J., (2001), «Determinant factors of foreign direct investment, Some empirical evidence», *European Business Review*, 13(5), pp. 269-278.
- Hausmann R. & Fernandez – Arias E., (2000), «Foreign Direct Investment: Good Cholesterol?», IDB Working Paper, No. 348.
- Holland D. & Vann R.J., (1998), «Income tax incentives for investment», volume 2, chapter 23, International Monetary Fund.
- James S., (2009), «Incentives and Investments: Evidence and Policy Implications», Investment Climate Advisory Services of the World Bank Group.
- International Monetary Fund, (1993), «Balance of Payments Manual 5th edition Washington, DC, International Monetary Fund».
- Kokkinou A. & Psycharis I., (2004), «Foreign Direct Investments, Regional Incentives and Regional Attractiveness in Greece». Discussion Paper Series, Department of Planning and Regional Development, School of Engineering, University of Thessaly, 10 (11): 283 – 316.
- Krugman P. & Obstfeld M., (2005), «Διεθνής Οικονομική Θεωρία και Πολιτική», Τόμος Α', Εκδόσεις ΚΡΙΤΙΚΗ.
- Liebscher K., Christl J., Mooslechner P., Ritzberger – Gruenwald D., (2007).
- Lipsey R. E., (2001), «Foreign Direct Investors in Three Financial Crises», NBER Working Paper, No. 8084, National Bureau of Economic Research, Cambridge, MA.
- Mintz J., M., (2007), «2007 Tax Competitiveness Report: A Call for Comprehensive Tax Reform», Home institute Commentary, No 254.
- Morisset J., (2003), «Tax incentives», Private sector and infrastructure network, note number 253, World Bank Group.
- Nabende A et al., (2001), «FDI, Regional Economic Integration and Endogenous Growth: Some Evidence from Southeast Asia».
- OECD, (1996), «OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment», Third Edition.
- Prakash L. & Assaf R., (2001), «How Beneficial is Foreign Direct Investment for Developing Countries», *Finance & Development*, 38 (2): 7 – 9.
- Petrochilos A. George, (1989), «Foreign Direct Investment and the Development Process», ed. Avebury, England.

Sethi D., Guisinger S., Phelan S. and Berg D., (2003), «Trends in foreign direct investment flows: A theoretical and empirical analysis, Journal of International Business Studies», 34, pp. 315-326.

United Nations Centre on Transnational Corporations, (1991), «World Investment Report - The triad in FDI», UNCTAD, New York.

UNCTAD, (1995), «Incentives and Foreign Direct Investment» Background Report, New York and Geneva.

UNCTAD, (2000), «Tax incentives and Foreign Direct Investment», ASIT advisory studies No 16, New York and Geneva.

UNCTAD, (2001), «Promoting linkages, World Investment Report: United Nation», New York and Geneva.

Wolff G., (2006), «Foreign direct investment in the enlarged EU: do taxes matter and to what extent?», Deutsche Bundesbank, Frankfurt.

WTO, (1996), «International Trade, Trends and Statistics. Geneva: WTO», pp. 44 – 81.

Ηλεκτρονική Βιβλιογραφία

Βήτας X., (2012), «Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα: αίτια και επιπτώσεις», http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/PRESENTATION_harris_vitas.pdf.

Εθνική Συνομοσπονδία Ελληνικού Εμπορίου, <http://www.esee.gr/page.asp?id=63>.

Invest in Greece, Ιστορικό του Οργανισμού:
<http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=22&la=2>,
Επενδυτικά κίνητρα του Οργανισμού:
<http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=22&la=2>.

Mazower M., (2013), «Αδιέξοδο, η εξέλιξη της ελληνικής κρίσης», <http://www.chronosmag.eu/index.php/exe-xlx-ll-s.html>.

OECD, (2012), Greece: Review of the Central Administration (Greek version): OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing,
<http://books.google.gr/books?id=KSSjfHif8XIC&pg=PA46&dq=%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%B7+%CE%BA%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%B7+%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD+%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B4%CE%B1&hl=en&sa=X&ei=U2T3UtbnOKOAYwO5vYDYCQ&ved=0CGkQ6AEwBQ#v=onepage&q=%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%B7%20%CE%BA%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%B7%20%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD%20%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B1%CE%B4%CE%B1&f=false>.

Τακόπουλος Αθ., (2012), «Μορφές χρηματοδότησης ΜΜΕ», http://www.specisoft.gr/home/news/docs/arthro_hrmatodotisis_MME.pdf.

Business Dictionary, <http://www.businessdictionary.com/definition/economic-life.html>.

- Deloitte Touche Tohmatsu Limited, (2013), «Taxation and Investment in Latvia»,
<http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Tax/dttl-tax-latviaguide-2013.pdf>.
- Embassy of Argentina, (2010), «Argentina's Investment Incentives»,
<http://embassyofargentina.us/embassyofargentina.us/files/argentinainvestmentincentives.pdf>.
- Eurostat, (2013), «Taxation trends in the European Union»,
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/2-29042013-CP/EN/2-29042013-CP-EN.PDF.
- European Bank of Reconstruction and Development (EBRD),
http://en.wikipedia.org/wiki/European_Bank_for_Reconstruction_and_Development.
- European Venture Capital Association, <http://evca.eu>.
- Friedrich J., (2014), «Investment Guide to Germany»,
http://www.gtai.de/GTAI/Content/EN/Invest/_SharedDocs/Downloads/GTAI/Brochures/Germany/investment-guide-to-germany-2014-en.pdf.
- Jennings B., (2013), «Investing in Ireland»,
http://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ie/Documents/Tax/investing_in_ireland_deloitte_2013.pdf.
- Li Hai-Qing, (2001), «The Relationship between Trade and Foreign Direct Investment and the implications for the WTO »,
<https://tspace.library.utoronto.ca/bitstream/1807/16434/1/MQ63083.pdf>.
- Measures to Attract FDI, (2004),
http://lkyspp.nus.edu.sg/ips/wp-content/uploads/sites/2/2013/04/pa_kishen_Measures-to-Attract-FDI.pdf.
- OECD, Organization for Economic Cooperation and Development, Ιστορικό του Οργανισμού: <http://www.oecd.org/about/history/>,
«Checklist for Foreign Direct Investment Incentive Policies»: <http://www.oecd.org/daf/inv/investment-policy/2506900.pdf>,
Στοιχεία των εισροών-εκροών των ΑΞΕ, (2013), «FDI in figures»: <http://www.oecd.org/daf/inv/FDI%20in%20figures.pdf>.
- UNCTAD, (2007), World Investment Report 2007: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development, http://unctad.org/en/docs/wir2007p4_en.pdf.
- UNCTAD, (2008), World Investment Report 2008: Transnational Corporations and the Infrastructure Challenge, http://unctad.org/en/docs/wir2008_en.pdf.
- UNCTAD, (2011), «Investment Country Profiles, Latvia»,
http://unctad.org/en/Docs/diaeiamisc2011d9_en.pdf.

WAIPA, World Association of Investment Agencies,

<http://www2.waipa.org/cms/Waipa/Membership/MembershipList/index.html?sltCntMI=Greece>.

WTO, World Trade Organization,

http://wto.org/english/thewto_e/whatis_e/who_we_are_e.htm.